

Inhoud

7	Artikel
12	Milieu/natuur/water
43	Ruimtelijke ordening
84	Schadevergoeding
91	Registers

Inhoud Algemeen

- 7** Artikel
- 12** Milieu/natuur/water
- 43** Ruimtelijke ordening
- 84** Schadevergoeding
- 91** Registers

StAB

Jurisprudentietijdschrift op het gebied van ruimtelijke ordening, milieubeheer en water. Een uitgave van Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening. Zie voor wekelijkse nieuwsberichten en diverse zoekmogelijkheden binnen het tijdschrift: www.stab.nl
Citeertitel: StAB 2012, nr. ...
In 2013 zal StAB verschijnen in de maanden maart, juni, september en december.

Redactie

Milieuwetgeving:
Mr. H.P. Nijhoff (070) 315 01 44
Ruimtelijke Ordening:
Mr. G.A. Keus (070) 315 01 30
Mr. R.H. van Marle (070) 315 01 37
Planschadevergoeding:
Mr. ir. O.W.J.M. Scholte (070) 315 01 56
bc. P.A.H.M. Willems (070) 315 01 75
bc. M. Zuijnderdijn

Annotaties:

Mevr. prof. mr. A.B. Blomberg, mevr. mr. G.M. van den Broek, mevr. mr. drs. M.M. Kaajan, mr. T.E.P.A. Lam, mevr. mr. V.M.Y. van 't Lam, prof. mr. A.G.A. Nijmeijer, mevr. mr. D.S.P. Roelands-Fransen

Aanwijzing voor auteurs

Een auteur die een bijdrage voor dit tijdschrift aanlevert, geeft de uitgever tevens een niet-exclusief recht de bijdrage geheel of gedeeltelijk op te nemen in de door Boom Juridische uitgevers (al dan niet in samenwerking met derden) geëxploiteerde database(s).

Artikelen en annotaties zijn op persoonlijke titel geschreven.

Uitgever

Boom Juridische uitgevers
Paleisstraat 9
Postbus 85576, 2508 CG Den Haag
tel. (070) 330 70 33, fax (070) 330 70 30
e-mail info@budh.nl, website www.bju.nl

Abonnementen

StAB verschijnt vier keer per jaar. De abonnementsprijs bedraagt € 228 (excl. btw, incl. verzendkosten). Dit is inclusief toegang tot de website www.omgevingsrecht-updates.nl. Voor abonnementen neem contact op met Boom distributiecentrum via (0522) 23 75 55 of budh@boomdistributiecentrum.nl.

Open Access beleid

Zes maanden na verschijning van het artikel staat het de auteur vrij om de definitieve pdf van zijn wetenschappelijke publicatie op het internet toegankelijk te maken. Voor meer informatie zie www.bju.nl/open_access. Boom Juridische uitgevers gaat ervan uit dat de auteur akkoord is met de daar te vinden licentieverwaarden.

ISSN 1573-806X

Milieu/natuur/water

- 12 12-101**
ABRvS 4 juli 2012, nr. 201106253/1/R4 (Gemeente Laren) (LJN: BX0292)
 Omwonende van de beoogde locatie voor de nieuwbouw van villa's is belanghebbende bij het besluit tot vaststelling van hogere grenswaarden voor de te bouwen villa's
- 13 12-102**
ABRvS 11 juli 2012, nr. 201111980/1/A4 (GS Noord-Brabant) (LJN: BX1088)
 Geen belang bij inhoudelijke beoordeling op bezwaar. Ten tijde van de opgelegde dwangsommen was geen concreet zicht op legalisatie mogelijk, omdat het besluit tot buiten behandeling laten van de vergunningaanvraag toen nog niet was genomen
- 14 12-103**
ABRvS 11 juli 2012, nr. 201104260/1/A4 (GS Groningen) (LJN: BX1022)
 Alhoewel het niet naleven van de gedoogvoorwaarden aanleiding is geweest voor de last onder dwangsom, laat dit onverlet dat de last geen betrekking heeft op overtreding van de gedoogvoorwaarden, maar op de overtreding van het verbod om een inrichting zonder de vereiste vergunning in werking te hebben
- 16 12-104***
ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104129/1/A4 (GS Noord-Brabant) (LJN: BX3223)
 Een voorschrift dat betrekking heeft op ongewone voorvallen en calamiteiten buiten de inrichting is geoorloofd. Artikel 17.1 WMB ziet op calamiteiten binnen de inrichting
- 18 12-105**
ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104130/1/A4 (Waterschap Brabantse Delta) (LJN: BX3222)
 De Waterwet bevat geen uitputtende regeling ten aanzien van ongewone voorvallen binnen een bedrijf. Een ongewoon voorval is een gebeurtenis met een significant effect. Het stellen van een voorschrift voor ongewone voorvallen buiten het bedrijf is geoorloofd
- 21 12-106**
ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104224/1/A4 (GS Gelderland) (LJN: BX3291)
 In dit geval is terecht een energieonderzoek voorgeschreven
- 23 12-107**
ABRvS 8 augustus 2012, nr. 201008120/1/A4 (Minister ELI) (LJN: BX3932)
 Visserij-activiteiten in Natura 2000-gebied zijn in strijd met de Natuurbeschermingswet. De gestelde financieel-economische belangen van de bedrijfstak vormen geen bijzondere omstandigheid op grond waarvan moest worden afgezien van handhaving. Het betoog van verweerder dat handhavend optreden jegens alleen de vissersvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren indruist tegen de EG-Verordening 2371/2002 (de Basisverordening) is onjuist
- 25 12-108**
ABRvS 15 augustus 2012, nr. 201101170/1/A4 (Losser) (LJN: BX4675)
 Kennisgeving ontwerpbesluit in huis-aan-huisblad voldoet niet aan de wettelijke eisen, nu belanghebbenden in Duitsland hiermee niet zijn bereikt. Verspreiding van de kennisgeving langs elektronische weg (website) is ontoereikend

- 27** **12-109***
ABRvS 15 augustus 2012, nr. 201101474/1/A4 (GS Flevoland) (LJN: BX4650)
Het als één project vergunning verlenen voor een samenstel van projecten, andere handelingen en overige maatregelen die slechts gedeeltelijk vergunningplichtig zijn, is in strijd met de Natuurbeschermingswet 1998
- 31** **12-110**
ABRvS 22 augustus 2012, nr. 201200570/1/A1 (Amsterdam) (LJN: BX5246)
Heffen griffierecht is niet in strijd met artikel 6 EVRM
- 32** **12-111**
ABRvS 29 augustus 2012, nr. 201012244/1/A4 (GS Limburg) (LJN: BX5979)
In dit geval is een NB-wet 1998-vergunning vereist van twee verschillende bevoegde gezagen. De NB-wet 1998 verzet zich niet tegen saldering van ammoniakrechten. Geen strijd met standstillbeginsel. Indien van nieuwe beroepsgronden ná verstrijken beroepstermijn is mogelijk, mits dit niet in strijd is met de goede procesorde
- 36** **12-112**
Rb. 's-Hertogenbosch 4 september 2012, nr. AWB 11/2391 (LJN: BX6969)
Verzoek om intrekking voorschrift tot uitoefening nulsituatie – bodemonderzoek terecht afgewezen. Door het storten van de vloer voordat de vergunning was verleend, heeft eiser doelbewust het risico genomen dat alsnog in de vloer zou moeten worden geboord met de daarbij behorende kosten
- 39** **12-113**
ABRvS 5 september 2012, nr. 201112697/1/A4 (Almelo) (LJN: BX6500)
Onjuiste rechtsmiddelenvoorlichting leidt, behoudens kennelijke misslagen, tot verschoonbaarheid termijnoverschrijding bij instellen van bezwaar of beroep
- 40** **12-114**
ABRvS 19 september 2012, nr. 201103950/1/T1/A4 (Peel en Maas) (LJN: BX7700)
Artikel 3 Wgv is niet in strijd met de artikelen 8 en 14 EVRM nu er geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat de wetgever buiten zijn beoordelingsmarge is getreden. Evenmin is de Wgv in strijd met artikel 191 VWEU of de IPPC-richtlijn

Ruimtelijke ordening

- 43** **12-115**
Rb. Roermond 2 juli 2012, nr. AWB 12/75 (Venlo/omgevingsvergunning van rechtswege) (LJN: BX0586)
Omgevingsvergunning van rechtswege en bepaling Mor
- 43** **12-116**
ABRvS 11 juli 2012, nr. 201102668/1/R2 (Oude IJsselstreek/bestemmingsplan 'Bestemmingsplan thematische herziening Landbouwontwikkelingsgebied Azewijn') (LJN: BX1082)
Landbouwontwikkelingsgebied. Plan-m.e.r. Woon- en leefklimaat. Gezondheidsaspecten
- 46** **12-117**
ABRvS 18 juli 2012, nr. 201113488/1/A2 (Zeist/Monumentenvergunning) (LJN: BX1859)
Relativiteitsbeginsel en normen Monumentenwet 1988. Formele beginselen van behoorlijk bestuur
- 48** **12-118**
ABRvS 18 juli 2012, nr. 201005104/1/R2 (Overijssel/Reactieve aanwijzing) (LJN: BX1827)
Onderdeel van omgevingsvisie is tevens bijlage bij verordening. Uitgangspunten voldoende duidelijk omschreven. Verordening niet te breed toepasbaar
- 50** **12-119**
ABRvS 18 juli 2012, nr. 201103249/1/T1/R1 (Rotterdam/bestemmingsplan 'Feijenoord') (LJN: BX1803)
Geluidbelasting bij woonschepen onvoldoende onderzocht
- 51** **12-120**
ABRvS 25 juli 2012, nr. 201113507/1/A1 (Steenbergen/omgevingsvergunning) (LJN: BX2553)
Tijdelijke omgevingsvergunning. Relatie hoofdgebouw en bijbehorend bouwwerk
- 52** **12-121**
ABRvS 8 augustus 2012, nr. 201105349/1/A1 (Hellendoorn/vrijstelling en bouwvergunning) (LJN: BX3911)
Overkapping. Meetellen vergunningvrije bouwwerken
- 55** **12-122**
ABRvS 8 augustus 2012, nr. 201111114/1/A1 (Vught/ontheffing en licht bouwvergunning) (LJN: BX3899)
Erfafscheiding van 2 meter hoog is in casu vergunningvrij
- 56** **12-123**
ABRvS 22 augustus 2012, nr. 201203080/1/A1 (Bladel/weigering projectbesluiten) (LJN: BX5239)
Weigering om projectbesluiten te nemen. Uitbreiding intensieve veehouderijen in strijd met provinciale verordening
- 58** **12-124**
ABRvS 29 augustus 2012, nr. 201104198/1/R3 (Woerden/bestemmingsplan 'Harmelerwaard') (LJN: BX5929)
Beoordeling luchtkwaliteit in geval van wijzigingsbevoegdheid. Geurgevoelige objecten. Niet-geurgevoelige functies

- 61** **12-125**
Rb. Rotterdam 30 augustus 2012, nr. 12/1530, 12/1353 en 12/1352 (Schiedam/omgevingsvergunning verplaatsing sportpark) (LJN: BX6901)
Onlosmakelijk samenhangende activiteiten
- 62** **12-126**
ABRvS 5 september 2012, nr. 201106299/1/R4 (Rotterdam (deelgemeente Kralingen-Crooswijk)/wijzigingsplan 'Vredehofweg 15') (LJN: BX6481)
Wijzigingsplan. Akoestische gevolgen buitenschoolse opvang. Barim. Maximale invulling
- 64** **12-127**
ABRvS 5 september 2012, nr. 201111279/1/A1 (Etten-Leur/Handhaving) (LJN: BX6517)
Bor. Overkapping. Vergunningvrije bouwwerken in relatie tot bepalingen bestemmingsplan
- 65** **12-128**
ABRvS 12 september 2012, nr. 201103581/1/R1 (Castricum/bestemmingsplan 'Limmen-Zandzoom') (LJN: BX7130)
Akoestisch onderzoek in geval van nog uit te werken bestemming
- 67** **12-129**
ABRvS 12 september 2012, nr. 201112865/1/T1/A1 (Alkmaar/omgevingsvergunning) (LJN: BX7118)
Beleidsregels. Bevoegdheid artikel 4 van bijlage II Bor
- 68** **12-130**
ABRvS 12 september 2012, nr. 201112262/1/A1 (Amersfoort/handhaving) (LJN: BX7117)
Net is in casu bouwwerk
- 69** **12-131**
ABRvS 12 september 2012, nr. 201106706/1/T1/R4 (De Wolden/wijzigingsplan) (LJN: BX7139)
Wijzigingsplan. Akoestisch onderzoek. Referentieniveau. Maatwerkvoorschriften ten behoeve van woon- en leefklimaat. Maximale invulling
- 72** **12-132**
Rb. Utrecht 14 september 2012, nr. SBR 12/1140 (Bunschoten/omgevingsvergunning appartementen) (LJN: BX7274)
Strekt artikel 2.5.3 van de Bouwverordening tot bescherming van belangen van eisers?
- 75** **12-133**
ABRvS 19 september 2012, nr. 201012080/1/R4 (Leerdam/bestemmingsplan 'Buitengebied') (LJN: BX7725)
Artikel 3.10 Wro in casu niet van toepassing op vrijstelling ex artikel 19 WRO. Aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor geurgevoelig object bij andere veehouderij. Afstandsnorm Wgv
- 77** **12-134**
ABRvS 19 september 2012, nr. 201200245/1/A1 (Amsterdam/omgevingsvergunning) (LJN: BX7683)
Dakopbouw. Aanvraag om een omgevingsvergunning. Geen herhaalde aanvraag. Geheel of gedeeltelijk vernieuwen

Schadevergoeding

- 79** **12-135***
ABRvS 26 september 2012, nr. 201107635/1/T1/R3 (Veenendaal/bestemmingsplan 'Nijverkamp') (LJN: BX8253)
Papieren versie en elektronische versie van bestemmingsplan. Discrepantie tussen verbeelding en vaststellingsbesluit. Wegbestemmen legaal gebruik
- 84** **12-136**
ABRvS 11 juli 2012, nr. 201109154/1/A2 (Planschade Lisse) (LJN: BX1059)
Aanvullende werking bouwverordening ziet op de feitelijke functie van een gebouw en niet op de planologische bestemming
- 86** **12-137***
ABRvS 18 juli 2012, nr. 201110611/1/A2 (Planschade Ommen) (LJN: BX1866)
Voorafgaande aan de compensatie in natura is niet noodzakelijk dat de schade in geld is vastgesteld
- 89** **12-138**
ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201108638/1/A2 (Planschadevergoeding Utrechtse Heuvelrug) (LJN: BX3316)
Ontheffingsmogelijkheden van het schadeveroorzakende plan en van het voorafgaande plan moeten bij de planvergelijking buiten beschouwing worden gelaten

Warmte- en koudeopslag: het juridisch kader

1. Inleiding

De warmte- en koudevoorziening van gebouwen door middel van warmte- en koudeopslag (hierna: WKO) is hot! De jurisprudentie toont aan dat WKO de afgelopen jaren een steeds belangrijker rol is gaan spelen. In deze bijdrage gaan wij in op het juridisch kader rond de plaatsing van WKO.

Voor een goed begrip van dit kader staan wij in de volgende paragraaf kort stil bij enige technische kenmerken van WKO. Paragraaf 3 behandelt het huidige juridisch kader rond het plaatsen van WKO. Daarbij wordt ingegaan op de uitspraken die tot nu toe zijn gewezen op dit punt. Het juridisch kader rond WKO is volop in beweging. De komende jaren wordt een aantal wijzigingen doorgevoerd in wet- en regelgeving. Deze wijzigingen behandelen wij in paragraaf 4.

Bij het juridisch kader rond WKO mag het bestemmen van de ondergrond niet ontbreken. De jurisprudentie op dit punt heeft de afgelopen jaren een belangrijke vlucht genomen. Om deze reden wordt dit aspect behandeld in paragraaf 5.

2. Enige technische kenmerken van WKO

WKO is een techniek om gebouwen te verwarmen en te koelen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de bodem en het daarin aanwezige grondwater – het wordt ook wel aangeduid als bodemenergie. Kortweg werkt WKO als volgt. In de bodem wordt een put geboord van enkele tientallen meters tot tweehonderd meter diep. Uit die put wordt in een aardlaag met een stabiele temperatuur in de zomer water (of een andere vloeistof) opgeslagen dat aan de oppervlakte is opgewarmd. In de winter wordt de warme vloeistof uit de put opgepompt met behulp van een warmtepomp en op een hogere temperatuur gebracht. De warme vloeistof geeft zijn warmte in een warmtewisselaar af aan het verwarmingssysteem van het te verwarmen gebouw. Met het verwarmingssysteem wordt het gebouw verwarmd. Voor de koeling van het gebouw in de zomer wordt een omgekeerd proces gevolgd. De koude vloeistof die uit de put wordt opgepompt geeft via de warmtewisselaar koude af aan het koelsysteem van het gebouw.¹

In grote lijnen zijn twee typen WKO-systemen te onderscheiden: het open en het gesloten WKO-systeem. Een open WKO-systeem maakt gebruik van het grondwater in een waterdragende aardlaag, ofwel aquifer. Een dergelijke aquifer bevindt zich meestal op een diepte van enkele tientallen meters tot tweehonderd meter. Ten behoeve van het open WKO-systeem wordt een put geboord naar de aquifer. De warmte respectievelijk koude wordt in het grondwater in de aquifer opgeslagen en daaraan op het gewenste moment onttrokken. Een open WKO-systeem staat dus rechtstreeks in verbinding met het grondwater. Daarmee kan het, door de uitwisseling van warmte en koude, (het milieu in) de omgeving beïnvloeden. Mede daardoor stelt de overheid strenge eisen aan dergelijke systemen.²

Anders dan een open WKO-systeem staat een gesloten WKO-systeem niet in directe verbinding met het in de bodem aanwezige grondwater. Het gesloten WKO-systeem bestaat uit een buis of diverse lussen van buizen waardoorheen een vloeistof – vaak een soort koelvloeistof – geleid wordt. De warmte respectievelijk koude wordt in die koelvloeistof opge-

1 Zie: <www.agentschapnl.nl/onderwerp/wat-wko>; <www.nvoe.nl/Page/nctrue/sp5793/index.html>; <<http://gis.noord-holland.nl/wko/>>.

2 Ministerie van IenM, 'Besluit bodemenergiesystemen in kort bestek', april 2011.

slagen op de bodem van de put. In het algemeen geldt dat gesloten WKO-systemen toepassing vinden in kleinere bouwprojecten en open WKO-systemen in grotere.

3. Het huidige juridisch kader

Op dit moment gelden geen specifieke regels voor het plaatsen en in gebruik hebben van gesloten WKO-systemen. Voorwaarden en beperkingen kunnen dienaangaande slechts worden gesteld indien een gesloten WKO-systeem deel uitmaakt van een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer. Hetzelfde geldt indien een gesloten WKO-systeem zelf – of in combinatie met andere WKO-installaties in de omgeving – als zodanig aangemerkt moet worden.³

Voor het gebruik van een open WKO is op basis van de Waterwet (Wtw) een vergunning nodig.⁴ Dat is ook het geval, zo heeft de Afdeling uitgemaakt, als een monobronstelsel wordt gebruikt, hetgeen een open WKO-systeem is waarbij het opgepompte grondwater niet bovengronds wordt gebracht.⁵ Bevoegd gezag zijn gedeputeerde staten van de provincie waar de WKO is gesitueerd.

Daarnaast kan voor het gebruik van een open WKO de Wet bodembescherming van belang zijn. Dat is geval als door de WKO verontreinigd grondwater wordt opgepompt en weer wordt geïnfiltrerd. Daarbij is van geen belang of het verontreinigde grondwater wordt geïnfiltrerd in dezelfde verontreinigingsvlek als waaraan het is onttrokken.⁶

4. Regulering komende jaren

In april 2011 is de ontwerp-AMvB Besluit bodemenergiesystemen gepubliceerd in de *Staatscourant*.⁷ Het Besluit bodemenergiesystemen beoogt, kort gezegd, een gelijk speelveld te creëren voor open en gesloten WKO's, vermindering van administratieve lasten, verkorting van te doorlopen procedures voor plaatsing en ingebruikname van open WKO's, het voorkomen van interferentie tussen WKO's en het realiseren van meer uniformiteit in de voorwaarden die vergunningverleners stellen aan open WKO's. Wij lichten deze wijzigingen kort toe.

Gelijke administratieve lasten voor open en gesloten bodemenergiesystemen

In de vorige paragraaf is aangegeven dat er thans geen specifieke regels gelden voor de plaatsing en het in gebruik hebben van gesloten WKO-systemen. Voor het installeren of het in gebruik hebben van een gesloten WKO-systeem is in beginsel geen vergunning vereist. Evenmin geldt er een meldingsplicht.

Dit heeft een aantal consequenties. Zo zijn, vanwege het ontbreken van administratieve lasten, gesloten WKO-systemen eenvoudig te plaatsen en (mede) daardoor relatief goedkoop. Ook is het door het ontbreken van een vergunnings- of meldingsplicht veelal niet duidelijk waar dergelijke systemen zijn geplaatst. Dat is negatief doordat het hierdoor niet mogelijk is de kans op interferentie tussen in elkaars nabijheid gelegen WKO's mee te wegen bij de plaatsing van nieuwe – open respectievelijk gesloten – WKO's. Ook is het mogelijk dat door het ontbreken van administratieve lasten wordt gekozen voor een gesloten WKO, terwijl een (collectieve) open WKO tot een efficiëntere aanwending van bodemenergie zou kunnen leiden.

3 Zie hierover nader H.A.H. Stam & A.R. Klijn, 'Het (toekomstig) recht ten aanzien van bodemenergiesystemen', *M en R* 2012-1, p. 3-13, par. 1.

4 Art. 6.4 Wtw.

5 ABRvS 11 november 2009, zaaknr. 200902821/1/H3 en ABRvS 7 april 2010, zaaknr. 200906236/1/H3.

6 ABRvS 26 november 2008, zaaknr. 200709053/1. Op dit moment is een wetsvoorstel aanhangig dat hierin wijziging brengt. Zie *Kamerstukken II* 2011/12, 33 150, nr. 2.

7 Stcrt. 2011, 4830.

Het Besluit bodemenergiesystemen gaat hier verandering in brengen doordat een meldingsstelsel gaat gelden voor dergelijke WKO's, tenzij het een WKO-systeem betreft met een vermogen van 70 kW of meer, of dergelijke systemen worden geplaatst in zogenoemde interferentiegebieden. In dat geval is een omgevingsvergunning beperkte milieutoets vereist. Toetsingscriteria zijn onder meer of er een kans op interferentie aanwezig is en of er sprake is van een doelmatig gebruik van bodemenergie.

Voor het gebruik van een open WKO is, zoals opgemerkt, op basis van de Wtw een vergunning nodig. De doorlooptijd van de vergunningaanvraag is lang en de uitslag ervan onzeker. Omdat dit geen stimulans is voor diegenen die voornemens zijn open WKO's te plaatsen, bevat het (ontwerp-)Besluit bodemenergiesystemen maatregelen om de procedure voor open WKO's te vereenvoudigen en te versnellen. Zo wordt de doorlooptijd van de vergunningaanvraag bekort tot twee maanden en is het mogelijk om voor kleine systemen een vrijstelling van de vergunningplicht te verlenen. Bij beoordeling van de vergunningaanvraag wordt ook nagegaan of er kans op interferentie aanwezig is en of het te plaatsen WKO-systeem leidt tot een ondoelmatig gebruik van bodemenergie.

Tegengaan interferentie

Uit het voorgaande blijkt dat de optimale aanwending van bodemenergie en het tegengaan van interferentie belangrijke thema's zijn voor de wetgever. Daarom bepaalt het (ontwerp-)Besluit bodemenergiesystemen dat bij gemeentelijke en provinciale verordening interferentiegebieden kunnen worden aangewezen. Zoals eerder opgemerkt, geldt voor zowel open als gesloten WKO's in interferentiegebieden een vergunningplicht. Dit biedt de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om de kans op interferentie mee te wegen bij vergunningverlening.

Eerder is aangegeven dat vanwege het ontbreken van een wet- en regelgevingskader voor gesloten WKO's veelal niet bekend is waar deze systemen zijn geplaatst. Dat zou ook het geval kunnen zijn voor open WKO's, maar dat zal gezien de reeds lang geldende vergunningplicht minder voorkomen. Interessant is nu dat in het (ontwerp-)Besluit bodemenergiesystemen bepalingen zijn opgenomen die moeten leiden tot het alsnog melden van dan wel aanvragen van een vergunning voor WKO's. Zo bepaalt het (ontwerp-)Besluit bodemenergiesystemen dat bij de beantwoording van de vraag of bij de plaatsing van een nieuwe WKO interferentie kan ontstaan, alleen rekening wordt gehouden met reeds geïnstalleerde gesloten WKO's, die alsnog gemeld worden of waarvoor alsnog een vergunning wordt aangevraagd. Iets vergelijkbaars is opgenomen voor open WKO's waarvoor geen vergunning is aangevraagd.

Het voorgaande zal bezitters van vóór de inwerkingtreding van het Besluit bodemenergiesystemen geïnstalleerde WKO's stimuleren melding te doen van het bestaan van deze systemen dan wel daarvoor een vergunning aan te vragen. Zo zal kenbaar worden waar deze systemen staan, zodat daarmee rekening gehouden kan worden bij de plaatsing van toekomstige WKO-systemen, interferentie wordt voorkomen en bodemenergie optimaler benut kan worden.

Bevoegd gezag

Een belangrijk punt is wel welk overheidsorgaan interferentiegebieden mag of moet aanwijzen. Zonder hier in detail op in te gaan, merken wij op dat zowel de gemeentelijke als de provinciale overheid op grond van een complex systeem op dit punt bevoegdheden zal hebben. Zo zullen burgemeester en wethouders geen bevoegd gezag zijn voor open WKO's – dat zijn provinciale staten – maar zij kunnen daarvoor wel interferentiegebieden aanwijzen. Provinciale staten krijgen ook de mogelijkheid om interferentiegebieden aan te wijzen, maar dan alleen voor open WKO's en in uitzonderingssituaties voor gesloten WKO's. Kortom, positief dat interferentiegebieden kunnen worden aangewezen, maar het voorgestelde systeem leidt tot een ingewikkeld palet aan bevoegdheden.

5. Het bestemmen van de ondergrond

Bij de plaatsing van WKO's speelt de ruimtelijke ordening een belangrijke rol. Het juridisch kader rond het bestemmen van de ondergrond wordt in belangrijke mate beleidsmatig ingevuld. De afgelopen jaren hebben op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau diverse structuurvisies het licht gezien.⁸ Daarmee heeft de overheid een goed sturingsinstrument in handen.

Structuurvisies werken echter niet rechtstreeks door naar concrete besluiten. Voor het daadwerkelijk ordenen van de ondergrond is een meer bindend instrument vereist. In de literatuur is algemeen aanvaard dat het bestemmingsplan daarvoor het beste instrument is.⁹ Reeds in de beleidsbrief Ruimtelijke ordening van de ondergrond¹⁰ is aangegeven dat gestreefd moet worden naar een situatie waarin bestemmingsplannen voor de ondergrond tot de gangbare praktijk gaan behoren.

Met inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in 2008 heeft de wetgever de ruimtelijke relevantie van de ondergrond uitdrukkelijk vastgelegd.¹¹ Sindsdien bepaalt de Wro expliciet dat tot het begrip 'grond' ook de ondergrond op verschillende niveaus behoort.¹² Met inwerking van de Wro heeft het bestemmen van de ondergrond een behoorlijke vlucht genomen. Bestudering van de rechtspraak leert dat het bestemmingsplan in de praktijk met name wordt gebruikt om op perceelsniveau ondergrondse voorzieningen zoals ondergrondse parkeergarages of archiefruimte mogelijk te maken.¹³ Uit de jurisprudentie blijkt dat het bestemmingsplan al een aantal maal is ingezet als instrument om de plaatsing van WKO's mogelijk te maken en te bevorderen. Als voorbeeld wordt gewezen op de uitspraak over het bestemmingsplan 'Oostelijke Binnenstad' van de gemeente Amsterdam.¹⁴ In dit plan waren de voor 'Tuin-3' aangewezen gronden onder meer bestemd voor voorzieningen ten behoeve van ondergrondse warmte- en koudeopslag.

Hoewel de afgelopen jaren op dit punt diverse pilots zijn gehouden, heeft het grootste deel van de gemeenten echter nog geen *integraal* bestemmingsplan voor de ondergrond vastgesteld, zoals wij dat ook voor de bovengrond kennen.¹⁵ Dat is een gemiste kans. Door het opstellen van een integraal bestemmingsplan voor de ondergrond heeft een gemeente immers een goed instrument in handen om interferentie tussen bodemenergiesystemen te voorkomen of te beperken en daarmee een optimaal gebruik van bodemenergie te stimuleren.¹⁶ Ook in brede zin voorkomt een integraal bestemmingsplan interferentie. Een integrale ordening van de ondergrond voorkomt dat WKO's interfereren met andere gebruiksfuncties van de ondergrond, zoals archeologische beschermingszones, ondergrondse leidingstroken en drinkwaterbeschermingsgebieden.

8 Zie hierover I. Brinkman, R.J.J. Aerts & E.H.P. Brinkman, 'Warmte- en koudeopslag; naar een optimale benutting van bodemenergie', *NTE* 2012-4, p. 177-179.

9 H.E. Woldendorp, 'De regulering van bodemenergiesystemen (deel 1)', *BR* 2011-6, p. 388-397.

10 *Kamerstukken II* 2004/05, 29 387 en 28 663, nr. 7.

11 Hoewel dit niet expliciet was verwoord in de WRO (oud), werd vrij algemeen aangenomen dat deze wet daartoe wel de juridische mogelijkheden bood, vgl. H. Beestman & S. Hilligers, 'Het bestemmingsplan en ondergronds bouwen', *BR* 1999, p. 936; D. Samkalden & B. van den Berg, *Juridische aspecten van ondergronds bouwen*, VBR 1997.

12 Art. 1.1, lid 2, Wro.

13 Zie voor enkele recente uitspraken bijvoorbeeld ABRvS 25 juli 2012, zaaknr. 201107570/1/R1; ABRvS 27 juni 2012, zaaknr. 201106660/1/R1; ABRvS 16 mei 2012, zaaknr. 201007346/1/R2; ABRvS 9 mei 2012, zaaknr. 201012181/1/R1; ABRvS 11 januari 2012, zaaknr. 201007000/1/R3 en ABRvS 28 december 2011, zaaknr. 201012308/1/R1. Bestemmingsplannen waarin gronden expliciet (mede) zijn bestemd voor ondergrondse warmte- en koudeopslag zijn echter schaars. Zie voor een voorbeeld ABRvS 4 juli 2012, zaaknr. 20111114/1/R2.

14 ABRvS 4 juli 2012, zaaknr. 201011114/1/R2.

15 H.E. Woldendorp, 'Ondergrondse regelingen opgediept (deel 1)', *BR* 2012-7, p. 474.

16 Een aantal mogelijkheden wordt beschreven in het artikel van P. de Putter & M. Aerts, 'Juridische aspecten van energieopslag in de bodem', *M en R* 2006-7, p. 414 e.v.

Zoals hiervoor beschreven in paragraaf 4 worden B&W na inwerkingtreding van het Besluit bodemenergiesystemen het bevoegd gezag voor gesloten bodemenergiesystemen. Wij verwachten dat hierdoor een belangrijke impuls wordt gegeven aan het denken op gemeentelijk niveau over het reguleren van de ondergrond in het algemeen en het plaatsen van WKO's in het bijzonder. Het aantal uitspraken waarin het bestemmingsplan wordt ingezet als instrument om de plaatsing van WKO's mogelijk te maken, zal de komende jaren naar alle waarschijnlijkheid dan ook toenemen.¹⁷

Robin Aerts
Edward Brans

17 Mr. R.J.J. Aerts en mr. E.H.P. Brans zijn advocaat bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn ten Den Haag en verbonden aan de praktijkgroep energie.

12-101

**ABRvS 4 juli 2012, nr. 201106253/1/R4
(Gemeente Laren) (LJN: BX0292)**

Casus

Besluit tot het vaststellen van hogere grenswaarden op grond van de Wet geluidhinder voor nieuwe te bouwen villa's.

Verweerder is van mening dat appelllant niet is aan te merken als belanghebbende. Appellant is geen (toekomstig) eigenaar, zakelijk gerechtigde of gebruiker van een van de villa's waarvoor hogere waarden zijn vastgesteld. Het bestreden besluit is geen voorwaarde om de villa's te realiseren, aangezien het ook mogelijk is om een ander bouwplan te realiseren. Verder geeft verweerder aan te anticiperen op de introductie van het relativiteitsvereiste in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Rechtsvraag

Is appellante aan te merken als belanghebbende?

Uitspraak

Het bestreden besluit is een noodzakelijke voorwaarde om de villa's te kunnen realiseren. Het perceel van appelllant ligt direct naast de percelen waarop de villa's zijn beoogd. Gelet hierop heeft appelllant als direct omwonende belang bij het al dan niet realiseren van de villa's. Door de vaststelling van de hogere grenswaarden wordt hij rechtstreeks in zijn belang geraakt. Het relativiteitsvereiste is niet van toepassing, omdat de Crisis- en herstelwet niet van toepassing is en niet wordt geanticipeerd op een mogelijke introductie van het relativiteitsvereiste in de Awb.

artikel 83 lid 2 WGH

artikel 1:2 lid 1 Awb

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 maart 2011, heeft het college van burgemeester en wethouders van Laren (hierna: het college) hogere geluidgrenswaarden als bedoeld in artikel 83, tweede lid, van de Wet geluidhinder (hierna: Wgh) vastge-

steld voor de ten hoogste toelaatbare geluidbelasting vanwege de Rijksweg A1 voor 10 appartementen in 3 nieuw te bouwen villa's.

2. Relevante overwegingen

2.1. Het college betoogt dat [appellant] niet is aan te merken als belanghebbende bij het besluit en dat zijn beroep om die reden niet-ontvankelijk verklaard dient te worden. Hiertoe voert het college aan dat [appellant] geen (toekomstig) eigenaar, zakelijk gerechtigde of gebruiker is van een van de woningen waarvoor hogere waarden zijn vastgesteld. Daarnaast heeft het college aangevoerd dat het bestreden besluit geen noodzakelijke voorwaarde is om de voorgenomen activiteit te kunnen realiseren, nu het eveneens mogelijk is een ander bouwplan te realiseren. Verder betoogt het college dat, vooruitlopend op de mogelijke introductie van het relativiteitsvereiste in de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), de relativiteitsvereiste reeds hier moet worden toegepast.

2.2. Het besluit tot vaststelling van hogere geluidgrenswaarden vanwege de voorgenomen bouw van 3 villa's, ieder bestaande uit 5 woningen, aan de Rijksweg West 14-16, is een noodzakelijke voorwaarde om deze voorgenomen activiteit, eventueel na het nemen van vervolgsluitingen in het kader van de ruimtelijke ordening, te realiseren. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 27 mei 2009 in zaak nr. 200805817/1/M2) zijn bij een dergelijk besluit rechtstreeks de belangen betrokken van iedere persoon die door de realisering van de voorgenomen activiteit rechtstreeks in zijn belangen wordt geraakt. Dat, zoals het college stelt, ook een andere activiteit mogelijk zou zijn geweest, maakt dat niet anders.

2.3. Het perceel van [appellant] ligt direct naast de percelen waarop de nieuw te bouwen villa's zijn beoogd, waarvoor bij het bestreden besluit hogere grenswaarden zijn vastgesteld. Onder deze omstandigheden moet ervan worden uitgegaan dat, nu [appellant] – als direct omwonende – belang heeft bij het al dan niet realiseren van de villa's, hij door het besluit tot vaststelling van hogere geluidgrenswaarden rechtstreeks in zijn belang wordt geraakt. Gelet op het voorgaande is [appellant] belanghebbende bij het bestreden besluit. Met betrekking tot het betoog over het relativiteitsvereiste overweegt de Afdeling dat de Crisis- en herstelwet (hierna: Chw) in deze zaak niet van toepassing is en dat niet wordt geanticipeerd op een

mogelijke introductie van het relativiteitsvereiste in de Awb.

12-102

ABRvS 11 juli 2012, nr. 201111980/1/A4 (GS Noord-Brabant) (LJN: BX1088)

Casus

Besluit tot buiten behandeling laten van een aanvraag om een vergunning op grond van de Wet milieubeheer.

Verweerder heeft het bezwaar van appellante niet-ontvankelijk verklaard.

Omdat door appellante inmiddels een nieuwe aanvraag is ingediend heeft appellante volgens verweerder geen belang meer bij het in behandeling nemen van de oude aanvraag.

Appellante wenst een inhoudelijke beoordeling op het bezwaar, omdat er vanwege de vergunning-aanvraag wellicht sprake was van concreet zicht op legalisatie ten aanzien van de door verweerder opgelegde lasten onder dwangsom. Bovendien stelt appellante schade te hebben geleden als gevolg van het buiten behandeling laten van de aanvraag. Zij heeft kosten moeten maken voor het afvoeren van afvalwater. Deze kosten hadden kunnen worden bespaard als de aangevraagde waterzuiveringsinstallatie was vergund.

Rechtsvragen

1. Heeft appellante belang bij een inhoudelijke beoordeling op haar bezwaar?

2. Kunnen de gemaakte kosten voor de afvoer van afvalwater worden toegerekend aan het buiten behandeling laten van de milieuvergunningaanvraag?

Uitspraak

1. Het besluit om de vergunningaanvraag buiten behandeling te laten is later genomen dan de besluiten tot het opleggen van de lasten onder dwangsom. Een inhoudelijk oordeel over het buiten behandeling laten van de aanvraag kan derhalve niet leiden tot het oordeel dat ten tijde van de

besluiten betreffende de lasten onder dwangsom concreet zicht op legalisatie bestond. Appellante heeft geen belang bij een inhoudelijke beoordeling.

2. Met het in behandeling nemen van de aanvraag is het nog geenszins zeker dat de vergunning daadwerkelijk zou worden verleend. Bovendien zou de werking van het voorschrift van de vigerende vergunning dat verplicht tot de afvoer van afvalwater niet worden opgeschort door het in behandeling nemen van de aanvraag. De kosten kunnen niet geheel of gedeeltelijk worden toegerekend aan het niet in behandeling nemen van de aanvraag.

artikel Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer, hoofdstuk 5 (oud)

1. Procesverloop

Bij besluit van 15 februari 2011 heeft het college de door [appellante] op 29 september 2010 ingediende aanvraag om een vergunning krachtens de Wet milieubeheer voor haar inrichting op het perceel [locatie] te [plaats] buiten behandeling gelaten.

Bij besluit van 7 oktober 2011, verzonden op 10 oktober 2011, heeft het college het door [appellante] hiertegen gemaakte bezwaar niet-ontvankelijk verklaard.

2. Relevante overwegingen

2.2. Bij besluit van 15 februari 2011 heeft het college de vergunningaanvraag van 29 september 2010 buiten behandeling gelaten, omdat deze volgens het college niet voldeed aan de bepalingen in hoofdstuk 5 van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (hierna: lvb). Bij het bestreden besluit heeft het college het bezwaar niet-ontvankelijk verklaard omdat [appellante] op 21 februari 2011 een nieuwe aanvraag heeft ingediend die de aanvraag van 29 september 2010 vervangt. Volgens het college heeft [appellante] hierdoor niet langer belang bij het alsnog in behandeling nemen van de aanvraag van 29 september 2010 en dientengevolge evenmin bij een inhoudelijke beslissing op haar bezwaar.

2.3. [appellante] betoogt dat zij belang heeft bij een inhoudelijke beslissing op haar bezwaar. Zij stelt dat de beantwoording van de vraag of de aanvraag van 29 sep-

tember 2010 voldoet aan het lvb van belang is om te bepalen of vanwege die aanvraag een concreet zicht op legalisatie bestond ten aanzien van een aantal activiteiten waarvoor het college bij besluit van 26 maart 2010, gehandhaafd bij besluit van 16 november 2010, lasten onder dwangsom heeft opgelegd.

Voorts betoogt [appellante] schade te hebben geleden als gevolg van het buiten behandeling laten van de aanvraag. Zij stelt kosten te hebben gemaakt, omdat zij ingevolge voorschrift 4.1.10 van de bij besluit van 9 november 2006 verleende milieuvergunning overtollig afvalwater heeft moeten afvoeren naar een erkende verwerker. [appellante] stelt dat bij de aanvraag van 29 september 2010 een waterzuiveringsinstallatie is aangevraagd en dat wanneer die aanvraag in behandeling zou zijn genomen en daarop positief zou worden beslist, zij het overtollige afvalwater had kunnen zuiveren en zich de kosten voor het afvoeren daarvan had kunnen besparen.

2.3.1. Bij het besluit van 15 februari 2011 heeft het college beoordeeld of de vergunningaanvraag op dat moment in behandeling kon worden genomen, gelet op alle op dat moment ingediende gegevens. Een rechtmatigheidsoordeel over dat besluit zou er slechts toe kunnen leiden dat vanaf dat moment, dus na het nemen van de besluiten van 26 maart 2010 en 16 november 2010 betreffende de lasten onder dwangsom, concreet zicht op legalisatie zou ontstaan. Het kan niet leiden tot het oordeel dat ten tijde van het nemen van de besluiten over de lasten onder dwangsom concreet zicht op legalisatie bestond. In zoverre heeft [appellante] dan ook geen belang bij een inhoudelijke beoordeling van het besluit van 15 februari 2011.

2.3.2. In de stelling van [appellante] dat zij schade heeft geleden als gevolg van de bestuurlijke besluitvorming kan dat belang op zichzelf wel worden gevonden. Daartoe is echter vereist dat tot op zekere hoogte aannemelijk wordt gemaakt dat schade daadwerkelijk is geleden. De door [appellante] gestelde kosten houden beweerdelijk verband met de naleving van voorschrift 4.1.10 van de in 2006 verleende vergunning, waarin is bepaald dat overtollig water uit de bassins in een gesloten tankwagen uit de inrichting moet worden afgevoerd naar een erkend verwerker. Deze kosten kunnen echter niet worden geacht geheel of gedeeltelijk te zijn veroorzaakt door het niet in behandeling nemen van de vergunningaanvraag, reeds omdat met het in behandeling nemen van die aanvraag nog

geenszins zeker was dat de vergunning daadwerkelijk zou worden verleend. Verder zou de werking van het voorschrift niet worden opgeschort door het in behandeling nemen van de aanvraag. Ook in zoverre bestaat geen belang bij een inhoudelijke beoordeling van het besluit van 15 februari 2011.

2.3.3. De beroepsgrond faalt.

2.3.4. Gelet op het voorgaande heeft het college zich terecht op het standpunt gesteld dat [appellante] geen belang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van haar bezwaar tegen het besluit van 15 februari 2011.

12-103

ABRVs 11 juli 2012, nr. 201104260/1/A4 (GS Groningen) (LJN: BX1022)

Casus

Last onder dwangsom wegens het in werking hebben van een inrichting in strijd met artikel 8.1, eerste lid, Wet milieubeheer. Aanleiding van de last is geweest dat appellante de voorwaarden van het destijds genomen gedoogbesluit niet naleeft. Appellante voert aan dat de last neerkomt op het handhaven van gedoogvoorwaarden, wat volgens haar niet mogelijk is.

Rechtsvraag

Kan worden gehandhaafd op het niet naleven van de voorwaarden van een gedoogbesluit?

Uitspraak

Het niet naleven van de voorwaarden waaronder het college de inrichting wenst te gedogen is aanleiding geweest voor het opleggen van de last. Dit laat onverlet dat de last – anders dan appellante betoogt – geen betrekking heeft op overtreding van de gedoogvoorwaarden, maar op de overtreding van artikel 8.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, zoals ook in zowel het primaire besluit als in het heroverwegingsbesluit is aangegeven.

artikel 8.1 Wm (oud)
artikel 5:32 Awb

1. Procesverloop

Bij besluit van 8 september 2010 heeft het college aan [appellante] een last onder dwangsom opgelegd wegens het in werking hebben van een inrichting in strijd met artikel 8.1, eerste lid van de Wet milieubeheer. Bij besluit van 22 maart 2011 heeft het college het hiertegen door [appellante] gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

2.2. De inrichting is zonder de daarvoor ingevolge artikel 8.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer vereiste vergunning in werking. Bij besluit van 21 juli 2009 heeft het college besloten dit te gedogen, onder de voorwaarde dat – kort weergegeven – in de inrichting uitsluitend de bij dit gedoogbesluit gespecificeerde stoffen worden geaccepteerd en verwerkt.

Nadat het college heeft geconstateerd dat andere stoffen werden geaccepteerd en verwerkt, heeft het bij het besluit van 8 september 2010 onder dwangsom gelast verdere acceptatie en compostering van andere dan de in het gedoogbesluit gespecificeerde stoffen achterwege te laten.

2.3. [appellante] betoogt dat de last neerkomt op het handhaven van gedoogvoorwaarden, wat volgens haar niet mogelijk is. Verder betoogt zij, zo begrijpt de Afdeling het beroep, dat ten onrechte een zogenoemde preventieve last onder dwangsom is opgelegd, omdat het gevaar voor de overtreding niet klaarblijkelijk dreigt.

2.4. Het niet naleven van de voorwaarden waaronder het college de inrichting wenst te gedogen is aanleiding geweest voor het opleggen van de last. Dit laat onverlet dat de last – anders dan [appellante] betoogt – geen betrekking heeft op overtreding van de gedoogvoorwaarden, maar op de overtreding van artikel 8.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer, zoals ook in zowel het besluit

van 8 september 2010 als het bestreden besluit is aangegeven.

Voor zover [appellante] stelt dat de last niet had mogen worden opgelegd omdat er geen klaarblijkelijk dreigend gevaar voor overtreding bestaat, overweegt de Afdeling dat deze eis ingevolge artikel 5:7 van de Algemene wet bestuursrecht uitsluitend geldt voor het opleggen van een herstelsanctie ter zake van een overtreding die nog niet heeft plaatsgevonden maar wel dreigt plaats te vinden. In dit geval heeft de herstelsanctie betrekking op een overtreding die al heeft plaatsgevonden.

2.5. Gezien het voorgaande heeft het college terecht geconcludeerd dat artikel 8.1, eerste lid, van de Wet milieubeheer is overtreden en dat het wegens die overtreding bevoegd is handhavend op te treden.

Gelet op het algemeen belang dat gediend is met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag van het bestuursorgaan worden gevergd, dit niet te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

De door [appellante] ter zitting gestelde omstandigheid dat geen gegronde vrees bestaat dat de overtreding opnieuw zal plaatsvinden, is geen bijzondere omstandigheid op grond waarvan het college van het opleggen van de last had behoren af te zien. Ook voor het overige heeft [appellante] geen redenen gegeven op grond waarvan het college van het opleggen van de last had behoren af te zien.

2.6. Het beroep is ongegrond.

NB: Bij het niet naleven van de voorwaarden van een gedoogbesluit is het dus zaak om niet deze overtreding in het handhavingsbesluit als grondslag voor handhaving te noemen maar de oorspronkelijke overtreding, i.c. het zonder vergunning oprichten en in werking hebben van een inrichting.

12-104

ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104129/1/A4 (GS Noord-Brabant) (LJN: BX3223)

Casus

Toevoegen van voorschriften aan de vergunning krachtens de Wet milieubeheer (WMB) voor een inrichting voor het produceren, verwerken en recyclen van kunststoffen. De voorschriften hebben betrekking op de indirecte lozing van afvalwater. Appellante-vergunninghoudster voert aan dat ten onrechte een voorschrift is gesteld dat betrekking heeft op voorvallen en calamiteiten buiten de inrichting. Zij meent dat dergelijke voorvallen niet aan haar inrichting kunnen worden toegerekend. Bovendien voorziet artikel 17.1 WMB in een uitputtende regeling voor ongewone voorvallen.

Rechtsvraag

Kunnen voorschriften die zien op ongewone voorvallen buiten de inrichting aan een milieuvergunning worden verbonden?

Uitspraak

Het college heeft in redelijkheid kunnen oordelen dat ook een calamiteit die buiten de inrichting plaatsvindt met zich kan brengen dat het continueren van lozingen vanuit de inrichting via de riolering op de rwzi de nadelige gevolgen voor het milieu vergroot en dat het in dat geval van belang is dat de lozingen vanuit de inrichting kunnen worden gestaakt. Hieraan doet niet af dat de in voorschrift 1.17 bedoelde calamiteit buiten de inrichting niet aan de inrichting valt toe te rekenen. Het college heeft vergunningvoorschrift 1.17 dan ook in het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu kunnen achten. Voorts is artikel 17.1 WMB, in tegenstelling tot vergunningvoorschrift 1.17, van toepassing op ongewone voorvallen binnen de inrichting, zodat dit artikel reeds hierom geen uitputtende regeling bevat voor ongewone voorvallen buiten de inrichting.

artikel 17.1 WMB

artikel 8.24 WMB (oud)

1. Procesverloop

Bij besluit van 21 februari 2011 heeft het college met toepassing van artikel 8.24, eerste lid, van de Wet milieubeheer de voorschriften van de bij besluit van 7 maart 2008 aan Synbra krachtens die wet verleende revisievergunning voor een inrichting bestemd voor het produceren, verwerken en recyclen van kunststoffen, aangevuld met voorschriften betreffende de indirecte lozing van afvalwater. Tegen dit besluit heeft Synbra beroep ingesteld.

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

Vergunningvoorschrift 1.17

2.5. Synbra betoogt dat voorschrift 1.17 ten onrechte aan de vergunning is verbonden. Synbra stelt dat dit voorschrift, in tegenstelling tot artikel 2.25a, tweede lid, van de Invoeringswet Waterwet, betrekking heeft op voorvallen en calamiteiten buiten de inrichting. Volgens haar kunnen deze niet worden toegerekend aan haar inrichting en is het ingevolge de Wet milieubeheer slechts mogelijk om maatregelen aan een inrichting op te leggen ter voorkoming van nadelige gevolgen voor het milieu die worden veroorzaakt door de inrichting zelf. Voorts betoogt zij dat artikel 17.1 van de Wet milieubeheer een uitputtende regeling bevat voor ongewone voorvallen, zodat voor het bevoegd gezag geen ruimte meer bestaat om in aanvulling hierop voorschriften aan de vergunning te verbinden.

2.5.1. Ingevolge artikel 17.1 van de Wet milieubeheer treft degene die de inrichting drijft, indien zich in een inrichting een ongewoon voorval voordoet of heeft voorgedaan, waardoor nadelige gevolgen voor het milieu zijn ontstaan of dreigen te ontstaan, onmiddellijk de maatregelen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd, om de gevolgen van die gebeurtenis te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, zoveel mogelijk te beperken en ongedaan te maken.

2.5.2. Vergunningvoorschrift 1.17 luidt: "Ongewone voorvallen/uitzonderlijke omstandigheden buiten het bedrijf".

Voorschrift 1.17.1 bepaalt dat, indien als gevolg van ongewone voorvallen of andere uitzonderlijke omstandigheden de doelmatige werking van de betrokken zuiverings-technische werken van waterschap Brabantse Delta dan wel de kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam waarop deze zuiveringstechnische werken lozen, zodanig beïnvloed wordt of dreigt te worden beïnvloed, dat het noodzakelijk is maatregelen van tijdelijke aard te treffen, vergunninghouder verplicht is daartoe op aanschrijving van of vanwege het bevoegd gezag onmiddellijk over te gaan.

Voorschrift 1.17.2 bepaalt dat de tijdelijke maatregelen kunnen bestaan uit het schriftelijk bij beschikking van of vanwege het bevoegd gezag opleggen van niet in de vergunning opgenomen voorzieningen voor de hiervoor omschreven lozingen en/of het beperken of staken van de lozing van verontreinigende stoffen zoals deze volgens de vergunning is toegestaan.

Voorschrift 1.17.3 bepaalt dat een maatregel als bedoeld in voorschrift 1.17.2 maximaal voor een periode van 48 uur, telkenmale met maximaal even zoveel uren te verlengen, zal worden opgelegd en in geen geval tot gevolg mag hebben dat de lozing van afvalwater volgens de vergunning na het vervallen van de tijdelijk opgelegde verplichtingen geheel of gedeeltelijk niet meer mogelijk is.

2.5.3. Het college heeft in redelijkheid kunnen oordelen dat ook een calamiteit die buiten de inrichting plaatsvindt met zich kan brengen dat het continueren van lozingen vanuit de inrichting via de riolering op de rwzi de nadelige gevolgen voor het milieu vergroot en dat het in dat geval van belang is dat de lozingen vanuit de inrichting kunnen worden gestaakt. Hieraan doet niet af dat de in voorschrift 1.17 bedoelde calamiteit buiten de inrichting niet aan de inrichting valt toe te rekenen. Het college heeft vergunningvoorschrift 1.17 dan ook in het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu kunnen achten. Voorts is artikel 17.1 van de Wet milieubeheer, in tegenstelling tot vergunningvoorschrift 1.17, van toepassing op ongewone voorvallen binnen de inrichting, zodat dit artikel reeds hierom geen uitputtende regeling bevat voor ongewone voorvallen buiten de inrichting. Het college heeft het ingevolge artikel 2.25a van de Invoerings-

wet Waterwet door het dagelijks bestuur uitgebrachte advies dan ook kunnen overnemen en voorschrift 1.17 in redelijkheid aan de vergunning kunnen verbinden.

De beroepsgrond faalt.

Annotatie

1. De hiervoor opgenomen uitspraak is interessant, omdat daaruit volgt dat aan een milieuvergunning een voorschrift kan worden verbonden dat ziet op ongewone voorvallen en calamiteiten buiten de inrichting. Voor zover mij bekend is het de eerste keer dat de Afdeling dat met zoveel woorden overweegt. Twee verschillende aspecten trokken in dat verband mijn aandacht en ik bespreek die aspecten hierna kort.

2. Het eerste te signaleren aspect betreft de omstandigheid dat uit de hiervoor gepubliceerde uitspraak blijkt dat aan de milieuvergunning voorschriften mogen worden verbonden die zien op een gebeurtenis die zich buiten de inrichting voordoet en niet aan de inrichting is toe te rekenen. Aan de vergunning is namelijk een voorschrift verbonden waarin is bepaald dat door degene die de inrichting drijft maatregelen moeten worden genomen als zich buiten de inrichting ongewone voorvallen voordoen. Voor de praktijk is dit een belangrijke constatering omdat dit strijdig lijkt met jurisprudentie met de strekking dat geen maatregelen mogen worden voorgeschreven die zien op voorzieningen en percelen die niet tot de inrichting behoren (o.a. ABRvS 12 juni 1995, *JWM* 2011/2012, p. 397) alsook met jurisprudentie dat aan de vergunning geen voorschriften mogen worden verbonden die geen betrekking hebben op de inrichting en waarvan de naleving afhankelijk is van derden (ABRvS 24 juni 1997, nr. E03.96.0598, *AB* 1997/298, *JWM* 2011/2012, p. 398). Dergelijke voorschriften verdragen zich niet met artikel 8.11 lid 3 Wm (oud), thans artikel 5.3 Besluit omgevingsrecht. Voor de goede orde merk ik op deze jurisprudentie onverkort relevant is voor een omgevingsvergunning voor milieu. De onderhavige uitspraak moet worden gezien als een verbijzondering van deze jurisprudentie. Het voorschrift is volgens de Afdeling nodig in het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu.

3. Het volgende te signaleren aspect betreft de omstandigheid dat het voorschrift ziet op 'ongewone voorvallen'. De Wm bevat een regeling die ziet op ongewone voorvallen

binnen inrichtingen (hoofdstuk 17 Wm). In dit geval ziet het voorschrift echter op ongewone voorvallen buiten de inrichting, zodat artikel 17.1 Wm volgens de Afdeling reeds hierom geen uitputtende regeling bevat voor ongewone voorvallen buiten de inrichting. De uitspraak is in lijn met standaardjurisprudentie waaruit volgt dat geen voorschriften aan een vergunning mogen worden verbonden die letterlijk of inhoudelijk overeenkomen met de regeling die met betrekking tot hetzelfde onderwerp in de wettelijke bepalingen is opgenomen (ABRvS 12 april 2011, E03.99.0312, *M en R* 2002/3, *JWM* 2011/2012, p. 398).

Valérie van 't Lam

12-105

ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104130/1/A4 (Waterschap Brabantse Delta) (LJN: BX3222)

Casus

Vergunning krachtens de Waterwet voor een inrichting voor het produceren, verwerken en recyclen van kunststoffen. Appellante-vergunninghoudster voert aan dat ten onrechte voorschriften aan de vergunning zijn verbonden die betrekking hebben op ongewone voorvallen binnen en buiten het bedrijf. Daarbij betoogt zij dat de Waterwet voorziet in een uitputtende regeling voor ongewone voorvallen binnen een bedrijf. Voorts is de verplichting om bij een ongewoon voorval binnen het bedrijf alle nodige maatregelen te treffen ter voorkoming van nadelige gevolgen volgens appellante disproportioneel omdat zij gedwongen kan worden om tegen elke prijs maatregelen te treffen. Verder kunnen ongewone voorvallen buiten het bedrijf niet aan haar worden toegerekend.

Rechtsvraag

Voorziet de Waterwet in een uitputtende regeling voor ongewone voorvallen binnen het bedrijf?

Uitspraak

De desbetreffende artikelen in de Waterwet hebben primair betrekking op de bodem en de oever, niet

op het oppervlaktewater. Maar het is niet uitgesloten dat een verontreiniging van het oppervlaktewater tot een verontreiniging of aantasting van de bodem of de oever leidt. Er bestaat dan ook geen grond voor het oordeel dat de Waterwet een uitputtende regeling bevat ten aanzien van ongewone voorvallen binnen het bedrijf. Verder is het voorschrift niet onnodig bezwarend nu verweerder ter zitting heeft toegelicht dat met een ongewoon voorval wordt bedoeld op een voorval met een significant effect en slechts maatregelen moeten worden getroffen die redelijkerwijs van appellante kunnen worden verwacht. Het stellen van een voorschrift voor ongewone voorvallen buiten het bedrijf is van belang om bij een ongewoon voorval bij een ander bedrijf de directe lozingen bij bedrijven in de nabije omgeving stil te kunnen leggen, zodat de verontreiniging van het oppervlaktewater lokaal en beheersbaar wordt gehouden. Een continuering van lozingen vanuit het bedrijf kan immers de nadelige gevolgen voor het oppervlaktewater vergroten. Nu dit voorschrift strekt tot het zekerstellen van de in artikel 2.1 van de Waterwet neergelegde doelstelling heeft verweerder het voorschrift in redelijkheid aan de vergunning kunnen verbinden.

artikel 2.1 Wtw
artikel 6.2 Wtw
artikel 6.8 Wtw
artikel 6.9 Wtw
artikel 5.28 Wtw

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 februari 2011 heeft het dagelijks bestuur aan Synbra, een vergunning als bedoeld in artikel 6.2 van de Waterwet verleend. Tegen dit besluit heeft Synbra beroep ingesteld.

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

Vergunningvoorschrift 11

2.3. Synbra betoogt dat voorschrift 11 ten onrechte aan de vergunning is verbonden.

2.4. Zij voert hiertoe primair aan dat in de Waterwet voor ongewone voorvallen binnen een bedrijf een uitputtende regeling is opgenomen, zodat het niet mogelijk is om in aanvulling hierop voorschriften aan de vergunning te verbinden. In dat verband verwijst Synbra naar de artikelen 6.8, 6.9 en 5.28 van de Waterwet. Zij wijst er mede op dat het document "Lozingseisen Wvo-vergunningen" van de voormalige Commissie Integraal Waterbeheer (hierna: CIW), waarnaar het dagelijks bestuur verwijst, is vastgesteld onder het regime van de inmiddels vervallen Wet verontreiniging oppervlaktewateren, in welke wet geen regeling was opgenomen voor ongewone voorvallen en calamiteiten. Nu dit onder de Waterwet wel het geval is, kunnen volgens Synbra geen voorschriften uit dit rapport aan de vergunning worden verbonden.

2.4.1. Ingevolge artikel 2.1, eerste lid, van de Waterwet is de toepassing van deze wet gericht op:

- a. voorkoming en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Ingevolge artikel 5.28, eerste lid, wordt in paragraaf 5 verstaan onder gevaar: omstandigheden waardoor de goede staat van een of meer waterstaatswerken onmiddellijk en ernstig in het ongerede is of dreigt te geraken.

Ingevolge artikel 6.2, eerste lid, aanhef en onder a, is het verboden om stoffen te brengen in een oppervlaktewaterlichaam, tenzij een daartoe strekkende vergunning is verleend door Onze Minister of, ten aanzien van regionale wateren, het bestuur van het betrokken waterschap.

Ingevolge artikel 6.8 is ieder die handelingen verricht of nalaat en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen of het nalaten daarvan de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam kan worden verontreinigd of aangetast, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd

om die verontreiniging of aantasting te voorkomen, dan wel indien die verontreiniging of aantasting zich voordoet, de verontreiniging of de aantasting en de directe gevolgen daarvan te beperken en zoveel mogelijk ongedaan te maken. Indien de verontreiniging of aantasting het gevolg is van een ongewoon voorval, worden de maatregelen onverwijld genomen.

Ingevolge artikel 6.9, eerste lid, maakt degene die handelingen verricht als bedoeld in artikel 6.8 en daarbij kennis neemt van een verontreiniging of aantasting van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam die door die handelingen wordt veroorzaakt, zo spoedig mogelijk melding van de verontreiniging of aantasting bij de beheerder. Hij geeft daarbij aan welke maatregelen als bedoeld in artikel 6.8 hij voornemens is te treffen of reeds heeft getroffen.

Ingevolge artikel 6.20, eerste lid, voor zover hier van belang, kunnen aan een vergunning voorschriften en beperkingen worden verbonden.

Ingevolge artikel 6.26, eerste lid, zijn de artikelen 8.8, 8.9, 8.10, tweede lid, 8.11, derde en vierde lid, 8.12 tot en met 8.12b, 8.19, 8.20, eerste lid, 8.21, 8.22 en 8.25, tweede lid, onderdeel a, van de Wet milieubeheer van overeenkomstige toepassing.

Ingevolge artikel 5a.1, tweede lid, van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (hierna: Ivb) in samenhang met artikel 1, derde lid, van de Regeling aanwijzing BBT-documenten (hierna: de Regeling) en de bijlage bij deze regeling, is het bevoegd gezag verplicht om bij de bepaling van de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken rekening te houden met de documenten Standaardisatie Wvo-vergunningen en Lozingseisen Wvo-vergunningen.

2.4.2. Vergunningvoorschrift 11 luidt: "Ongewone voorvallen binnen het bedrijf".

Voorschrift 11.1 bepaalt dat de vergunninghouder (onverminderd de eventuele aansprakelijkheid van de vergunninghouder), indien als gevolg van een ongewoon voorval nadelige gevolgen voor het oppervlaktewater zijn of dreigen te ontstaan, onmiddellijk alle maatregelen moet treffen om een nadelige beïnvloeding van de kwaliteit van

het ontvangende oppervlaktewater zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en/of ongedaan te maken.

Voorschrift 11.2 bepaalt dat de vergunninghouder van een dergelijk ongewoon voorval onmiddellijk het waterschap in kennis dient te stellen. De informatie moet bevatten:

- a. de oorzaken van het voorval en de omstandigheden waaronder het voorval zich heeft voorgedaan;
- b. de ten gevolge van het voorval vrijkomende stoffen, alsmede hun eigenschappen;
- c. andere gegevens die van belang zijn om de aard en de ernst van de gevolgen van het voorval voor het oppervlaktewater te kunnen beoordelen;
- d. de maatregelen die zijn genomen of worden overwogen om de gevolgen van het voorval te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Voorschrift 11.3 bepaalt dat de vergunninghouder zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen na een dergelijk ongewoon voorval, aan het waterschap informatie over de maatregelen moet verstrekken die worden overwogen om te voorkomen dat een zodanig voorval zich nogmaals kan voordoen.

2.4.3. De artikelen 6.8 en 6.9 van de Waterwet hebben primair betrekking op de bodem en de oever, niet op het oppervlaktewater. Maar het is niet uitgesloten dat een verontreiniging van het oppervlaktewater tot een verontreiniging of aantasting van de bodem of de oever leidt. Er bestaat dan ook geen grond voor het oordeel dat de Waterwet ter zake een uitputtende regeling bevat.

Daarnaast heeft het dagelijks bestuur uiteengezet dat het begrip 'ongewoon voorval' als bedoeld in vergunningvoorschrift 11 meer situaties omvat dan de situaties waarin het gaat om een gevaar als bedoeld in artikel 5.28 van de Waterwet. Synbra heeft niet aannemelijk gemaakt dat dit onjuist is. Aangezien ook overigens geen grond bestaat voor het oordeel dat het ingevolge de Waterwet niet is toegestaan om voorschriften aan een vergunning te verbinden ten behoeve van omstandigheden die niet kunnen worden aangemerkt als gevaar in de zin van artikel 5.28 van de Waterwet, bestaat ook in zoverre geen grond voor

het oordeel dat vergunningvoorschrift 11 in strijd is met de Waterwet.

Voorts komt de inhoud van vergunningvoorschrift 11 overeen met voorschrift 11 dat is opgenomen in het document "Standaardisatie Wvo-vergunningen" van de CIW. Ingevolge artikel 5a.1, tweede lid, van het Ivb in samenhang met de Regeling, moet het dagelijks bestuur met dit document rekening houden.

Het primaire betoog van Synbra geeft dan ook geen grond voor het oordeel dat het dagelijks bestuur vergunningvoorschrift 11 niet in redelijkheid aan de vergunning heeft kunnen verbinden. De beroepsgrond faalt.

2.5. Subsidiair betoogt Synbra dat in vergunningvoorschrift 11.1 ten onrechte is opgenomen dat zij ter voorkoming van nadelige gevolgen alle nodige maatregelen dient te treffen. Volgens haar is deze verplichting niet proportioneel omdat zij hiermee verplicht kan worden om tegen elke prijs maatregelen te treffen of om technisch ingewikkelde maatregelen te nemen. Verder stelt Synbra dat ook de in vergunningvoorschrift 11.2 opgenomen eis, dat alle ongewone voorvallen onmiddellijk moeten worden gemeld, niet proportioneel is.

2.5.1. Het dagelijks bestuur heeft ter zitting toegelicht dat in vergunningvoorschrift 11 met een ongewoon voorval een ongewoon voorval met een significant effect wordt bedoeld en dat Synbra, indien zich een dergelijk voorval voordoet, slechts alle maatregelen dient te treffen die redelijkerwijs van haar kunnen worden verwacht. Verder dient het waterschap volgens het dagelijks bestuur onmiddellijk op de hoogte te worden gesteld, zodat, indien noodzakelijk, het waterschap direct maatregelen kan treffen.

2.5.2. In het licht van die toelichting en gelet op het belang van het voorkomen dan wel beperken van de nadelige gevolgen van een verontreiniging van het oppervlaktewater, geeft hetgeen Synbra heeft aangevoerd geen grond voor het oordeel dat de vergunningvoorschriften 11.1 en 11.2, gelezen zoals hiervoor door het dagelijks bestuur uiteengezet, onnodig bezwarend zijn. Het dagelijks bestuur heeft deze voorschriften dan ook in redelijkheid aan de vergunning kunnen verbinden.

2.5.3. Voor zover Synbra zich ten aanzien van vergunningvoorschrift 11 voor het overige in het beroepschrift heeft beperkt tot het verwijzen naar de over het ontwerp van het besluit naar voren gebrachte zienswijzen, overweegt de Afdeling dat het dagelijks bestuur in het bestreden besluit zijn reactie daarop heeft gegeven. Synbra heeft in het beroepschrift, noch ter zitting redenen aangevoerd waarom deze reactie onjuist zou zijn.

De beroepsgronden falen.

Vergunningvoorschrift 12

2.6. Synbra betoogt voorts dat het dagelijks bestuur voorschrift 12 ten onrechte aan de vergunning heeft verbonden. Dit voorschrift ziet volgens Synbra op ongewone voorvallen buiten het bedrijf, welke voorvallen niet aan de door haar ontplooidde activiteiten zijn toe te rekenen zijn.

2.6.1. Vergunningvoorschrift 12 luidt: "Ongewone voorvallen buiten het bedrijf"

Voorschrift 12.1 bepaalt dat, indien als gevolg van ongewone voorvallen of andere uitzonderlijke omstandigheden de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater zodanig beïnvloed wordt of dreigt te worden beïnvloed, dat het noodzakelijk is maatregelen van tijdelijke aard te treffen, de vergunninghouder verplicht is daartoe op aanschrijving van of vanwege het waterschap onmiddellijk over te gaan.

Voorschrift 12.2 bepaalt dat de tijdelijke maatregelen kunnen bestaan uit het schriftelijk bij beschikking van of vanwege het dagelijks bestuur opleggen van:

- niet in de vergunning opgenomen voorzieningen voor de hiervoor omschreven lozingen en/of

- het beperken of staken van de lozing van verontreinigende stoffen zoals deze volgens de vergunning is toegestaan.

Voorschrift 12.3 bepaalt dat een maatregel bedoeld in voorschrift 12.2 maximaal voor een periode van 48 uur, telkenmale met maximaal even zoveel uren te verlengen, zal worden opgelegd en in geen geval tot gevolg mag hebben dat de lozing van afvalwater volgens de vergunning na het vervallen van de tijdelijk opgelegde verplichtingen geheel of gedeeltelijk niet meer mogelijk is.

2.6.2. Het dagelijks bestuur stelt dat vergunningvoorschrift 12 is gebaseerd op een optioneel modelvoorschrift uit het document "Standaardisatie Wvo-vergunningen" van de CIW. Door te specificeren welke tijdelijke maatregelen kunnen worden genomen ingeval zich buiten het bedrijf een ongewoon voorval voordoet, wordt vooraf aan vergunninghouder duidelijkheid gegeven over de wijze waarop in dergelijke omstandigheden gehandeld dient te worden. Volgens het dagelijks bestuur is het van belang om bij een ongewoon voorval bij een ander bedrijf de directe lozingen bij bedrijven in de nabije omgeving stil te kunnen leggen, zodat de verontreiniging van het oppervlaktewater lokaal en beheersbaar wordt gehouden.

2.6.3. De stelling van Synbra dat ongewone voorvallen buiten de inrichting niet zijn toe te rekenen aan de door haar ontplooidde activiteiten, gaat eraan voorbij dat, indien zich een ongewoon voorval buiten het bedrijf van Synbra voordoet, het continueren van lozingen vanuit het bedrijf de nadelige gevolgen voor het oppervlaktewater kan vergroten. Nu vergunningvoorschrift 12 voorts strekt tot het zeker stellen van de in artikel 2.1 van de Waterwet neergelegde doelstelling, heeft het dagelijks bestuur dat voorschrift in redelijkheid aan de vergunning kunnen verbinden.

De beroepsgrond faalt.

12-106

ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201104224/1/A4 (GS Gelderland) (LJN: BX3291)

Casus

Revisievergunning krachtens de Wet milieubeheer voor een inrichting voor het vervaardigen van betonproducten. Appellante-vergunninghoudster stelt dat het bij vergunningvoorschrift voorgeschreven energieonderzoek niet nodig is. Daarbij wijst zij op de in het Activiteitenbesluit opgenomen normen en voert zij aan dat de relevante energiebesparende maatregelen op het gebied van elektriciteit reeds zijn uitgevoerd en in de bedrijfsvoering zijn geïmplementeerd. Verweerder stelt dat hij zich bij het

voorschrijven van het energieonderzoek heeft gebaseerd op de 'Circulaire Energie in de milieuvergunning' van de ministeries van VROM en EZ van oktober 1999.

Rechtsvraag

Onder welke omstandigheden kan een energieonderzoek worden voorgeschreven?

Uitspraak

Het verbruik van elektriciteit binnen de inrichting is hoger dan de in het Barim (Activiteitenbesluit) opgenomen waarde van 200.000 Kwh. Verder blijkt uit de vergunningaanvraag dat het energieverbruik binnen de inrichting sinds 2003 is toegenomen. Uit de vergunningaanvraag wordt daarentegen niet duidelijk of en zo ja, welke energiebesparingsmaatregelen sindsdien zijn uitgevoerd. Verder is niet bestreden dat het voorschrijven van een energieonderzoek in overeenstemming is met de 'Circulaire Energie in de milieuvergunning'.

artikel 2.15 Activiteitenbesluit

artikel 8.11 WMB (oud)

1. Procesverloop

Bij besluit van 22 februari 2011 heeft het college aan Cementbouw B.V. een revisievergunning als bedoeld in artikel 8.4, eerste lid, van de Wet milieubeheer verleend voor het vervaardigen van betonmortel en betonproducten en de handel in zand en grind.

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

2.7. Cementbouw B.V. betoogt voorts dat het in de vergunningvoorschriften 5.2.1 tot en met 5.2.3 voorgeschreven energieonderzoek niet nodig is. Onder verwijzing naar de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van januari 2008, kenmerk DGM/SB2007109294, stelt zij dat het college ten onrechte voorbij is gegaan aan de in artikel 2.15 van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: Barim) opgenomen normen. Verder stelt zij dat in

de inrichting voldoende energiebesparende maatregelen zijn getroffen. Daartoe verwijst zij naar het rapport 'Energiebesparingsplan Van Hesteren Betonmortel b.v. Tiel' van 8 juni 2001 en het rapport 'Voortgangsrapportage 2002/2003 Bedrijfsmilieuplan & Energiebesparingsplan Van Hesteren Betonmortel B.V.' van 9 juni 2004. Uit het laatste rapport blijkt volgens Cementbouw B.V. dat de relevante energiebesparende maatregelen op het gebied van elektriciteit reeds zijn uitgevoerd en in de bedrijfsvoering zijn geïmplementeerd. De wijze van bedrijfsvoering is sinds 2003/2004 nauwelijks gewijzigd, zodat een nieuw onderzoek geen nieuwe relevante maatregelen zal opleveren. Verder wordt een zodanig vervangingsbeleid toegepast dat apparatuur wordt vervangen door energiearme LED-versies, aldus Cementbouw B.V.

2.7.1. Het college heeft zich bij het voorschrijven van het energieonderzoek gebaseerd op de "Circulaire Energie in de milieuvergunning" van de ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Economische Zaken van oktober 1999. In die circulaire worden inrichtingen met een jaarlijks energieverbruik hoger dan 25.000 m³ aardgas(equivalent) of hoger dan 50.000 Kwh elektriciteit als energierelevant bestempeld. Het college wijst erop dat die ondergrens fors wordt overschreden.

2.7.2. In de brief van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van januari 2008, wordt ten aanzien van energieonderzoeken het volgende vermeld:

"Het Activiteitenbesluit (...) bepaalt dat bedrijven boven een bepaalde verbruiksgrens (50.000 Kwh of 25.000 m³ aardgas per jaar) alle rendabele maatregelen moeten treffen. (...) Boven een verbruik van 200.000 Kwh of 75.000 m³ per jaar kan het bevoegd gezag een energiebesparingsonderzoek vragen. Dit voor zover aannemelijk is dat er onvoldoende energiebesparende maatregelen zijn getroffen. Het ligt voor de hand deze lijn ook bij vergunningplichtige bedrijven aan te houden."

2.7.3. Het verbruik van elektriciteit binnen de inrichting is hoger dan de in artikel 2.15 van het Barim opgenomen waarde van 200.000 Kwh. Verder blijkt uit de vergunningaanvraag dat het energieverbruik binnen de inrichting sinds 2003 is toegenomen. Uit de vergunningaanvraag wordt daarentegen niet duidelijk of en zo ja, welke energiebespa-

ringsmaatregelen sindsdien zijn uitgevoerd. Verder is niet bestreden dat het voorschrijven van een energieonderzoek in overeenstemming is met de "Circulaire Energie in de milieuvergunning".

Gelet op het vorenstaande kan in hetgeen Cementbouw B.V. heeft aangevoerd geen aanleiding worden gevonden voor het oordeel dat het college niet in redelijkheid een energieonderzoek heeft kunnen voorschrijven.

De beroepsgrond faalt.

12-107

ABRvS 8 augustus 2012, nr. 201008120/1/A4 (Minister ELI) (LJN: BX3932)

Casus

Afwijzing van het verzoek om handhavend op te treden tegen de boomkorvisserij in een aantal nader gespecificeerde gebieden in de Noordzee. Volgens verweerder is er geen vergunningplicht op grond van de Natuurbeschermingswet (NB-wet 1998) voor vissersvaartuigen van andere lidstaten. Hij stelt zich op het standpunt dat handhaving jegens alleen vissersvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren zodanig onevenredig in verhouding tot de daarmee te dienen belangen zou zijn, dat van optreden behoorde te worden afgezien. In dit verband voert hij aan dat handhaving tot grote economische schade voor de Nederlandse boomkorvisserijsector in het algemeen en het regionale bedrijfsleven in het bijzonder zal leiden. Handhaving wordt volgens verweerder bovendien niet noodzakelijk, niet effectief en discriminatoir geacht.

Rechtsvraag

Vormt het door verweerder gestelde een grond om van handhaving af te zien?

Uitspraak

Daargelaten of de vergunningplicht uit de NB-wet 1998 geldt voor vissersvaartuigen van andere lidstaten, is niet in geschil dat boomkorvisserijvaartuigen

die de Nederlandse vlag voeren actief zijn in het Natura 2000-gebied Voordelta, terwijl niet vaststaat dat deze activiteiten de natuurlijke kenmerken van dit gebied niet kunnen aantasten. Deze activiteiten zijn in strijd met de NB-wet 1998 zonder vergunning verricht, zodat verweerder ter zake handhavend kon optreden. De gestelde financieel-economische belangen van de bedrijfstak vormen geen bijzondere omstandigheden die handhaving zodanig onevenredig maakten dat daarvan moest worden afgezien. Het betoog van verweerder dat handhavend optreden jegens alleen de vissersvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren indruist tegen de Basisverordening, op grond waarvan een lidstaat binnen zijn 12-mijlszone niet-discriminerende maatregelen kan nemen om het effect van visserij op de instandhouding van mariene ecosystemen tot een minimum te beperken, faalt. Krachtens de Basisverordening staat het de lidstaten vrij om alleen ten aanzien van de visserijvaartuigen die de vlag van de betrokken lidstaat voeren maatregelen te treffen, mits deze maatregelen stroken met de doelstellingen van het gemeenschappelijk visserijbeleid en niet minder strikt zijn dan de bestaande communautaire regelgeving.

artikel 57 NB-wet 1998

artikel 19d NB-wet 1998

artikel 9 EG-Verordening 2371/2002

artikel 10 EG-Verordening 2371/2002

1. Procesverloop

Bij besluiten van 17 september 2009 heeft de minister de verzoeken van Greenpeace afgewezen om handhavend op te treden dan wel algemene maatregelen te nemen ten aanzien van de boomkorvisserij in een aantal nader gespecificeerde gebieden in de Noordzee. Bij besluiten van 9 juli 2010 heeft de minister de door Greenpeace hiertegen gemaakte bezwaren ongegrond verklaard.

(...)

2. Relevante overwegingen

Voordelta

2.1. Het verzoek in zaak nr. 201008120/1/A4 heeft betrekking op de boomkorvisserij in de Natura 2000-gebieden de Voordelta en de Noordzeekustzone tot de 5m dieptelijn ten noorden van Petten (hierna: NKZ I). Het verzoek is afgewezen bij besluit van 17 september 2009, kenmerk DRZN/2009-2723, gehandhaafd bij het bestreden besluit van 9 juli 2010, kenmerk DRR&R/2010/5204. Het beroep is beperkt tot de Voordelta.

2.2. Greenpeace betoogt dat haar verzoek om krachtens artikel 57, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de Nbw 1998) handhavend op te treden ten onrechte is afgewezen, nu de ingevolge artikel 19d verstrekte vergunningen niet zijn verleend.

2.2.1. De minister betoogt, onder verwijzing naar de overwegingen 5 en 6 van de beschikking van de Europese Commissie (hierna: de Commissie) van 11 juni 2008 houdende bevestiging van de door Nederland voorgestelde maatregelen voor de instandhouding van mariene ecosystemen in de Voordelta (PB 2008 L 332), dat de vergunningplicht van artikel 19d van de Nbw 1998 niet geldt voor vissersvaartuigen van andere lidstaten, nu de Commissie deze maatregel als bedoeld in artikel 9 van de Verordening (EG) 2371/2002 (hierna: de Basisverordening) niet heeft bevestigd.

De minister stelt zich op het standpunt dat handhaving jegens alleen vissersvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren in verband met de gevolgen van de boomkorvisserij voor de Voordelta zodanig onevenredig in verhouding tot de daarmee te dienen belangen zou zijn dat van optreden behoorde te worden afgezien. De minister stelt in dit verband dat handhaving tot grote economische schade voor de Nederlandse boomkorvisserijsector in het algemeen en het regionale bedrijfsleven in het bijzonder zal leiden. Handhaving acht de minister bovendien niet noodzakelijk, niet effectief en discriminatoir. Nu inmiddels een toewijsbare vergunningaanvraag van het Productschap Vis is ontvangen, bestaat inmiddels concreet zicht op legalisatie, aldus de minister.

2.2.2. Ingevolge artikel 9 van de Basisverordening kan een lidstaat binnen de zone van 12 zeemijl gerekend vanaf zijn basislijnen niet-discriminerende maatregelen nemen voor de instandhouding en het beheer van visbestanden en om het effect van visserij op de instandhouding van mariene ecosystemen tot een minimum te beperken, op

voorwaarde dat er specifiek voor die zone geen instandhoudings- en beheersmaatregelen zijn vastgesteld door de Gemeenschap. De maatregelen van de lidstaat zijn verenigbaar met de in artikel 2 omschreven doelstellingen en mogen niet minder strikt zijn dan de bestaande communautaire regelgeving.

Indien door een lidstaat te nemen maatregelen mogelijk gevolgen hebben voor de vaartuigen van een andere lidstaat, worden dergelijke maatregelen pas genomen nadat met de Commissie, de betrokken lidstaat en de betrokken regionale adviesraden overleg is gepleegd over een ontwerp van de maatregelen, vergezeld van een toelichting.

2.2.3. Daargelaten of de vergunningplicht uit artikel 19d van de Nbw 1998 geldt voor vissersvaartuigen van andere lidstaten, is niet in geschil dat boomkorvisserijvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren actief zijn in het Natura 2000-gebied Voordelta, terwijl niet vaststaat dat deze activiteiten de natuurlijke kenmerken van dit gebied niet kunnen aantasten. Deze activiteiten zijn in strijd met artikel 19d van de Nbw 1998 zonder vergunning verricht, zodat de minister ter zake handhavend kon optreden.

Gelet op het algemeen belang dat gediend is met handhaving, zal in geval van overtreding van een wettelijk voorschrift het bestuursorgaan dat bevoegd is om met een last onder bestuursdwang of dwangsom op te treden, in de regel van deze bevoegdheid gebruik moeten maken. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag het bestuursorgaan weigeren dit te doen. Dit kan zich voordoen indien concreet zicht op legalisatie bestaat. Voorts kan handhavend optreden zodanig onevenredig zijn in verhouding tot de daarmee te dienen belangen dat van optreden in die concrete situatie behoort te worden afgezien.

2.2.4. De vergunningaanvraag van het Productschap Vis van 15 november 2011 dateert van na het bestreden besluit van 9 juli 2010, zodat ten tijde van dit besluit reeds daarom geen concreet zicht op legalisatie bestond.

De gestelde financieel-economische belangen van de bedrijfstak vormen geen bijzondere omstandigheden die handhaving zodanig onevenredig maakten dat daarvan moest worden afgezien.

Het betoog van de minister dat handhavend optreden jegens alleen de vissersvaartuigen die de Nederlandse vlag voeren indruist tegen artikel 9, eerste lid, van de Basisverordening, op grond waarvan een lidstaat binnen zijn 12-mijlszone niet-discriminerende maatregelen kan nemen om het effect van visserij op de instandhouding van mariene ecosystemen tot een minimum te beperken, faalt. Zoals de Commissie in de bijlage bij haar brief van 23 juli 2010 naar voren heeft gebracht, staat het lidstaat vrij om krachtens artikel 10 van de Basisverordening alleen ten aanzien van de visserijvaartuigen die de vlag van de betrokken lidstaat voeren maatregelen te treffen, mits deze maatregelen stroken met de doelstellingen van het gemeenschappelijk visserijbeleid en niet minder strikt zijn dan de bestaande communautaire regelgeving.

In hetgeen de minister naar voren heeft gebracht zijn geen aanknopingspunten gelegen voor een geslaagd beroep op het bestaan van bijzondere omstandigheden waaronder van handhaving behoorde te worden afgezien. Evenmin zijn deze gelegen in het betoog dat handhaving niet noodzakelijk en niet effectief was.

De minister heeft dan ook niet deugdelijk gemotiveerd waarom hij het bezwaar tegen de afwijzing van het verzoek om handhavend optreden jegens de boomkorvisserij in de Voordelta ongegrond heeft verklaard.

De beroepsgrond slaagt. Het bestreden besluit voor zover het de weigering betreft om jegens de boomkorvisserij in de Voordelta handhavend op te treden, moet wegens strijd met artikel 7:12 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) worden vernietigd. De Afdeling zal een termijn van zes weken stellen voor het nemen van een nieuw besluit op bezwaar.

2.3. Het betoog dat bij het bestreden besluit het bezwaar tegen de afwijzing van het verzoek om het treffen van algemene maatregelen als bedoeld in de artikelen 8, 9 en 10 van de Basisverordening ten onrechte ongegrond is verklaard, slaagt eveneens. Gelet op de artikelen 7:1 en 8:2 van de Awb stond tegen deze afwijzing geen bezwaar open. Het besluit moet ook in zoverre worden vernietigd. Doende hetgeen de minister had behoren te doen, zal de Afdeling het bezwaar in zoverre niet-ontvankelijk verklaren.

2.4. Het beroep in zaak nr. 201008120/1/A4 is geheel gegrond.

12-108

**ABRvS 15 augustus 2012, nr.
201101170/1/A4 (Losser) (LJN: BX4675)**

Casus

Revisievergunning krachtens de Wet milieubeheer voor een veehouderij. De kennisgeving van het ontwerpbesluit is gepubliceerd in een huis-aan-huisblad en op de website van de gemeente. Appellant stelt dat de kennisgeving van het ontwerpbesluit op onjuiste wijze heeft plaatsgevonden omdat deze ook in Duitsland had moeten plaatsvinden nu de inrichting op minder dan 100 meter van de Duitse grens ligt.

Rechtsvraag

Is op geschikte wijze kennis gegeven van het ontwerpbesluit?

Uitspraak

Gelet op de aard en omvang van de inrichting is aannemelijk dat ter plaatse van de dichtstbijzijnde woning in Duitsland milieugevolgen worden onderhouden, zodat er in ieder geval in Duitsland één belanghebbende was. Bij de kennisgeving van het ontwerpbesluit moet worden voldaan aan de voorwaarde dat de kennisgeving daadwerkelijk al diegenen kan bereiken die naar verwachting bedenkingen kunnen hebben tegen het ontwerpbesluit. Daarbij geldt het ambtsgebied van de betreffende gemeente niet als criterium. Nu vaststaat dat met de publicatie in het huis-aan-huisblad belanghebbenden in Duitsland niet konden worden bereikt, is niet op geschikte wijze kennis gegeven van het ontwerpbesluit. Wat de kennisgeving via de website betreft, is vereist dat op ten minste één niet-elektronische, geschikte wijze kennis wordt gegeven van het ontwerpbesluit.

artikel 3:12 lid 1 Awb

artikel 2:14 lid 2 Awb

1. Procesverloop

Bij besluit van 2 november 2010 heeft het college aan [vergunninghouder] een revisievergunning als bedoeld in

artikel 8.4, eerste lid, van de Wet milieubeheer verleend voor een vleesvarkens- en melkrundveehouderij.

(...)

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 10 april 2012, waar [appellant], vertegenwoordigd door mr. J.M. Smits, en het college, vertegenwoordigd door ing. M.M. Busscher, zijn verschenen. Voorts is ter zitting vergunninghouder als partij gehoord.

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

Kennisgeving

2.4. [appellant] stelt dat de kennisgeving van het ontwerpbesluit en het bestreden besluit op onjuiste wijze heeft plaatsgevonden. Volgens hem had publicatie van het ontwerpbesluit en het bestreden besluit ook in Duitse media moeten plaatsvinden, nu de inrichting op minder dan 100 meter van de Duitse grens ligt.

2.4.1. Voor zover de beroepsgrond zich richt tegen de kennisgeving van het bestreden besluit, gaat het om een eventuele onrechtmatigheid die dateert van na het nemen van het bestreden besluit. Deze kan het bestreden besluit niet met terugwerkende kracht aantasten.

2.4.2. Ingevolge artikel 2:14, tweede lid, van de Awb, geschiedt de verzending van berichten die niet tot een of meer geadresseerden zijn gericht, niet uitsluitend elektronisch, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

Ingevolge artikel 3:11, eerste lid, legt het bestuursorgaan het ontwerp met de daarop betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage.

Ingevolge artikel 3:12, eerste lid, geeft het bestuursorgaan, voorafgaand aan de terinzagelegging, in een of meer dag-, nieuws-, of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze kennis van het ontwerp. Volstaan kan worden met het vermelden van de zakelijke inhoud.

Ingevolge artikel 3:15, eerste lid, kunnen belanghebbenden bij het bestuursorgaan naar keuze schriftelijk of mondeling hun zienswijze over het ontwerp naar voren brengen.

2.4.3. Het college heeft de kennisgeving van het ontwerpbesluit gepubliceerd in de Nieuwe Dinkellander van 13 april 2010. Deze wordt niet in Duitsland bezorgd. Daarnaast is de kennisgeving gepubliceerd op de website van de gemeente Losser en in het Losser Journaal dat volgens het college digitaal verkrijgbaar is. Voorts heeft het college omwonenden binnen een cirkel met een straal van 200 meter vanaf de inrichting aangeschreven.

2.4.4. De inrichting ligt op ongeveer 100 meter afstand van de Nederlands-Duitse grens en op ongeveer 400 meter afstand van de dichtstbijzijnde woning in Duitsland. Op grond van de bij het bestreden besluit verleende vergunning mogen binnen de inrichting onder meer 1.680 vleesvarkens worden gehouden. Gelet op de aard en omvang van de inrichting is aannemelijk dat ter plaatse van voornoemde woning in Duitsland milieugevolgen van het in werking zijn van de inrichting kunnen worden ondervonden, zodat er in ieder geval één Duitse belanghebbende was.

2.4.5. Bij de toepassing van artikel 3:12, eerste lid, van de Awb komt het college een zekere vrijheid toe, mits aldus een geschikte wijze van kennisgeving van het ontwerpbesluit plaatsvindt. Volgens de memorie van toelichting bij de Wet uniforme openbare voorbereidingsprocedure Awb (*Kamerstukken II 1999-2000, 27 023, nr. 3, blz. 14*) moet daarbij worden voldaan aan de voorwaarde dat de kennisgeving daadwerkelijk al diegenen kan bereiken die naar verwachting bedenkingen kunnen hebben tegen het ontwerpbesluit. Daarbij geldt het ambtsgebied van de betreffende gemeente niet als criterium, aldus de memorie van toelichting.

Vaststaat dat belanghebbenden in Duitsland met de publicatie in de Nieuwe Dinkellander en de binnen een cirkel met een straal van 200 meter vanaf de inrichting verzonden individuele kennisgevingen niet konden worden bereikt, zodat in zoverre niet op geschikte wijze kennis is gegeven als voorgeschreven in artikel 3:12, eerste lid, van de Awb.

2.4.6. Wat de kennisgeving via de website van de gemeente en het digitale Losser Journaal betreft, over-

weegt de Afdeling dat kennisgeving via het internet een geschikte wijze van kennisgeving als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, van de Awb kan zijn. Zoals wordt bevestigd in de memorie van toelichting bij de Wet elektronisch bestuurlijk verkeer (*Kamerstukken II* 2001-2002, 28 483, nr. 3, blz. 24 en 38), is op de kennisgeving als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, echter tevens artikel 2:14, tweede lid, van de Awb van toepassing. Artikel 2:14, tweede lid, en artikel 3:12, eerste lid, van de Awb dienen in onderlinge samenhang aldus te worden uitgelegd dat op grond daarvan vereist is dat, in verband met de artikelen 3:11, eerste lid, en 3:15, eerste lid, van een ontwerpbesluit op ten minste één niet-elektronische, geschikte wijze als bedoeld in artikel 3:12, eerste lid, kennis wordt gegeven, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald. Het college heeft desgevraagd schriftelijk medegedeeld dat in de gemeente Losser ten tijde van de kennisgeving van het ontwerpbesluit niet een wettelijk voorschrift als bedoeld in artikel 2:14, tweede lid, gold. Het college had derhalve op ten minste één niet-elektronische, geschikte wijze kennis moeten geven van het ontwerpbesluit. Gelet op hetgeen onder 2.4.5 is overwogen, heeft het college dit niet gedaan.

2.4.7. De wijze waarop het college kennis van het ontwerpbesluit heeft gegeven is in strijd met artikel 3:12, eerste lid, van de Awb. Dit gebrek kan niet met toepassing van artikel 6:22 van de Awb worden gepasseerd, aangezien niet aannemelijk is geworden dat belanghebbenden er niet door zijn benadeeld.

De beroepsgrond slaagt.

12-109

ABRvS 15 augustus 2012, nr. 201101474/1/A4 (GS Flevoland) (LJN: BX4650)

Casus

Vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet 1998) voor een project in het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren dat bestaat uit een groot aantal 'inrichtingsmaatregelen' op het gebied van waterkwaliteit, natte natuur, watersport, over-

gebruik en recreatie. De verleende vergunning – aangeduid als koepelvergunning – ziet op maatregelen die deels positieve en deels negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstelling van het betrokken gebied. Appellanten stellen dat op grond van de passende beoordeling op grond van de NB-wet 1998 niet is verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.

Rechtsvraag

Staat de NB-wet 1998 toe dat een dergelijke koepelvergunning wordt verleend?

Uitspraak

Bij het bestreden besluit is in strijd met de NB-wet 1998 als één project vergunning verleend voor een samenstel van projecten, andere handelingen en overige maatregelen, die slechts gedeeltelijk vergunningplichting zijn. De NB-wet 1998 staat er op zichzelf niet aan in de weg om bij één besluit vergunning te verlenen voor het realiseren van verscheidene projecten en het verrichten van andere handelingen die de kwaliteit in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben. Daarbij is wel vereist dat de vergunning duidelijk vermeldt op welke projecten en andere handelingen zij concreet betrekking heeft, hetgeen in dit geval niet is gebeurd. Indien een passende beoordeling noodzakelijk is, zal daarin per project een beoordeling gegeven moeten worden van de gevolgen, waarbij mitigerende maatregelen kunnen worden betrokken.

artikel 19d NB-wet 1998

artikel 19f NB-wet 1998

1. Procesverloop

Bij besluit van 14 december 2010 heeft het college op grond van artikel 19d, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nbw 1998) aan Rijkswaterstaat IJsselmeergebied vergunning verleend.

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. Ten tijde van het nemen van het bestreden besluit gold de Nbw 1998, zoals die luidde van 1 oktober 2010 tot en met 30 december 2011.

Artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998, voor zover hier van belang, bepaalt dat het verboden is zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19e, aanhef en sub a, voor zover hier van belang, bepaalt dat gedeputeerde staten bij het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, rekening houden met de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Artikel 19f, eerste lid, voor zover hier van belang, bepaalt dat voor projecten waarover gedeputeerde staten een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, nemen en die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer alvorens gedeputeerde staten een besluit nemen, een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied maakt waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.

Artikel 19g, eerste lid, bepaalt dat indien een passende beoordeling is voorgeschreven op grond van artikel 19f, eerste lid, een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, slechts kan worden verleend indien gedeputeerde staten zich op grond van de passende beoordeling ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast.

Zoals overwogen in de uitspraak van de Afdeling van 31 maart 2010 in zaak nr. 200903784/1/R2 moet onder

het begrip project als bedoeld in de artikelen 19d, 19e, 19f en 19g, van de Nbw 1998 worden verstaan: de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of werken, alsmede andere ingrepen in natuurlijk milieu of landschap.

2.2. Bij het bestreden besluit is op grond van artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 vergunning verleend voor "het IIVR-project in de Veluwerandmeren". Dit bestaat, zoals blijkt uit de bij de aanvraag van de vergunning behorende stukken, uit een groot aantal 'inrichtingsmaatregelen' op het gebied van waterkwaliteit, natte natuur, watersport, oevergebruik en recreatie in en nabij het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren.

De maatregelen op het gebied van waterkwaliteit behelzen het verbeteren van de waterzuivering, het stimuleren van innamepunten voor afvalwater van recreatievaart, en het onderzoeken van de aanpassing van het waterpeil.

De maatregelen op het gebied van natte natuur behelzen onder meer het ontwikkelen van een rietzone in het Veluwemeer, het aanleggen van een groene 'vangrail' en 'kruispunt' in het Polsmaten en het Nuldernauw en het ontwikkelen van natuur in Harderwijk zuid.

De maatregelen op het gebied van watersport behelzen onder meer het vergroten van de vaarmogelijkheden op het Veluwemeer en het Wolderwijd, het verleggen van een vaargeul in het Wolderwijd, het verdiepen van het Nuldernauw bij Nulderhoek, het verdiepen van het Drontermeer bij Roggebotsluis, en het egaliseren van de waterbodem in de baai bij Elburg.

De maatregelen op het gebied van oevergebruik behelzen onder meer het realiseren van een 'ecolint' tussen Elburg en Harderwijk, het aanleggen van een fietsroute tussen Harderwijk en Roggebotsluis, het verbeteren van sportvoorzieningen en het stimuleren van trekkershutten.

De maatregelen op het gebied van recreatie behelzen onder meer het aanleggen van een recreatiegebied in de Bremerbergse Hoek, het faciliteren van recreatievoorzieningen op het Harderstrand, en het aanleggen van een kustzone bij Zeewolde.

Een groot aantal van de maatregelen behorende tot het Inrichtingsplan is reeds uitgevoerd. Van de andere maat-

regelen is de realisering gepland voor 2016 en verder. De verleende vergunning – aangeduid als koepelvergunning – ziet op het gehele Inrichtingsplan en derhalve op alle maatregelen die daarin zijn voorzien. De maatregelen hebben deels negatieve en deels positieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling. In het bestreden besluit is aangegeven dat voor de nog uit te voeren maatregelen detailvergunningen aangevraagd zullen worden, waarin – indien omstandigheden afwijken van die ten tijde van het bestreden besluit – eventueel mitigerende maatregelen zullen worden vastgelegd.

2.3. De Vogelbescherming en anderen betogen, kort samengevat, dat op grond van de passende beoordeling niet is verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren niet zullen worden aangetast. [appellant sub 1], [appellant sub 2] en Eigenaren “Oude Land” betogen, kort samengevat, dat zij door het realiseren van een ‘ecolint’ tussen Elburg en Harderwijk onevenredig in het eigendomsrecht van hun recreatielandjes worden aangetast.

2.3.1. Gezien het dictum van het bestreden besluit, gaat het college ervan uit dat alle hiervoor genoemde maatregelen samen als één project in de zin van artikel 19d van de Nbw 1998 kunnen worden aangemerkt. Ter zitting is bevestigd dat uitdrukkelijk niet is bedoeld om sommige maatregelen aan te merken als maatregelen ter mitigatie van andere maatregelen.

2.3.2. De omstandigheid dat een aantal maatregelen in en nabij hetzelfde Natura 2000-gebied wordt gerealiseerd en dat voor deze maatregelen tegelijkertijd vergunning is gevraagd, is niet doorslaggevend voor het antwoord op de vraag of het gaat om één project. De maatregelen die in het kader van het Inrichtingsplan zijn voorzien, worden verspreid over een lange tijdsperiode uitgevoerd en verschillen sterk naar aard. Verschillende van de maatregelen waarvoor bij het bestreden besluit vergunning is verleend, betreffen niet een project of andere handeling in de zin van artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998. De maatregelen die zien op stimuleringsmaatregelen – bijvoorbeeld van innamepunten voor de inzameling van afvalwater van de recreatievaart – en op onderzoeksmaatregelen – bijvoorbeeld van de aanpassing van het waterpeil – zijn geen projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of een significant verstoringseffect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied

is aangewezen. Ook de maatregelen die een uitsluitend positief effect beogen voor het beheer van het Natura 2000-gebied, kunnen niet als projecten of andere handelingen in de zin van artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 worden aangemerkt. Ook voor deze maatregelen – bijvoorbeeld het aanleggen van een ‘ecolint’ tussen Elburg en Harderwijk – bestaat derhalve geen vergunningplicht ingevolge artikel 19d van de Nbw 1998.

Voor het bestreden besluit is een passende beoordeling gemaakt waarin de effecten van alle maatregelen van het Inrichtingsplan tezamen zijn beoordeeld. Daarbij zijn ook maatregelen meegewogen die weliswaar een positief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstelling van het gebied, maar die geen enkel verband hebben met de habitats en soorten waarvoor negatieve gevolgen optreden als gevolg van de maatregelen die zijn voorzien in het Inrichtingsplan. In de passende beoordeling zijn derhalve maatregelen meegewogen die niet als mitigerende maatregel voor enig project of andere handeling in de zin van artikel 19d van de Nbw 1998 kunnen dienen. De passende beoordeling is daarmee in strijd met artikel 19f van de Nbw 1998. Dit betekent tevens dat zij niet als passende beoordeling kan dienen voor later op grond van artikel 19d te verlenen vergunningen voor bepaalde projecten die van het Inrichtingsplan Veluwerandmeren deel uitmaken.

2.3.3. De Afdeling concludeert dat bij het bestreden besluit in strijd met artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 als één project vergunning is verleend voor een samenstel van projecten, andere handelingen en overige maatregelen, die slechts gedeeltelijk vergunningplichtig zijn.

De aan de vergunningverlening ten grondslag gelegde passende beoordeling, en de aan de vergunning verbonden voorschriften, zijn geënt op de gedachte dat alle maatregelen samen één project vormen. Gedeeltelijk in stand laten van de vergunning, namelijk uitsluitend voor zover deze betrekking heeft op de vergunningplichtige projecten of andere handelingen, is gelet op deze gekozen vergunningensystematiek niet mogelijk. Dit brengt mee dat het gehele besluit moet worden vernietigd vanwege het geconstateerde gebrek. Gelet hierop behoeven de overige beroepsgronden geen bespreking.

2.4. Ter zitting is gebleken dat behoefte bestaat aan duidelijkheid over de mogelijkheden tot vergunningverlening

in een situatie als hier aan de orde. Dit is voor de Afdeling aanleiding het volgende te overwegen.

De Nbw 1998 staat er op zichzelf niet aan in de weg om bij één besluit, op basis van één aanvraag, vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, van de Nbw 1998 te verlenen voor het realiseren van verscheidene projecten en het verrichten van andere handelingen die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoringseffect kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarbij is wel vereist dat de vergunning duidelijk vermeldt op welke projecten en andere handelingen zij concreet betrekking heeft, hetgeen in de bij het bestreden besluit verleende vergunning niet is gebeurd. Indien een passende beoordeling gelet op artikel 19f van de Nbw 1998 noodzakelijk is, zal daarin per project een beoordeling gegeven moeten worden van de gevolgen, waarbij mitigerende maatregelen kunnen worden betrokken.

2.4.1. De beroepen zijn gegrond.

Annotatie

1. Op grond van artikel 19d lid 1 Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) is het verboden zonder vergunning projecten of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling van het betrokken Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dit Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoringseffect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Is een vergunning nodig, dan vormen de artikelen 19e NB-wet e.v. het toetsingskader. Relevant is dan met name dat voor projecten een passende beoordeling dient te worden verricht, waarmee moet worden onderzocht welke significant negatieve effecten kunnen optreden ten gevolge van het project, in cumulatie met andere projecten of plannen. In deze passende beoordeling mag het positieve effect van zogeheten mitigerende maatregelen worden meegenomen.

2. Noch de NB-wet noch de hieraan ten grondslag liggende Habitatrictlijn bevat een definitie van het begrip project. Inmiddels is er enige jurisprudentie op dit punt, waarbij als uitgangspunt heeft te gelden dat voor het begrip project

kan worden aangesloten bij de MER-Richtlijn (HvJ EG 7 september 2004, C-127/02, Kokkelvisserij-arrest). Dit arrest haalt de ABRvS in onderhavige uitspraak – zij het impliciet – ook aan, door in r.o. 2.1 te stellen dat onder project wordt verstaan de uitvoering van bouwwerken of de totstandbrenging van andere installaties of werken, alsmede andere ingrepen in natuurlijk milieu en landschap. Daarmee wordt letterlijk aangesloten bij de definitie van project in artikel 1 lid 2 MER-Richtlijn (Richtlijn 2011/92/EU). Over de invulling van het project-begrip kennen we inmiddels ook aardig wat Nederlandse jurisprudentie. Daarbij is echter wel opmerkelijk dat deze jurisprudentie in het merendeel van de gevallen ging om de vraag of het projectbegrip in het kader van een specifieke vergunning niet te beperkt was gedefinieerd. Dat was bijvoorbeeld het geval bij een NB-wet-vergunning voor alleen de exploitatie van een elektriciteitscentrale (ABRvS 28 februari 2008, BR 2008/91) of voor alleen het onderhoud van een spoorlijn, waardoor gebruik van deze spoorlijn weer mogelijk werd (ABRvS 25 februari 2009, nr. 200800675). Een ander voorbeeld van een situatie waarin het project-begrip te eng was opgevat, betrof de situatie waarin een NB-wet-vergunning was verleend voor de bouw en exploitatie van een elektriciteitscentrale, terwijl ten behoeve van deze centrale ook een deel van de haven zou moeten worden uitgediept. In dat geval oordeelde de ABRvS dat deze activiteiten zodanig met elkaar verbonden waren, dat sprake was van één project (ABRvS 24 augustus 2011, nr. 200900425/1/R2 en 200902744/1/R2).

3. Uiteraard kent de jurisprudentie ook voorbeelden van situaties waarin de ABRvS meent dat het projectbegrip niet te beperkt is opgevat. Zie hiervoor bijvoorbeeld ABRvS 24 december 2008, nr. 200705874, 2 maart 2011, nr. 200908667 en 4 mei 2011, nr. 200901310. Uit deze uitspraken volgt dat bij activiteiten die zowel naar hun aard als in tijd in voldoende mate van elkaar te onderscheiden zijn, geen sprake is van één project. In deze uitspraken betrof het echter situaties waarin door appellanten, zonder succes derhalve, werd gesteld dat het projectbegrip ruimer moest worden opgevat dan waarvan in het kader van de vergunningaanvraag was uitgegaan.

4. Voor zover mij bekend heeft de ABRvS met onderhavige uitspraak evenwel voor het eerst geoordeeld over een situatie waarin het project-begrip bij de vergunningverlening te ruim was opgevat. Er was vergunning verleend voor het 'IVR-project in de Veluwerandmeren'. Dit project

bestond uit een groot aantal inrichtingsmaatregelen, op het gebied van waterkwaliteit, natte natuur, watersport, oevergebruik en recreatie in en nabij het Natura 2000-gebied Veluwevrandmeren. R.o. 2.2. van de uitspraak beschrijft deze maatregelen in detail. De uit te voeren maatregelen zouden deels negatieve en deels positieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied. Het geheel was uitdrukkelijk aangemerkt als één project. Niet was beoogd sommige maatregelen aan te merken als maatregelen ter mitigatie van andere maatregelen.

5. Dit kan echter de toets van de ABRvS niet doorstaan. De ABRvS meende dat het geheel aan maatregelen niet kon worden aangemerkt als één project, en acht daarbij een aantal aspecten van belang. Ten eerste dat de maatregelen verspreid over een lange tijdsperiode worden uitgevoerd en sterk naar aard verschillen. Dit past in bij eerdere jurisprudentie, zoals hiervoor reeds aangehaald. Ten tweede acht de ABRvS relevant dat verschillende maatregelen afzonderlijk niet kunnen worden aangemerkt als project of andere handeling in de zin van artikel 19d lid 1 NB-wet. Het betreft stimulerings- en onderzoeksmaatregelen. Uit de redenering van de ABRvS op dit punt leid ik af dat de ABRvS niet stelt dat dergelijke maatregelen per definitie geen project of andere handeling kunnen zijn, maar het nu zijn in ieder geval geen vergunningplichtige projecten of andere handelingen aangezien significant negatieve effecten ten gevolge van deze activiteiten niet kunnen optreden. Ook maatregelen die uitsluitend een positief effect hebben kunnen ten slotte niet als project of andere handeling in de zin van artikel 19d lid 1 NB-wet worden aangemerkt.

6. Ook dergelijke maatregelen zijn immers niet vergunningplichtig. Hoe had het dan wel gemoeten in dit geval? Ook die vraag beantwoordt de ABRvS in deze uitspraak, in r.o. 2.4. Er had best bij één besluit vergunning verleend kunnen worden voor een samenstel aan projecten of andere handelingen mits (1) de vergunning duidelijk vermeldt op welke projecten en andere handelingen zij concreet betrekking heeft en (2) per project, in de passende beoordeling indien nodig, een beoordeling wordt gegeven van de gevolgen, waarbij mitigerende maatregelen kunnen worden betrokken. Daarbij is nog van belang te realiseren dat een maatregel slechts dan als mitigerende maatregel mag worden aangemerkt, indien er een directe samenhang bestaat tussen (de negatieve effecten van) het project en

de (positieve effecten van de) mitigerende maatregel. Dat bleek al uit eerdere jurisprudentie (bijv. ABRvS 23 maart 2011, nr. 200906485 en ABRvS 29 juni 2011, nr. 200908730) en wordt met deze uitspraak nog eens bevestigd.

Marieke Kaajan

12-110

ABRvS 22 augustus 2012, nr. 201200570/1/A1 (Amsterdam) (LJN: BX5246)

Casus

Hoger beroep tegen uitspraak Rechtbank Amsterdam waarin appellanten niet-ontvankelijk zijn verklaard vanwege het onredelijk laat indienen van hun beroepschrift. Appellanten betogen in hoger beroep dat de Raad van State handelt in strijd met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) door van hen griffierecht te heffen. Daarbij voeren zij aan dat, nu personen met een hoger inkomen dan zij, ook dit bedrag dienen te betalen, niet iedere burger dezelfde toegang heeft tot het recht.

Rechtsvraag

Is het heffen van griffierecht in strijd met het EVRM?

Uitspraak

Met het heffen van griffierecht is niet gehandeld in strijd met artikel 6 van het EVRM nu in deze verdragsbepaling geen absoluut recht op toegang tot de rechter is neergelegd. De verdragsstaten komt ruimte toe om beperkingen te stellen, mits het recht op toegang tot de rechter daardoor niet in zijn kern wordt aangetast, de beperkingen een rechtmatig doel dienen en aan de evenredigheidseis is voldaan. Aan deze voorwaarden is voldaan. Voorts staat de hoogte van het griffierechtbedrag niet in de weg aan het recht op toegang tot de rechter.

artikel 6 EVRM

artikel 51 Wet RvS

2. Overwegingen

2.1. [appellanten] betogen dat de Raad van State handelt in strijd met artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM) door van hen griffierecht ten bedrage van € 227,00 te heffen. Zij voeren daartoe aan dat, nu personen met een hoger inkomen dan zij, ook dit bedrag dienen te betalen, niet iedere burger dezelfde toegang heeft tot het recht. Daarom dient de Raad van State het door hen te veel betaalde griffierecht aan hen terug te betalen, aldus [appellanten].

2.1.1. Ingevolge artikel 51, eerste lid, van de Wet op de raad van State wordt van de indiener van het beroepschrift door de secretaris een griffierecht geheven.

2.1.2. Ingevolge artikel 6, eerste lid, van het EVRM, voor zover thans van belang, heeft een ieder bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld.

2.1.3. Naar aanleiding van het tegen de aangevallen uitspraak gerichte hogerberoepschrift is krachtens artikel 51, eerste lid, van de Wet op de raad van State griffierecht geheven. Daarmee is niet gehandeld in strijd met artikel 6 van het EVRM. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 25 mei 2011 in zaak nr. 201010012/1/H1), is in die verdragsbepaling geen absoluut recht op toegang tot de rechter neergelegd. Aan de verdragsstaten komt ruimte toe bij het stellen van regels die beperkingen kunnen inhouden, mits het recht op toegang tot de rechter daardoor niet in zijn kern wordt aangetast, de gestelde beperkingen een rechtmatig doel dienen en aan de evenredigheidseis is voldaan. Aan deze voorwaarden is hier voldaan. Voorts volgt uit de uitspraak van de Afdeling van 14 december 2005 in zaak nr. 200506877/3 onder verwijzing naar de uitspraken van de Afdeling van 24 augustus 2000 in zaak nr. 200002428/P01 en 28 september 2000 in zaak nr. 200002133/P01 (bijgevoegd), dat de heffing van griffierecht voor een bedrag in de orde van grootte als het onderhavige, niet in de weg staat aan het in artikel 6 van het EVRM gewaarborgde recht op toegang tot de rechter. [appellanten] hebben ook niet aannemelijk gemaakt dat zij

niet in staat zijn het door hen verschuldigde griffierecht te voldoen.

Het betoog faalt.

12-111

ABRvS 29 augustus 2012, nr. 201012244/1/A4 (GS Limburg) (LJN: BX5979)

Casus

Vergunning krachtens de NB-wet 1998 voor een varkenshouderij nabij het in de provincie Limburg gelegen beschermde natuurmonument Rouwkuilen. De vergunning is gevraagd met het oog op de verplaatsing van een bestaande varkenshouderij in Milheeze naar de nieuwe locatie. De inrichting ligt tevens in de nabijheid van de in de provincie Noord-Brabant gelegen Natura 2000-gebieden Deurnsche Peel en Mariapeel. Appellante voert aan dat niet het college van gedeputeerde staten (GS) Limburg maar dat van Noord-Brabant bevoegd is om te beslissen op de vergunningaanvraag, omdat de varkenshouderij dichter bij de gebieden Deurnsche Peel en Mariapeel ligt dan bij het gebied Rouwkuilen. Voorts stelt appellante dat in strijd is gehandeld met het standstillbeginsel, omdat Rouwkuilen wat betreft ammoniakdepositie reeds overbelast is en de hier toegepaste saldering geen grondslag vindt in de NB-wet 1998. Tot slot heeft appellante eerst ter zitting een nieuwe beroepsgrond aangevoerd.

Rechtsvragen

- 1. Is GS Limburg bevoegd om op de aanvraag te beslissen?**
- 2. Is saldering mogelijk op grond van de NB-wet 1998?**
- 3. Is gehandeld in strijd met het standstillbeginsel?**
- 4. Kunnen ná het verstrijken van de beroepstermijn nieuwe gronden worden ingediend?**

Uitspraak

1. Wanneer een handeling invloed heeft op verschillende gebieden ten aanzien waarvan verschillende bestuursorganen bevoegd zijn, moet bij elk bevoegd bestuursorgaan vergunning worden gevraagd voor die handeling. Nu het gebied Rouwkuilen geheel is gelegen in de provincie Limburg is GS Limburg bevoegd te beslissen op de vergunningaanvraag ten behoeve van dat gebied.

2. De milieuvergunning voor de bestaande varkenshouderij in Milheeze is ingetrokken ten behoeve van de vestiging van de thans vergunde inrichting. Niet in geschil is dat er een directe samenhang bestaat tussen het vergunnen van de onderhavige inrichting en de intrekking van de vergunning voor de inrichting in Milheeze. Gelet op deze samenhang verzet artikel 16 van de NB-wet 1998 zich niet tegen het betrekken van de gevolgen van de bedrijfsbeëindiging in Milheeze bij de beoordeling van de ernst van de aantasting van de natuurwaarden in het natuurmonument door de onderhavige inrichting.

3. Het betoog van appellante gaat eraan voorbij dat de thans vergunde varkenshouderij, gezien in samenhang met de bedrijfsbeëindiging in Milheeze, leidt tot een afname van de ammoniakdepositie in het natuurmonument Rouwkuilen.

4. Ook na afloop van de beroepstermijn kunnen nieuwe gronden worden ingediend, zij het dat die mogelijkheid wordt begrensd door de goede procesorde. Voor het antwoord op de vraag of de goede procesorde zich daartegen verzet, is in het algemeen bepalend een afweging van de proceseconomie, de reden waarom de desbetreffende beroepsgrond pas in een laat stadium is aangevoerd, de mogelijkheid voor de andere partijen om adequaat op die beroepsgrond te reageren en de processuele belangen van de partijen over en weer.

**artikel 2 NB-wet 1998
artikel 2a NB-wet 1998
artikel 16 NB-wet 1998
artikel 6:6 Awb
artikel 6:7 Awb**

1. Procesverloop

Bij besluit van 28 oktober 2010 heeft het college aan [vergunninghoudster] vergunning als bedoeld in artikel 16 van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: de Nbw 1998) verleend voor een varkenshouderij nabij het beschermd natuurmonument "Rouwkuilen".

(...)

2. Relevante overwegingen

2.1. (...)

2.2. In geding is de verlening van een vergunning onder voorschriften voor een varkenshouderij aan de [locatie 1] te De Rips, gelegen op een afstand van ongeveer 7.850 meter van het beschermde natuurmonument "Rouwkuilen". Op deze locatie is thans geen varkenshouderij gevestigd. Vergunning is gevraagd met het oog op de verplaatsing van een bestaand vleesvarkensbedrijf aan de [locatie 2] te Milheeze naar deze nieuwe locatie in het Landbouwwontwikkelingsgebied De Rips.

2.3. Ingevolge artikel 2, eerste lid, van de Nbw 1998, voor zover hier van belang, wordt, voor zover niet anders bepaald, onder gedeputeerde staten verstaan gedeputeerde staten van de provincie waarin gebieden als bedoeld in artikel 10a of beschermd natuurmonumenten geheel of grotendeels zijn gelegen.

Ingevolge artikel 2a, eerste lid, beslissen, indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, betrekking heeft op een handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een beschermd natuurmonument dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het beschermd natuurmonument is gelegen over de aanvraag.

Ingevolge het tweede lid beslissen, indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Ingevolge artikel 16, eerste lid, voor zover hier van belang, is het verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten in een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren.

Ingevolge het vierde lid is het in het eerste lid bedoelde verbod tevens van toepassing op handelingen als bedoeld in dat lid die buiten het beschermd natuurmonument kunnen worden verricht en die zijn vermeld in het besluit tot aanwijzing als beschermd natuurmonument, bedoeld in artikel 10, of een besluit tot voorlopige aanwijzing als bedoeld in artikel 12.

Ingevolge artikel 65 geldt ten aanzien van beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten die op grond van de Nbw (oud) zijn aangewezen, in afwijking van artikel 16, vierde lid, het verbod van artikel 16, eerste lid, voor in dat artikellid bedoelde schadelijke handelingen die buiten het beschermde natuurmonument of staatsnatuurmonument worden verricht zonder dat deze handelingen vermeld zijn in het besluit tot aanwijzing.

2.3.1. Op 31 maart 2010 is de Crisis- en herstelwet in werking getreden. Bij deze wet is artikel 16, derde lid, van de Nbw 1998 vervallen. In de memorie van toelichting op het voorstel van wet dat geleid heeft tot de Crisis- en herstelwet (*Kamerstukken II*, 2009-2010, 32 127, nr. 3, blz. 68) is hierover onder meer vermeld:

“Daarmee zal voor beschermde natuurmonumenten een regime komen te gelden dat overeenkomt met het oude regime dat gold op grond van artikel 12 van de (oude) Natuurbeschermingswet [hierna: Nb-wet], die van toepassing was voordat de Natuurbeschermingswet 1998 in werking trad.”

Het regime van artikel 12 van de Nb-wet hield in dat een afweging moest worden gemaakt tussen de ernst van de aantasting van de natuurwaarden en landschappelijke waarden door de aangevraagde handeling en de belangen die gemoeid zijn met het uitvoeren van de aangevraagde handeling.

2.4. Bij besluit van 23 februari 1979 is het gebied Rouwkuilen door de toenmalige staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk aangewezen als staatsnatuurmonument. Ingevolge artikel 60 van de Nbw 1998 geldt deze aanwijzing als een besluit tot aanwijzing van een beschermd natuurmonument als bedoeld in artikel 10 van de Nbw 1998.

2.5. MOB betoogt dat niet het college, maar het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant bevoegd is te beslissen op de vergunningaanvraag. De varkenshouderij waarvoor vergunning wordt gevraagd ligt dichterbij het Natura 2000-gebied de Deurnsche Peel en Mariapeel dan bij het gebied Rouwkuilen, en heeft in de eerste plaats gevolgen voor dat Natura 2000-gebied. Aangezien het Natura 2000-gebied voor het grootste deel in de provincie Noord-Brabant ligt, kan het college volgens MOB niet optreden als het bevoegde gezag.

2.5.1. In het bestreden besluit is overwogen dat de inrichting is gelegen nabij het beschermd natuurmonument Rouwkuilen en dat het tevens op een afstand van ongeveer 4.800 meter van het gebied de Deurnsche Peel en Mariapeel ligt. Het gedeelte van het laatst vermelde gebied waarop de grootste invloed plaatsvindt is volgens het college gelegen in de provincie Noord-Brabant. Met betrekking tot dat gebied acht het daarom het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant het tot vergunningverlening bevoegde bestuursorgaan.

2.5.2. De Afdeling overweegt dat uit de artikelen 2 en 2a van de Nbw 1998 volgt dat wanneer een handeling invloed heeft op verschillende gebieden ten aanzien waarvan verschillende bestuursorganen bevoegd zijn, bij elk bevoegd bestuursorgaan vergunning moet worden gevraagd voor die handeling.

Nu het gebied Rouwkuilen geheel is gelegen in de provincie Limburg, is het college bevoegd te beslissen op de aanvraag om een vergunning ten behoeve van dat gebied. Ten behoeve van het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel kan een vergunningaanvraag worden ingediend bij het college van gedeputeerde staten van Noord-Brabant. Een dergelijke aanvraag is in deze procedure niet aan de orde.

Het betoog slaagt niet.

2.6. MOB betoogt voorts dat de vergunning ten onrechte is verleend. Volgens haar is het college, door uit te gaan van het standstillbeginsel, eraan voorbijgegaan dat het gebied Rouwkuilen wat de ammoniakdepositie betreft reeds overbelast is. Het college heeft bij zijn beslissing tevens ten onrechte de afname van de ammoniakdepositie als gevolg van het beëindigen van de varkenshouderij aan de [locatie 2] te Milheeze betrokken. De aldus door het college toegepaste saldering vindt volgens MOB geen grondslag in de Nbw 1998. Verder volgt naar haar mening uit de rechtspraak van de Afdeling, in het bijzonder de uitspraak van 1 april 2009 in zaak nr. 200807857/1/R2, dat aan de Wet milieubeheer geen rechten kunnen worden ontleend in het kader van de Nbw 1998.

2.6.1. Blijkens het bestreden besluit is de milieuvergunning voor het houden van 2046 vleesvarkens binnen de inrichting aan de [locatie 2] te Milheeze ingetrokken ten behoeve van de inrichting gelegen aan de [locatie 1] te De Rips. Bedoelde intrekking heeft bij besluit van 27 april 2010 plaatsgevonden.

Het college stelt zich op het standpunt dat de verplaatsing van de varkenshouderij van Milheeze naar De Rips nergens in het gebied Rouwkuilen tot een toename van de ammoniakdepositie leidt en dat de depositie op alle punten in het gebied zal afnemen. Het baseert dit standpunt blijkens het bestreden besluit op berekeningen, die met behulp van het model AAgro-Stacks zijn uitgevoerd.

2.6.2. Niet in geschil is dat een directe samenhang bestaat tussen de vergunde varkenshouderij aan de [locatie 1] te De Rips en de intrekking van de milieuvergunning voor de varkenshouderij aan de [locatie 2] te Milheeze en de daaruit voortvloeiende beëindiging van dat bedrijf op die locatie. Artikel 16 van de Nbw 1998 verzet zich er niet tegen dat het college, gegeven deze samenhang, de gevolgen van de beëindiging van het bedrijf te Milheeze betreft bij de beoordeling van de ernst van de aantasting van de natuurwaarden in het beschermd natuurmonument in verband met de vestiging van het bedrijf te De Rips. De verwijzing door MOB naar de uitspraak van de Afdeling in zaak nr. 200807857/1/R2, waaruit zou blijken dat aan de Wet milieubeheer geen rechten kunnen worden ontleend in het kader van de Nbw 1998, doet hieraan niet af, reeds omdat die uitspraak betrekking had op een andere situatie dan hier aan de orde.

Voor zover het betoog van MOB is gericht op het standstillbeleid en in dat betoog klaarblijkelijk wordt aangenomen dat dat beleid erop gericht is de achtergronddepositie op het bestaande niveau te laten voortduren, overweegt de Afdeling dat dit betoog eraan voorbijgaat dat de nu vergunde varkenshouderij, gezien in samenhang met de beëindiging van het bedrijf in Milheeze, leidt tot een afname van de depositie in het beschermd natuurmonument Rouwkuilen.

2.6.3. Gezien het vorenstaande bestaat geen grond voor het oordeel dat het college bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot het bestreden besluit heeft kunnen komen. Het betoog van MOB faalt derhalve.

2.7. MOB betoogt dat het college de aangevraagde vergunning ten onrechte niet voor bepaalde tijd heeft verleend.

Nu uit de aanvraag blijkt dat deze betrekking heeft op een activiteit voor onbepaalde tijd en het college vergunning mocht verlenen, bestond geen aanleiding de vergunning slechts voor bepaalde tijd te verlenen. Overigens biedt artikel 43, tweede lid, van de Nbw 1998 de mogelijkheid de vergunning in te trekken of te wijzigen indien de omstandigheden sedert het tijdstip waarop de vergunning is verleend zodanig zijn gewijzigd dat deze niet, niet zonder beperkingen of voorwaarden of slechts onder andere beperkingen of voorwaarden zou zijn verleend, indien deze omstandigheden op het tijdstip waarop de vergunning is verleend zouden hebben bestaan.

Het betoog faalt derhalve.

2.8. MOB heeft eerst ter zitting aangevoerd dat het college ten onrechte heeft nagelaten de gevolgen van de varkenshouderij voor het Natura 2000-gebied Boschhuizerbergen te onderzoeken.

De Afdeling overweegt dat, behoudens in geschillen waar de wet anders bepaalt, ook na afloop van de beroepstermijn en, indien die termijn is gegeven, na de termijn als bedoeld in artikel 6:6 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb), nieuwe gronden kunnen worden ingediend, zij het dat die mogelijkheid wordt begrensd door de goede procesorde. Voor het antwoord op de vraag of de goede procesorde zich daartegen verzet, is in het algemeen bepalend een afweging van de proceseconomie,

de reden waarom de desbetreffende beroepsgrond pas in een laat stadium is aangevoerd, de mogelijkheid voor de andere partijen om adequaat op die beroepsgrond te reageren en de processuele belangen van de partijen over en weer.

MOB heeft geen feiten of omstandigheden gesteld op grond waarvan moet worden geoordeeld dat het voor haar redelijkerwijs niet mogelijk was deze beroepsgrond eerder aan te voeren. Gelet op deze omstandigheid en in aanmerking genomen dat het college hierop niet adequaat heeft kunnen reageren, acht de Afdeling het indienen van deze beroepsgrond eerst ter zitting in strijd met de goede procesorde. Zij laat deze daarom buiten beschouwing.

2.9. Het beroep is ongegrond.

12-112

Rb. 's-Hertogenbosch 4 september 2012, nr. AWB 11/2391 (LJN: BX6969)

Casus

Afwijzing van het verzoek om een voorschrift van een milieuvergunning in te trekken waarbij als referentiesituatie een bodemonderzoek naar de nulsituatie moet zijn uitgevoerd. Volgens eiseres is zo'n onderzoek niet nodig nu de nulsituatie van het hele terrein al is vastgelegd en een doelmatige sanering heeft plaatsgevonden. Op het terrein is een vloeistofdichte asfaltverharding aangebracht. Door de verplichting om een nulsituatie-onderzoek uit te voeren, zal de vloeistofdichte vloer op een groot aantal punten doorboord moeten worden en hiermee zal het vloeistofdichte karakter van de vloer verloren gaan. Verweerder stelt zich daarentegen op het standpunt dat de in 2008 en 2009 uitgevoerde bodemonderzoeken geen representatief beeld geven van de bodemkwaliteit bij de nieuwe activiteiten nu uit de aanvraag voor de vergunning van 2010 blijkt dat de terreinindeling grotendeels wordt gewijzigd. De sanering is niet uitgevoerd ter plaatse van deellocaties met bodembedreigende activiteiten. Voorts is de bodem voornamelijk op slechts één parameter geanalyseerd.

Rechtsvraag

Is het verzoek terecht afgewezen?

Uitspraak

Verweerder heeft op goede gronden het verzoek van eiseres afgewezen omdat de in 2008 en 2009 uitgevoerde onderzoeken onvoldoende zijn om te dienen als nulsituatie-onderzoek en verweerder van eiseres kan verlangen dat zij dit onderzoek alsnog uitvoert. Door de vloeistofdichte vloer te storten voordat de omgevingsvergunning was verleend, heeft eiseres doelbewust het risico genomen dat alsnog in de vloeistofdichte vloeren zou moeten worden geboord met de daarbij behorende kosten. Eiseres was immers op de hoogte of had op de hoogte kunnen zijn van de verplichting tot het uitvoeren van een nulsituatie-onderzoek.

artikel 2.31 Wabo

Overwegingen

1. De rechtbank neemt de volgende, door partijen niet betwiste, feiten als vaststaand aan.

1.1. Eiseres exploiteert op het perceel aan de [perceel] te [plaats], kadastraal bekend [kadastragegevens] (ged.) een overslagbedrijf voor verschillende soorten afvalstromen en grond. Voor de inrichting is in het verleden een aantal bodemonderzoeken uitgevoerd. Er is door Rasenberg Milieutechniek B.V. op 5 mei 2008 een onderzoek uitgevoerd op basis van de terreinindeling van de voormalige huurder van het terrein in het kader van het vaststellen van de eindsituatie van de bodem. Op 29 april 2009 is door Zeeuwen Milieu B.V. een onderzoek verricht in aanvulling daarop. Met dit nadere onderzoek zijn de aange-toonde grondverontreinigingen met minerale olie nader in beeld gebracht. Vervolgens heeft er sanering plaatsgevonden, waarvan op 1 januari 2009 door de gemeente Breda een evaluatieverslag is opgemaakt.

1.2. Bij besluit van 13 augustus 2010 heeft verweerder aan eiseres een vergunning verleend op grond van artikel 8.1. van de Wet milieubeheer (Wm) voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor het op- en overslaan van afvalstoffen, het breken van puin en asfalt, het shredderen van hout, het zeven van grond, het verhu-

ren van afvalcontainers en het verhandelen van zand, grind en aannemersmaterialen. Het besluit is onherroepelijk.

1.3. In voorschrift 4.7.1 is, voor zover van belang, opgenomen dat, ter vaststelling van de kwaliteit van de bodem als referentiesituatie, uiterlijk zes maanden nadat de vergunning in werking is getreden een bodembelastingsonderzoek naar de nulsituatie moet zijn uitgevoerd. De resultaten moeten uiterlijk acht maanden nadat de vergunning in werking is getreden aan het bevoegd gezag zijn overgelegd. Het onderzoek moet betrekking hebben op plaatsen binnen de inrichting waar bodembelasting zou kunnen ontstaan. Dit zijn de locaties zoals beschreven in de NRB-analyse, die is opgenomen in hoofdstuk 11 van de Wm-aanvraag. Het onderzoek inclusief monsterneming en analyse van de monsters moet worden uitgevoerd overeenkomstig NEN 5740 en NEN 5725.

1.4. In het besluit van 13 augustus 2010 heeft verweerder gesteld dat uit de bij de Wm-aanvraag behorende inrichtingstekening blijkt dat de terreinindeling grotendeels wordt gewijzigd. De onderzoeken in 2008 en 2009 zijn daarom niet bruikbaar als nulsituatieonderzoek in het kader van de aanvraag voor een oprichtingsvergunning ingevolge de Wm. In het kader van de aanvraag voor een oprichtingsvergunning dient een actueel bodemonderzoek te worden uitgevoerd, waarin alle toekomstige deellocaties met bodembedreigende activiteiten worden beschouwd (ongeacht of er door de bodembeschermende voorzieningen sprake is van een verwaarloosbaar risico, categorie A, Nationale Richtlijn Bodembescherming). Hiertoe zijn voorschriften aan de vergunning verbonden. De onderzoeksinspanning moet, conform de NEN 5740, per deellocatie worden vastgesteld en bij het vaststellen van het analysepakket moet rekening worden gehouden met de specifieke kritische parameters per activiteit.

2.1. Het verzoek van eiseres tot intrekking van een tweetal aan de op 13 augustus 2010 verleende omgevingsvergunning verbonden voorschriften is op 10 februari 2011 door verweerder ontvangen.

2.2. Volgens eiseres is een onderzoek naar de nulsituatie niet nodig. De nulsituatie van het hele terrein is al vastgelegd en er heeft doelmatige – door de gemeente Breda goedgekeurde – sanering plaatsgevonden. Daarnaast gaan de toetsingsparameters die verweerder blijkens de notitie “Eisen bodemonderzoek in het kader van de Wet Milieube-

heer” hanteert, verder dan de standaard parameters die zijn opgenomen in het protocol NEN 5740. Het terrein is in 2009 volledig ingericht, waarbij een stabilisatielaag met verdicht breekpuin is aangebracht met als afdeklaag asphalt. Op delen van het terrein waar stoffen met een potentieel bodembedreigend karakter worden opgeslagen is een gecertificeerde vloeistofdichte asphaltverharding aangebracht. De potentieel bodembedreigende activiteiten hebben een relatief laag bodemrisico. Door het verplichten tot het uitvoeren van een nulsituatieonderzoek, zal de vloeistofdichte vloer op een groot aantal punten doorboord moeten worden. Het vloeistofdichte karakter van de vloer zal hiermee verloren gaan. De eventueel te behalen milieuwinst en de daarmee gepaard gaande kosten staan in geen verhouding tot de mogelijke milieuschade die kan optreden als gevolg van het doorboren van de vloerstoffdichte vloer. Verder mag een vloeistofdichte vloer op grond van artikel 2.11, negende lid, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Activiteitenbesluit) niet doorboord worden. Bovendien is sprake van rechtsongelijkheid, omdat op basis van de uitgangspunten die de Milieudienst Midden-Holland en de provincie Noord-Holland hanteren op grond van de handreiking bodem voor gemeenten geen nieuw bodemonderzoek zou zijn vereist. Eiseres biedt aan om eventueel niet gesignaleerde verontreinigingen die later aan het licht komen, voor haar rekening te nemen.

2.3. Verweerder stelt zich op het standpunt dat de bodemonderzoeken die in 2008 en 2009 zijn uitgevoerd geen representatief beeld geven van de bodemkwaliteit bij de nieuwe activiteiten. Uit de bij de Wm-aanvraag behorende inrichtingstekening blijkt dat de terreinindeling grotendeels wordt gewijzigd. Het bodemonderzoek in 2008 en 2009 is gedeeltelijk uitgevoerd ter plaatse van twee nieuwe deellocaties met bedreigende activiteiten. De uitgevoerde grondsanereringen zijn niet uitgevoerd ter plaatse van deellocaties met bodembedreigende activiteiten. Omdat de bodem voornamelijk op minerale olie is geanalyseerd en een enkele keer op het NEN-pakket is geen representatief beeld ontstaan van de bodemkwaliteit bij de nieuwe activiteiten. De meeste kritische parameters ontbreken. Bovendien zijn de bodemonderzoeken niet uitgevoerd op acht nieuwe deellocaties met bodembedreigende activiteiten en is daar ook niet gesaneerd. Op basis van de NEN 5740 kan, afhankelijk van de ter plaatse voorziene activiteit, een onderzoek worden gevraagd naar andere parameters dan die in het standaardpakket.

3. De rechtbank overweegt als volgt.

3.1. Ingevolge artikel 1.2, eerste lid onder e, van de Invoeringswet Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, wordt de milieuvergunning van 13 augustus 2010 gelijkgesteld met een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Het beroep richt zich slechts tegen de afwijzing van het verzoek om intrekking van voorschrift 4.7.1 van de omgevingsvergunning. De rechtbank verstaat dit verzoek als een verzoek tot wijziging van de omgevingsvergunning op verzoek van vergunninghouder, als bedoeld in artikel 2.31, tweede lid onder b, van de Wabo. Ingevolge dit artikel kan verweerder, al dan niet op verzoek van vergunninghouder, voorschriften van een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder e, van de Wabo wijzigen voor zover dit in belang van de bescherming van het milieu is.

3.2. Onder de oude Wm kon het bevoegd gezag op verzoek van vergunninghouder beperkingen waaronder een vergunning is verleend en voorschriften die daaraan zijn verbonden, wijzigen, aanvullen of intrekken, dan wel alsnog beperkingen aanbrengen of voorschriften aan een vergunning verbinden. Met betrekking tot de beslissing ter zake en de inhoud van die beperkingen en voorschriften, waren artikel 8.6 tot en met 8.17 van de Wm (oud) van toepassing. Ingevolge artikel 8.11, tweede lid, van de Wm(oud) kon een vergunning in het belang van de bescherming van het milieu onder beperkingen worden verleend. Ingevolge het derde lid van dit artikel werden in het belang van het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu aan de vergunning de voorschriften verbonden die nodig zijn om de nadelige gevolgen die de inrichting voor het milieu kan veroorzaken, te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk – bij voorkeur bij de bron – te beperken en ongedaan te maken. Daarbij werd ervan uitgegaan dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende beste beschikbare technieken worden toegepast. Conform vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) kwam bij de toepassing van de hiervoor genoemde bepaling het bevoegd gezag een zekere beoordelingsvrijheid toe. Verwezen wordt naar onder andere de uitspraak van de Afdeling van 14 september 2011, LJN BS8845. De rechtbank ziet in de inwerkingtreding van de Wabo en het opnemen van het in artikel 2.31,

tweede lid onder b, van de Wabo genoemde toetsingscriterium geen aanleiding om hierover anders te oordelen.

3.3. Naar het oordeel van de rechtbank heeft verweerder op goede gronden het verzoek van eiseres afgewezen omdat de in 2008 en 2009 uitgevoerde onderzoeken onvoldoende zijn om te dienen als nulsituatie-onderzoek en kan verweerder van eiseres verlangen dat zij dit onderzoek alsnog uitvoert. Eiseres geeft in haar aanvraag om intrekking van het vergunningvoorschrift toe dat voor het vaststellen van de bodemkwaliteit niet strikt per verdachte locatie een onderzoek conform NEN 5740 is uitgevoerd. Anders dan eiseres stelt is het beleid dat verweerder blijktens de notitie "Eisen bodemonderzoek in het kader van de Wet Milieubeheer" voert in overeenstemming met de NEN 5740. Deze biedt immers de mogelijkheid om, afhankelijk van de ter plaatse voorziene activiteiten, andere parameters dan die in het standaardpakket als kritisch aan te merken en daarop onderzoek te laten uitvoeren. Wat er ook zij van de stelling van eiseres dat op basis van de uitgangspunten die de Milieudienst Midden-Holland en de provincie Noord-Holland hanteren en op grond van de handreiking bodem voor gemeenten geen nieuw bodemonderzoek zou zijn vereist, nu zoals hiervoor is overwogen, het door verweerder vereiste bodemonderzoek in overeenstemming is met de NEN 5740, dit vormt geen aanleiding voor een ander oordeel. Van rechtsongelijkheid is geen sprake aangezien niet gebleken is dat verweerder in een ander gelijk geval wel heeft afgezien van het verbinden van een dergelijk voorschrift aan de omgevingsvergunning.

3.4. Dat het alsnog uitvoeren van bodemonderzoek hoge kosten met zich mee zal brengen omdat zal moeten worden geboord in al aangebrachte vloeistofdichte vloeren en dit ook weer zal moeten worden hersteld, doet aan het voorgaande niet af. Door de vloeistofdichte vloeren te storten voordat de omgevingsvergunning was verleend, heeft eiseres doelbewust het risico genomen dat alsnog in de vloeistofdichte vloeren zou moeten worden geboord met de daarbij behorende kosten. Eiseres was immers op de hoogte, of had op de hoogte kunnen zijn van de verplichting tot het uitvoeren van een nulsituatie-onderzoek op basis van de NEN 5740 en van het provinciaal beleid.

3.5. In aanmerking genomen dat het nulsituatie-onderzoek betrekking heeft op de situatie zoals deze is voorafgaande aan de start van de aangevraagde activiteiten, inclusief het realiseren van de daarmee samenhangende milieube-

schermende voorzieningen, kan de vloeistofdichte vloer in dit geval niet worden aangemerkt als een aanwezige vloeistofdichte verharding in de zin van artikel 2.11, negende lid, van het Activiteitenbesluit. Daargelaten dat artikel 2.11, negende lid van het Activiteitenbesluit niet van toepassing is, heeft verweerder hierin naar het oordeel van de rechtbank geen aanleiding hoeven zien om het voorschrift in te trekken.

3.6. De door eiseres overgelegde verklaring dat zij eventuele bodemverontreiniging die later aan het licht komt voor haar rekening neemt betekent, gelet op de uit de NEN 5740 voortvloeiende verplichting, evenmin dat verweerder het voorschrift had moeten intrekken, omdat deze verklaring onvoldoende zekerheid biedt. De mogelijkheid bestaat immers dat eiseres op een later moment niet in staat zal blijken om die verklaring gestand te doen.

3.7. Gelet op het bovenstaande is het beroep ongegrond.

12-113

ABRvS 5 september 2012, nr. 201112697/1/A4 (Almelo) (LJN: BX6500)

Casus

Niet-ontvankelijkverklaring van verzoek om handhavingsmaatregelen te treffen. In beroep wordt appellante door de Rechtbank Almelo niet-ontvankelijk verklaard omdat niet binnen de daarvoor geldende termijn van zes weken beroep is ingesteld. De rechtbank heeft de termijnoverschrijding niet verschoonbaar geacht omdat de gemachtigde van appellante een zeer ervaren rechtshulpverlener is die aanstonds had moeten inzien dat de rechtsmid-delenclausule onjuiste informatie bevatte en bij twijfel in ieder geval een pro forma beroepschrift had moeten indienen om de ontvankelijkheid van het beroep veilig te stellen. De rechtbank heeft daarbij verwezen naar een uitspraak van de ABRvS waarbij het ging om het ontbreken van een rechts-middelenverwijzing. De rechtbank is van oordeel dat een onjuiste rechtsmiddelenverwijzing in dit geval op één lijn kan worden gesteld met het ontbreken

ervan. Tegen de uitspraak van de rechtbank wordt hoger beroep ingesteld bij de ABRvS.

**Rechtsvraag
Is sprake van niet-ontvankelijkheid bij een onjuiste rechtsmiddelenvoorlichting?**

**Uitspraak
Een termijnoverschrijding ten gevolge van het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing is niet verschoonbaar, indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat belanghebbende wist dat hij binnen een bepaalde termijn bezwaar moest maken dan wel beroep of hoger beroep moest instellen. Er kan van bekendheid met deze termijn worden uitgegaan indien de belanghebbende voor afloop van de termijn door een professionele rechtsbijstandverlener werd bijgestaan. Bij de bekendmaking van het bij de rechtbank bestreden besluit is een onjuiste rechts-middelenverwijzing opgenomen. Een onjuiste rechtsmiddelenverwijzing kan wat betreft de verschoonbaarheid van een daardoor veroorzaakte termijnoverschrijding niet op één lijn worden gesteld met het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing. Indien een rechtsmiddelenverwijzing is opgenomen, mag daarop, behoudens kennelijke mislagen, uit een oogpunt van rechtszekerheid worden vertrouwd, ook indien de belanghebbende wordt bijgestaan door een beroepsmatige rechtsbijstand-verlener.**

artikel 6:11 Awb

Procesverloop

Bij brief van 22 maart 2011 heeft het college te kennen gegeven dat een verzoek van Stedelijk Leefmilieu om handhavingsmaatregelen te treffen tegen stofoverlast en het voornemen om een mobiele puinbreker te gebruiken op een perceel [...] niet-ontvankelijk is.

(...)

Relevante overwegingen

1. Stedelijk Leefmilieu betoogt dat de rechtbank het beroep ten onrechte niet-ontvankelijk heeft verklaard omdat het niet binnen de daarvoor gestelde termijn is ingesteld.

Volgens Stedelijk Leefmilieu is de termijnoverschrijding verschoonbaar, nu deze het gevolg is van onjuiste rechtsmiddelenvoorlichting door het college.

1.1. In het op 30 juni 2011 verzonden besluit is ten onrechte, naar het college ter zitting heeft erkend, als rechtsmiddelenvoorlichting vermeld dat daartegen geen beroep kon worden ingesteld. Vaststaat dat Stedelijk Leefmilieu daartegen toch beroep heeft ingesteld, maar niet binnen de daarvoor in de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) gestelde termijn van zes weken. De rechtbank heeft de termijnoverschrijding niet verschoonbaar geacht omdat de gemachtigde van Stedelijk Leefmilieu een zeer ervaren rechtshulpverlener is die aanstonds had moeten inzien dat de rechtsmiddelenclausule onjuiste informatie bevatte en dat hij bij twijfel in ieder geval binnen de termijn van zes weken een pro forma beroepschrift had moeten indienen om de ontvankelijkheid van het beroep veilig te stellen. De rechtbank heeft hiertoe naar de uitspraak van de Afdeling van 21 september 2011 in zaak nr. 201010355/1/H2 verwezen. In die uitspraak ging het weliswaar om het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing, maar de rechtbank overwoog dat een onjuiste rechtsmiddelenclausule in dit geval op één lijn met het ontbreken ervan kan worden gesteld, zodat Stedelijk Leefmilieu tijdig wist dat zij binnen zes weken beroep moest instellen.

1.2. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 17 maart 1998 in zaak nr. H01.96.1158; JB 1998/113) heeft, indien een bestuursorgaan bij de bekendmaking van een besluit onjuiste rechtsmiddelenvoorlichting verschaft, behoudens kennelijke misslagen, te gelden dat een daardoor veroorzaakte termijnoverschrijding op grond van artikel 6:11 van de Awb verschoonbaar kan worden geacht. In de uitspraak van 21 september 2011 heeft de Afdeling overwogen dat een termijnoverschrijding ten gevolge van het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing niet verschoonbaar is, indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat belanghebbende wist dat hij binnen een bepaalde termijn bezwaar moest maken dan wel beroep of hoger beroep moest instellen. De Afdeling was van oordeel dat van bekendheid met deze termijn kan worden uitgegaan indien de belanghebbende voor afloop van de termijn door een professionele rechtsbijstandverlener werd bijgestaan.

In het bij de rechtbank bestreden besluit is een onjuiste rechtsmiddelenverwijzing opgenomen. Een onjuiste rechtsmiddelenverwijzing kan wat betreft de verschoonbaarheid van een daardoor veroorzaakte termijnoverschrijding niet op één lijn worden gesteld met het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing. Indien een rechtsmiddelenverwijzing is opgenomen, mag daarop, behoudens kennelijke misslagen, uit een oogpunt van rechtszekerheid worden vertrouwd, ook indien de belanghebbende wordt bijgestaan door een beroepsmatige rechtsbijstandverlener. Het college was er blijkens de stukken van overtuigd dat tegen het op 30 juni 2011 verzonden besluit geen beroep openstond. De vermelding dat geen beroep openstond, was geen kennelijke misslag. De rechtbank heeft de termijnoverschrijding ten onrechte niet verschoonbaar geacht.

12-114

**ABRvS 19 september 2012, nr.
201103950/1/T1/A4 (Peel en Maas)
(LJN: BX7700)**

Casus

Milieuvergunning voor een veehouderij. Appellanten betogen dat artikel 3 Wgv in strijd is met de artikelen 8 en 14 EVRM. Daartoe wordt aangevoerd dat artikel 3 Wgv een onevenredige inmenging van het woon- en verblijfsrecht van de burgers oplevert, en een ongerechtvaardigd onderscheid maakt tussen (o.a.) wonen binnen en buiten de bebouwde kom. Voorts is volgens appellanten sprake van strijd met artikel 191 van het VWEU, doordat bij de totstandkoming van deze wet gezondheidsaspecten geen rol hebben gespeeld. Tevens is de Wgv naar het oordeel van appellanten strijdig met de IPPC-richtlijn doordat de wet slechts voorziet in een toetsing van de geuremissie zonder rekening te houden met de plaatselijke milieuomstandigheden.

Rechtsvraag

Is sprake van strijd met deze internationale regelgeving?

Uitspraak

Uit artikel 8 EVRM vloeit een positieve verplichting voort om burgers te beschermen tegen de gevolgen van milieuvuiling. In dergelijke situaties is een 'fair balance' tussen individueel en algemeen belang vereist, waarbij aan milieubelangen geen speciale status toekomt. Bij het bepalen van het gewicht van deze belangen heeft de wetgever een beoordelingsmarge. De in artikel 3 Wgv opgenomen regels over toelaatbare geurbelastingen zijn de uitkomst van een afweging tussen een complex van belangen, van zowel veehouders als omwonenden. Er is geen grond voor het oordeel dat de wetgever de beoordelingsmarge heeft overschreden en dus geen grond voor het oordeel dat artikel 3 Wgv in strijd is met artikel 8 EVRM. Artikel 14 EVRM verbiedt niet iedere ongelijke behandeling van gelijke gevallen, maar alleen die welke als discriminatie moet worden beschouwd doordat een objectieve en redelijke rechtvaardiging ervan ontbreekt. Ook ten aanzien van deze bepaling heeft de wetgever een beoordelingsmarge. Bij het in artikel 3 Wgv gemaakte onderscheid tussen (o.a.) objecten binnen en buiten de bebouwde kom heeft de wetgever onder meer de geurbeleving en het aantal geurgevoelige objecten met een woon- of verblijfsfunctie betrokken. Er is geen aanleiding voor het oordeel dat de wetgever hiermee buiten zijn beoordelingsmarge is getreden en dus ook geen grond voor het oordeel dat artikel 3 Wgv in strijd is met artikel 14 EVRM. Het betoog van strijd met artikel 191 VWEU faalt doordat dit artikel betrekking heeft op het door de EU te voeren beleid en niet op de door de lidstaten vast te stellen wetgeving. Uit uitspraak 201006983/1/M2 volgt dat de Wgv in zoverre niet in strijd is met de IPPC-richtlijn.

**artikel 3 Wgv
artikel 8 EVRM
artikel 14 EVRM
artikel 191 VWEU
artikel Richtlijn 96/61/EG (IPPC)**

Procesverloop

Bij besluit van 1 maart 2011 heeft het college aan [vergunninghouder] een vergunning als bedoeld in artikel 8.1 van

de Wet milieubeheer verleend voor het veranderen van de varkenshouderij aan de [locatie] te Grashoek.

(...)

Geur

11. [appellant] en anderen betogen, zo begrijpt de Afdeling het beroep, dat artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met de artikelen 8 en 14 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: het EVRM). Daartoe voeren zij aan dat artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij een onevenredige inmenging van het woongenot van de burgers oplevert, en een ongerechtvaardigd onderscheid maakt tussen wonen binnen en buiten de bebouwde kom en tussen wonen in een concentratiegebied en in een niet-concentratiegebied.

Voorts betogen [appellant] en anderen dat de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met artikel 191, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, omdat de gezondheidsaspecten bij de totstandkoming van deze wet geen rol hebben gespeeld.

[appellant] en anderen betogen tevens dat de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met de richtlijn 96/61/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging, zoals gewijzigd bij richtlijn 2008/1/EG van 15 januari 2008 (hierna: de IPPC-richtlijn), omdat de Wet geurhinder en veehouderij ten onrechte alleen voorziet in een toetsing van de geuremissie van de inrichting, zonder dat rekening wordt gehouden met plaatselijke milieumstandigheden.

11.1. In artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij, voor zover hier van belang en kort weergegeven, zijn bij vergunningverlening toelaatbare geurbelastingen voor geurgevoelige objecten vastgesteld. Deze zijn afhankelijk van de ligging van deze objecten binnen of buiten de bebouwde kom en binnen of buiten concentratiegebieden, en afhankelijk van de vraag of de vergunningverlening leidt tot een toename van de geurbelasting.

11.2. Ingevolge artikel 8, eerste lid, van het EVRM heeft een ieder recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

Ingevolge het tweede lid is geen inmenging van enig openbaar gezag toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

11.3. Volgens vaste jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (onder meer het arrest van 9 december 1994, *López Ostra* tegen Spanje, nr. 16798/90, AB 1996, 56 en het arrest van 8 juli 2003, *Hatton* tegen het Verenigd Koninkrijk, nr. 36022/97, M&R 2003, 88) vloeit uit artikel 8 van het EVRM een positieve verplichting voort om burgers te beschermen tegen de gevolgen van milieuvervuiling. In dergelijke situaties is een "fair balance" tussen individueel en algemeen belang vereist, waarbij aan milieubelangen geen speciale status toekomt. Bij het bepalen van het gewicht van deze belangen heeft de wetgever een beoordelingsmarge.

11.4. De in artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij opgenomen regels over de bij vergunningverlening toelaatbare geurbelastingen zijn de uitkomst van een afweging tussen een complex van belangen, zowel algemene (milieu)belangen als die van de veehouders enerzijds en de omwonenden anderzijds. Zoals onder 11.3 is overwogen heeft de wetgever bij deze afweging een beoordelingsmarge. Hetgeen [appellant] en anderen aanvoeren, geeft geen grond voor het oordeel dat de wetgever deze beoordelingsmarge heeft overschreden en geeft dus geen grond voor het oordeel dat artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met artikel 8 van het EVRM.

11.5. Ingevolge artikel 14 van het EVRM moet het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond dan ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.

11.6. Artikel 14 van het EVRM verbiedt niet iedere ongelijke behandeling van gelijke gevallen, maar alleen die welke als discriminatie moet worden beschouwd omdat een objectieve en redelijke rechtvaardiging ervoor ontbreekt.

Volgens jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (onder meer het arrest van 8 juli 1986, *Lithgow* en anderen tegen het Verenigd Koninkrijk, nr. 9006/80, Series A102 par. 120) heeft de wetgever bij de bepaling of en tot op welke hoogte verschillen in voor het overige vergelijkbare gevallen een ongelijke behandeling rechtvaardigen, een beoordelingsmarge.

11.7. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de Wet geurhinder en veehouderij (*Kamerstukken II* 2005/2006, 30453, nr. 3 blz. 16-18) blijkt dat de wetgever bij het in artikel 3 gemaakte onderscheid tussen objecten die enerzijds binnen of buiten de bebouwde kom en anderzijds binnen of buiten concentratiegebieden zijn gelegen, onder meer de geurbeleving en het aantal geur-gevoelige objecten met een woon- of verblijffunctie heeft betrokken. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de wetgever, door dit onderscheid te maken, buiten zijn beoordelingsmarge is getreden, zodat geen grond bestaat voor het oordeel dat artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij in dit opzicht in strijd is met artikel 14 van het EVRM.

11.8. Gelet op hetgeen hiervoor onder 11.4 en 11.7 is overwogen ziet de Afdeling geen aanleiding om artikel 3 van de Wet geurhinder en veehouderij wegens strijd met de artikelen 8 en 14 van het EVRM buiten toepassing te laten.

De beroepsgrond faalt.

11.9. Het betoog van [appellant] en anderen dat de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met artikel 191, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, faalt, reeds omdat dit artikel betrekking heeft op het door de Europese Unie te voeren beleid en niet op de door lidstaten vast te stellen wetgeving.

11.10. Wat het betoog van [appellant] en anderen betreft dat de Wet geurhinder en veehouderij in strijd is met de IPPC-richtlijn, omdat de Wet geurhinder en veehouderij geen rekening houdt met de plaatselijke milieuomstandigheden, overweegt de Afdeling dat uit hetgeen zij heeft overwogen in haar uitspraak van 9 maart 2011 in zaak nr. 201006983/1/M2, volgt dat de Wet geurhinder en veehouderij in zoverre niet in strijd is met de IPPC-richtlijn.

De beroepsgrond faalt.

12-115

Rb. Roermond 2 juli 2012, nr. AWB 12/75 (Venlo/omgevingsvergunning van rechtswege) (LJN: BX0586)

Casus

Aan derde-belanghebbende is een omgevingsvergunning van rechtswege verleend voor de activiteit bouwen. Eiseres heeft hiertegen bezwaar gemaakt, onder andere omdat de situatietekening bij de aanvraag niet voldoet aan het bepaalde in de Regeling omgevingsrecht (Mor).

Rechtsvraag

Kan bij de overwegingen naar aanleiding van bezwaar nog getoetst worden aan de formele en procedurele vereisten van de Mor?

Uitspraak

De rechtbank overweegt dat in een systeem van een vergunningverlening van rechtswege het niet past om in bezwaar alsnog aan formele en procedurele vereisten, zoals de bepalingen in de Mor, te toetsen omdat vergunningverlening dan vrijwel altijd onrechtmatig zou zijn, waarmee aan het doel van de van rechtswege verlening voorbij wordt gegaan.

artikel 2.1 Wabo

artikel 3.9 lid 3 Wabo

artikel 3.1 Wro

7. Met betrekking tot het betoog van eisers dat niet voldaan is aan het bepaalde in de Mor overweegt de rechtbank als volgt. De bepalingen van de Mor zijn van belang bij de beoordeling van een aanvraag van een omgevingsvergunning. In dit geval heeft een vergunningverlening van rechtswege plaatsgevonden waardoor een inhoudelijke beoordeling en toetsing van de aanvraag aan de bepalingen van de Mor niet heeft plaatsgevonden. In een systeem van een vergunningverlening van rechtswege past het niet om in bezwaar alsnog aan formele en procedurele vereisten, zoals de bepalingen in de Mor, te toetsen omdat vergunningverlening dan vrijwel altijd onrechtmatig zou zijn, waarmee aan het doel van de van rechtswege verlening voorbij wordt gegaan. De rechtbank begrijpt echter

dat eisers met deze grond ook willen betogen dat in deze situatie niet goed te controleren is of er sprake is van strijd met het bestemmingsplan ter zake van aspecten die in de Mor worden geregeld. Eisers hebben desgevraagd echter ter zitting aangegeven geen aanwijzingen te hebben dat er daadwerkelijk sprake is van strijd met het bestemmingsplan voor zover het betreft de bepalingen in de Mor. De rechtbank verwerpt op grond van het voorgaande deze beroepsgrond.

12-116

ABRvS 11 juli 2012, nr. 201102668/1/R2 (Oude IJsselstreek/bestemmingsplan 'Bestemmingsplan thematische herziening Landbouwontwikkelingsgebied Azewijn') (LJN: BX1082)

Bij de beoordeling van de mogelijke milieueffecten in een plan-m.e.r. dient te worden uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden die het plan biedt. Het aantal nieuwe intensieve veehouderijen dat zich met gebruikmaking van een wijzigingsbevoegdheid of bij omgevingsvergunning kan vestigen in het plangebied en het aantal intensieve veehouderijen dat kan doorgroeien, is niet in de planregels of op de verbeelding begrensd. Het plan sluit derhalve niet uit dat de aantallen die in het plan-m.e.r. zijn onderzocht, kunnen worden overschreden. De Afdeling kan de raad niet volgen in zijn betoog dat de situatie dat zich meer dan vijftien nieuwe intensieve veehouderijen in het LOG zullen vestigen, een theoretische mogelijkheid betreft. Niet ondenkbaar is immers dat als gevolg van toekomstige ontwikkelingen meer behoefte zal bestaan aan vestiging in het LOG.

Het gemaakte plan-m.e.r. is ten onrechte niet gebaseerd op de maximale planologische mogelijkheden van het plan, waardoor de mogelijke milieueffecten van het plan onvoldoende zijn onderzocht in het plan-m.e.r.

Het standpunt van de raad, dat uit het oogpunt van volksgezondheid in het plan geen grotere afstanden dan de wettelijke afstand vereist op basis van geur behoefte te worden opgenomen, omdat uit

het GGD-advies blijkt dat deze afstand voldoende wordt geacht om gezondheidsrisico's te beperken, acht de Afdeling niet onredelijk.

2.2. Het plan voorziet in een juridisch-planologische regeling voor het op het grondgebied van de gemeente Oude IJsselstreek gelegen gedeelte van het in het reconstructieplan Achterhoek en Liemers (hierna: het reconstructieplan) aangewezen landbouwontwikkelingsgebied (hierna: LOG) Azewijn. Met het plan heeft de raad beoogd uitwerking te geven aan het reconstructieplan. Het plan voorziet daartoe onder meer in een viertal wijzigingsbevoegdheden, op grond waarvan de nieuwvestiging van intensieve veehouderijen mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast maakt het plan bij omgevingsvergunning de omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar intensieve veehouderijen mogelijk. Ten slotte voorziet het plan in een wijzigingsbevoegdheid, op grond waarvan de begrenzing van het agrarisch bouwperceel van een bestaande intensieve veehouderij kan worden aangepast dan wel uitgebreid.

2.4. Stichting MOOIJ Land kan zich niet verenigen met het plan, voor zover dat de vestiging van intensieve veehouderijen – door nieuwvestiging dan wel door omschakeling van bestaande agrarische bedrijven – en de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen mogelijk maakt in het plangebied.

Stichting MOOIJ Land voert aan dat het onduidelijk is aan welke voorwaarden moet worden voldaan om aan te tonen dat er geen vrijgekomen agrarisch bouwperceel beschikbaar is waar de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij mogelijk is. (...)

Verder betoogt Stichting MOOIJ Land dat de intensieve veehouderijen die het plan mogelijk maakt zullen leiden tot een ernstige aantasting van het woon- en leefklimaat van de inwoners van het plangebied. Zij stelt dat de raad met hun belangen onvoldoende rekening heeft gehouden bij de vaststelling van het plan. Stichting MOOIJ Land voert in dit verband aan dat de vestiging van een groot aantal intensieve veehouderijen zal leiden tot onevenredige geurhinder en gezondheidsrisico's. Zij wijst in dit verband op het ten behoeve van het plan door de GGD Gelre-IJssel uitgebrachte "Gezondheidskundig Advies BP LOG Azewijn Montferland/Oude IJsselstreek" (hierna: het GGD-advies). Zij stelt dat in het plan ten onrechte niet een afstand van één tot drie kilometer tussen voorziene intensieve veehou-

derijen is opgenomen, dat het GGD-advies op dit punt onvolledig is en dat de raad hierdoor niet op juiste gronden het besluit heeft genomen.

2.5. De raad stelt zich op het standpunt dat het plan geen ernstige gezondheidsrisico's met zich brengt en niet leidt tot een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat in het plangebied. In het GGD-advies ziet de raad geen aanleiding om ter bescherming van de volksgezondheid in het plan nadere afstanden op te nemen. De raad acht de wettelijke afstanden die uit het oogpunt van geur dienen te worden aangehouden toereikend om daarmee eventuele gezondheidsrisico's tot een minimum te beperken.

2.6. In de plantoelichting is vermeld dat in het plangebied ruimte bestaat voor de vestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen. Voorts is vermeld dat het aantal nieuwe bedrijven dat zich in het LOG kan vestigen op voorhand niet vastligt.

2.7. In het kader van de gezamenlijke planprocedure van de gemeenten Oude IJsselstreek en Montferland is een milieueffectrapportage verricht. De resultaten daarvan zijn neergelegd in het rapport "PlanMER bestemmingsplan LOG Azewijn" van SAB van 12 oktober 2010 (hierna: het plan-MER). Hierin is vermeld dat na overleg tussen de provincie en beide gemeenten is bepaald dat in het LOG wordt gezocht naar vestigingsruimte voor maximaal vijftien nieuwe intensieve veehouderijen, omdat een dergelijk aantal aansluit bij de waarschijnlijke behoefte in de planperiode. In het plan-MER zijn de effecten van een maximum en een minimum alternatief gezien. In het maximum alternatief is ervan uitgegaan dat zich vijftien nieuwe intensieve veehouderijen zullen vestigen in het LOG en dat 50 procent van de bestaande intensieve veehouderijen zal doorgroeien. In het minimum alternatief is uitgegaan van een doorgroei van 30 procent en de vestiging van vijf nieuwe intensieve veehouderijen.

In het plan-MER is vermeld dat de toevoeging van vijftien intensieve veehouderijen met ieder een geuremissie van 115855 [O_ue/s] een beperkt negatief effect zal hebben op de milieukwaliteit van de omgeving. Bij het berekenen van de effecten is niet uitsluitend rekening gehouden met de toepasselijke normen uit de Wet geurhinder en veehouderij (hierna: Wgv), maar ook met de in bijlage 6 en 7 van de 'Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij' opgenomen milieukwaliteitscriteria. In het plan-MER wordt

bij toepassing van deze criteria geconcludeerd dat de huidige milieukwaliteit goed tot zeer goed is en dat deze na de vestiging van de intensieve veehouderijen zal variëren tussen redelijk goed en zeer goed.

Ten slotte zijn in het plan-MER de risico's voor de volksgezondheid tengevolge van de toevoeging van intensieve veehouderijen in het LOG gezien. Daarbij is het GGD-advies in acht genomen. In het plan-MER staat dat het GGD-advies – op basis van de huidige stand van de wetenschap – geen aanleiding geeft om in het plan uit het oogpunt van volksgezondheid nadere afstanden op te nemen.

2.8. Zoals hiervoor reeds is vermeld, is ten behoeve van het plan door de GGD Gelre-IJssel het GGD-advies uitgebracht. Hierin is er vanuit gegaan dat zich vijftien intensieve veehouderijen in het LOG zullen vestigen en dat 50 procent van de bestaande intensieve veehouderijen zal doorgroeien. In het GGD-advies is vermeld dat de te verwachten geurhinder in alle varianten ten opzichte van de huidige situatie zal toenemen, maar dat deze toename door maatregelen in voldoende mate is te beperken. Voorts is vermeld dat op basis van de huidige stand van de wetenschap voor zoönosen indicatieve afstanden zijn aan te geven waarbinnen een gezondheidseffect zou kunnen optreden. Voor infectieziekten geldt dat een nul risico niet bestaat. Het risico neemt wel af bij grotere afstanden. Het is te overwegen in alle varianten een zekere afstand op te nemen tussen intensieve veehouderijen en woningen en intensieve veehouderijen onderling. De wettelijke afstand op basis van geur zal in de meeste gevallen hiervoor voldoende zijn.

2.9. In het plan-MER zijn de effecten die het plan op het milieu kan hebben gezien. Hierin is ervan uitgegaan dat zich maximaal vijftien nieuwe intensieve veehouderijen in het LOG zullen vestigen en dat ten hoogste 50 procent van de bestaande intensieve veehouderijen zal doorgroeien.

Bij de beoordeling van de mogelijke milieueffecten in een plan-MER dient te worden uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden die het plan biedt. Het aantal nieuwe intensieve veehouderijen dat zich met gebruikmaking van een wijzigingsbevoegdheid of bij omgevingsvergunning kan vestigen in het plangebied en het aantal intensieve veehouderijen dat kan doorgroeien is niet in de planregels of op de verbeelding begrensd. Het plan sluit

derhalve niet uit dat de aantallen die in het plan-MER zijn onderzocht kunnen worden overschreden. De Afdeling kan de raad niet volgen in zijn betoog dat de situatie dat zich meer dan vijftien nieuwe intensieve veehouderijen in het LOG zullen vestigen een theoretische mogelijkheid betreft. Niet ondenkbaar is immers dat als gevolg van toekomstige ontwikkelingen meer behoefte zal bestaan aan vestiging in het LOG.

Gelet op het vorenstaande is het gemaakte plan-MER ten onrechte niet gebaseerd op de maximale planologische mogelijkheden van het plan, waardoor de mogelijke milieueffecten van het plan onvoldoende zijn onderzocht in het plan-MER. De Afdeling is dan ook van oordeel dat de raad ten onrechte het plan-MER aan het bestreden besluit ten grondslag heeft gelegd en dat het plan in zoverre niet met de bij het nemen van een besluit vereiste zorgvuldigheid is vastgesteld. (...)

2.10. De Afdeling ziet uit het oogpunt van finale geschilbeslechting aanleiding de overige beroepsgronden te bespreken, waarbij de Afdeling uitgaat van de aanname dat de planologische mogelijkheden zodanig zijn beperkt dat zich maximaal vijftien nieuwe intensieve veehouderijen in het LOG kunnen vestigen en dat ten hoogste 50 procent van de bestaande intensieve veehouderijen kan doorgroeien.

2.11.2. Uit het plan-MER volgt dat de toevoeging van vijftien intensieve veehouderijen een beperkt negatief effect zal hebben op de milieukwaliteit van de omgeving en dat deze wat betreft het aspect geur na toevoeging van de veehouderijen zal variëren tussen redelijk goed en zeer goed. In het GGD-advies wordt geconcludeerd dat de voorziene geurhinder in alle varianten ten opzichte van de huidige situatie zal toenemen, maar dat deze toename door maatregelen in voldoende mate is te beperken. In hetgeen Stichting MOOIJ Land heeft aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de raad bij de beoordeling van het woon- en leefklimaat niet in redelijkheid heeft kunnen aansluiten bij de onderzoeksresultaten uit het plan-MER. Hierbij neemt de Afdeling in aanmerking dat de berekeningen van de GGD zijn uitgevoerd met de GES-methode, waarbij geen rekening is gehouden met het landelijk karakter van het plangebied. Voorts acht de Afdeling van belang dat in de planregels is bepaald dat bij de vestiging van intensieve veehouderijen en bij de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen dient te

worden aangetoond dat sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat op het gebied van onder meer geur. In aanmerking genomen dat het bij een wijzigingsbevoegdheid gaat om een bevoegdheid en niet op een plicht en dat in de eventuele toekomstige besluitvorming omtrent de vaststelling van een wijzigingsplan en de verlening van een omgevingsvergunning waarbij van het plan wordt afgeweken, moet worden aangetoond dat geen sprake zal zijn van een onaanvaardbaar leefklimaat op het gebied van geur, heeft de raad zich verder gezien het voorgaande in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het plan niet zal leiden tot onevenredige geurhinder en dat wat betreft het aspect geur een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd. Dit betoog faalt eveneens.

2.11.3. Voorts overweegt de Afdeling dat de volksgezondheid een belang is dat de raad in het kader van een bestemmingsplanprocedure dient mee te wegen. Bij de vaststelling van een plan dat het kader vormt voor zowel de vestiging als de uitbreiding van (intensieve) veehouderijen is de mogelijke besmetting van dierziekten vanwege nabijgelegen woningen een mee te wegen belang. De bestrijding van besmettelijke dierziekten vindt echter zijn regeling primair in andere regelgeving. Tevens kunnen aan te verlenen omgevingsvergunningen voorschriften worden verbonden om de gevolgen voor de volksgezondheid te voorkomen dan wel te beperken.

Gebleken is dat teneinde de mogelijke gevolgen van het plan voor de volksgezondheid in kaart te brengen het GGD-advies is uitgebracht en dat hierin de aspecten geur, luchtkwaliteit, geluid en infectieziekten zijn gezien.

Het standpunt van de raad, dat uit het oogpunt van volksgezondheid in het plan geen grotere afstanden dan de wettelijke afstand vereist op basis van geur behoeft te worden opgenomen, omdat uit het GGD-advies blijkt dat deze afstand voldoende wordt geacht om gezondheidsrisico's te beperken, acht de Afdeling niet onredelijk. In de enkele omstandigheid dat in het informatieblad 'Intensieve Veehouderij en Gezondheid' van de GGD Brabant en Zeeland, anders dan in het GGD-advies, een afstand van een tot drie kilometer tussen intensieve veehouderijen wordt geadviseerd, bestaat geen grond voor het oordeel dat de raad er niet in redelijkheid voor heeft kunnen kiezen deze afstand niet in het plan te vervatten. Daarbij neemt de Afdeling in aanmerking dat dit informatieblad niet ziet op

de voorliggende situatie en voornoemde afstandseis daarin tevens wordt afgezwakt.

(...)

12-117

ABRvS 18 juli 2012, nr. 201113488/1/A2 (Zeist/Monumentenvergunning) (LJN: BX1859)

De normen uit de Monumentenwet 1988 (Monw 1988) strekken tot bescherming van de monumentale waarden van als beschermd monument aangevozen panden. Het feitelijk belang waarin appellante dreigt te worden geraakt, is het commerciële belang bij de aantrekkelijkheid van het vastgoed dat zij verhuurt. Dat is geen belang dat valt onder het beschermingsbereik van de normen uit de Monw 1988 en evenmin een belang dat verweven is met de algemene belangen die deze wet beoogt te beschermen. De normen uit de Monw 1988 strekken derhalve kennelijk niet tot bescherming van het belang van appellante. Gelet op het bepaalde in artikel 1.9 van de Chw kan zij zich niet met succes op deze normen beroepen.

Bij toepassing van de relativiteitseis komt aan formele beginselen van behoorlijk bestuur geen zelfstandige betekenis toe. Voor de inroepbaarheid daarvan is het beschermingsbereik van de onderliggende materiële norm, in dit geval de normen uit de Monw 1988, bepalend. Het betoog van appellante dat het college het zorgvuldigheidsbeginsel heeft geschonden, is ingegeven door haar opvatting omtrent het beschermingsbereik van die normen, nu zij het college verwijt geen acht te hebben geslagen op het belang van de kwaliteit van de leefomgeving van het monument dat in haar visie binnen dat beschermingsbereik valt. Omdat die visie blijkens het vorenoverwogene onjuist is, faalt haar betoog.

**artikel 1.1 lid 1 aanhef en onder a Chw
artikel 1.9 Chw**

artikel 11 lid 2 Monw 1988
artikel 54 lid 1 Wonw

1. Procesverloop

Bij besluit van 28 maart 2011 heeft het college aan[vergunninghoudster] een monumentenvergunning verleend voor een uitbreiding van het gemeentehuis aan Het Rond 1 te Zeist.

Bij uitspraak van 8 november 2011, verzonden op dezelfde dag, heeft de rechtbank het door Omega Properties daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. (...)

2.2. Het gemeentehuis is aangewezen als beschermd monument. Op 30 september 2010 heeft [vergunninghoudster] een aanvraag om monumentenvergunning ingediend voor uitbreiding van het gemeentehuis met een glazen tussenbouw, raadzaal, burgerzaal en een kelder. De uitbreiding is onderdeel van de herontwikkeling van het vierde kwadrant van het centrum van Zeist, die mogelijk wordt gemaakt door het bestemmingsplan "Het Rond – vierde kwadrant 2009". De herontwikkeling omvat voornoemde uitbreiding van het gemeentehuis, de bouw van een ondergrondse parkeergarage, 97 appartementen en drie grondgebonden woningen en de herinrichting van de openbare ruimte tussen Het Rond, de Eerste Dorpsstraat en het Walkartpark.

Gelijktijdig met de aanvraag om monumentenvergunning heeft [vergunninghoudster] de voor de uitbreiding aan het gemeentehuis vereiste bouwvergunning aangevraagd. Deze aanvraag ziet tevens op de bouw van de daaraan verbonden ondergrondse parkeergarage en 52 woningen.

2.4. Omega Properties betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat de Chw van toepassing is, omdat de monumentenvergunning niet is vereist voor het kunnen realiseren van de woningen. Voor zover de Chw wel van toepassing is, betoogt zij dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat artikel 1.9 van de Chw aan haar kan worden tegengeworpen. Zij stelt belang te hebben bij behoud van een goede kwaliteit van de leefomgeving, omdat die mede bepalend is voor de commerciële aantrekkelijkheid van het vastgoed dat zij verhuurt. Dit belang is dermate verweven met de algemene belangen die de Monumentenwet beoogt te beschermen, dat niet kan worden geoordeeld dat de normen uit de Monumentenwet

niet strekken tot bescherming van haar belang. Door geen rekening te houden met de invloed van het bouwplan op de leefomgeving heeft het college bovendien in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel gehandeld, aldus Omega Properties.

2.4.1. Uit artikel 1.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Chw, gelezen in samenhang met onderdeel 3.1 van bijlage I bij die wet, vloeit voort dat, indien een bestemmingsplan als bedoeld in afdeling 3.1 van de Wro de ontwikkeling van 20 woningen of meer mogelijk maakt, de Chw van toepassing is op de besluiten die vereist zijn voor de verwezenlijking van die woningen.

Het bestemmingsplan is een bestemmingsplan als bedoeld in afdeling 3.1 van de Wro. De uitbreiding van het gemeentehuis is onderdeel van een bouwplan dat tevens voorziet in de bouw van 52 woningen en een ondergrondse parkeergarage. Het gemeentehuis, de woningen en de parkeergarage zijn, zoals het college ter zitting onweersproken heeft gesteld, fysiek met elkaar verbonden. [vergunninghoudster] kon derhalve volstaan met het indienen van één aanvraag om bouwvergunning. Dat betekent dat de bouwvergunning die voor de realisering van het bouwplan vereist is, een besluit is als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Chw. Nu het gemeentehuis een beschermd monument is, is voor wijziging of versterking daarvan een monumentenvergunning als bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de Monumentenwet vereist. Op grond van artikel 54, eerste lid, van de Woningwet dient een aanvraag om bouwvergunning te worden aangehouden, indien voor het bouwplan tevens een monumentenvergunning is vereist. Dit betekent dat de bouwvergunning niet kan worden verleend alvorens de monumentenvergunning is verleend. Ook de monumentenvergunning is derhalve een besluit als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Chw. De rechtbank heeft dan ook terecht geoordeeld dat de Chw van toepassing is.

2.4.2. Uit de memorie van toelichting op het wetsvoorstel van de Chw (*Kamerstukken II* 2009/10, 32 127, nr. 3, blz. 49) kan worden afgeleid dat de wetgever met artikel 1.9 van die wet beoogd heeft een verband te eisen tussen een beroepsgrond en de daadwerkelijke reden om een besluit in rechte aan te vechten en dat de bestuursrechter een besluit niet moet vernietigen wegens schending van een rechtsregel die niet strekt tot bescherming van een

belang waarin de eisende partij feitelijk dreigt te worden geschaad.

De normen uit de Monumentenwet strekken tot bescherming van de monumentale waarden van als beschermd monument aangewezen panden. Het feitelijk belang waarin Omega Properties dreigt te worden geraakt, is het commerciële belang bij de aantrekkelijkheid van het vastgoed dat zij verhuurt. Dat is geen belang dat valt onder het beschermingsbereik van de normen uit de Monumentenwet en evenmin een belang dat verweven is met de algemene belangen die de Monumentenwet beoogt te beschermen. De normen uit de Monumentenwet strekken derhalve kennelijk niet tot bescherming van het belang van Omega Properties. Gelet op het bepaalde in artikel 1.9 van de Chw kan zij zich niet met succes op deze normen beroepen.

Zoals de rechtbank terecht heeft overwogen, komt bij toepassing van de relativiteitseis aan formele beginselen van behoorlijk bestuur geen zelfstandige betekenis toe. Voor de inroepbaarheid daarvan is het beschermingsbereik van de onderliggende materiële norm, in dit geval de normen uit de Monumentenwet, bepalend. Het betoog van Omega Properties dat het college het zorgvuldigheidsbeginsel heeft geschonden, is ingegeven door haar opvatting omtrent het beschermingsbereik van die normen, nu zij het college verwijt geen acht te hebben geslagen op het belang van de kwaliteit van de leefomgeving van het monument dat in haar visie binnen dat beschermingsbereik valt. Omdat die visie blijkens het vorenoverwogene onjuist is, faalt haar betoog.

De rechtbank heeft derhalve terecht geoordeeld dat het door Omega Properties ingestelde beroep, gelet op artikel 1.9 van de Chw, niet kan leiden tot vernietiging van de monumentenvergunning, zodat het beroep reeds daarom ongegrond is.

12-118

ABRVs 18 juli 2012, nr. 201005104/1/R2 (Overijssel/Reactieve aanwijzing) (LJN: BX1827)

In de verordening is bepaald dat catalogus Gebiedskenmerken als bijlage deel uitmaakt van deze verordening. Voorts is in de verordening bepaald dat gemeenteraden een bestemmingsplanregeling overeenkomstig de normerende en richtinggevende uitspraken in die catalogus moeten opstellen. Hieruit blijkt volgens de Afdeling voldoende duidelijk dat de catalogus beschouwd kan worden als specifiek beleid dat via de verordening een doorwerking heeft in bestemmingsplannen.

De Afdeling is verder van oordeel dat de verordening geen vage termen bevat of te breed toepasbaar zou zijn. Uit de verordening en het daaraan ten grondslag liggende provinciaal beleid blijkt voldoende dat het uitgangspunt is dat bij ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving moet worden versterkt.

1. Procesverloop

Bij besluit van 23 maart 2010, kenmerk 2010/0051348, heeft het college aan de raad van de gemeente Ommen een aantal aanwijzingen gegeven als bedoeld in artikel 3.8, zesde lid, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: de Wro) met betrekking tot het door de raad bij besluit van 18 februari 2010 vastgestelde bestemmingsplan "Buitengebied" (hierna: het plan).

(...)

2.2. Het plan voorziet in een actueel juridisch-planologisch kader voor het buitengebied van de gemeente Ommen.

2.8. De raad stelt zich op het standpunt dat de reactieve aanwijzing voor zover deze is gegeven ten aanzien van artikel 6, lid 6.2.2., onder a, en lid 6.3, artikel 10, lid 10.2.2., onder c, en lid 10.3, en artikel 11, lid 11.4, van de planregels ten onrechte is gegeven. De raad acht de motivering van het college, onder verwijzing naar artikel 2.1.5 en 2.1.6 van de verordening, onvoldoende om de

reactieve aanwijzing voor specifiek deze planonderdelen te kunnen dragen. Daartoe betoogt de raad dat de verordening in zoverre vage termen bevat en te breed toepasbaar is, dat de juridische verhouding tussen de verordening en de Gebiedscatalogus onduidelijk is, en dat deze catalogus niet kan worden toegepast omdat deze te gecompliceerd is en feitelijk onuitvoerbaar. De raad acht de in voornoemde artikelen opgenomen uitbreidingsmogelijkheden aanvaardbaar, nu recreatie een belangrijke rol heeft in de gemeente Ommen, de bedrijven thuishoren in het buitengebied en is afgewogen of de geboden uitbreidingsmogelijkheden toelaatbaar zijn uit een oogpunt van natuur- en landschapswaarden. Ten slotte heeft het college, volgens de raad, ten onrechte verwezen naar de voorwaarden Kwaliteitsimpuls Groene omgeving.

2.8.1. Blijkens het bestreden besluit en het verhandelde ter zitting heeft het college zich bevoegd geacht de reactieve aanwijzing te geven gelet op artikel 2.1.5. en 2.1.6 van de verordening en het daaraan ten grondslag liggende provinciaal beleid.

Het college stelt zich op het standpunt dat in het plan een regeling moet worden getroffen die voorziet in versterking van de ruimtelijke kwaliteit overeenkomstig de gebiedskenmerken die volgens de Catalogus Gebiedskenmerken van provinciaal belang zijn. De algemene regel is dat elke ontwikkeling dient te leiden tot een versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Als een uitbreiding beperkt is kan landschappelijke inpassing voldoende zijn, als een uitbreiding grootschalig is moet extra geïnvesteerd worden in de vorm van een kwaliteitsimpuls. Volgens het college heeft de raad in genoemde planregels geen rekening gehouden met de eisen/voorwaarden inzake ruimtelijke kwaliteit.

2.8.2. Ingevolge artikel 2.1.5, vijfde en zesde lid, van de verordening voorzien bestemmingsplannen die betrekking hebben op gebieden waarvoor in de Catalogus Gebiedskenmerken normerende dan wel richtinggevende uitspraken worden gedaan, voor zover deze uitspraken zich daarvoor lenen, in een bestemmingsregeling conform deze uitspraken.

Ingevolge het zevende lid van dit artikel, samengevat weergegeven, mag van normerende uitspraken gemotiveerd worden afgeweken wanneer sprake is van zwaarwegende sociaaleconomische en/of maatschappelijke rede-

nen en voldoende verzekerd is dat er sprake is van versterking van ruimtelijke kwaliteit conform de provinciale ambities zoals aangegeven in de Catalogus Gebiedskenmerken. Van richtinggevende uitspraken mag, ingevolge het achtste lid, worden afgeweken mits voldoende gemotiveerd is dat de kwaliteitsambitie zoals aangegeven in de Catalogus Gebiedskenmerken in gelijke mate gerealiseerd wordt.

Ingevolge artikel 2.1.6, eerste lid kunnen bestemmingsplannen voor de Groene omgeving – met in achtneming van het bepaalde in artikel 2.1.3. en artikel 2.1.4. en het bepaalde in artikel 2.1.5. – voorzien in nieuwvestiging en grootschalige uitbreidingen van bestaande functies in de Groene omgeving, uitsluitend indien hier sociaaleconomische en/of maatschappelijke redenen voor zijn én er is aangetoond dat het verlies aan ecologisch en/of landschappelijk waarden in voldoende mate wordt gecompenseerd door investeringen ter versterking van ruimtelijke kwaliteit in de omgeving.

2.8.3. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het standpunt dat de verhouding tussen de verordening en de Catalogus Gebiedskenmerken onduidelijk is. Daartoe is van belang dat bedoelde catalogus deel uitmaakt van de Omgevingsvisie Overijssel, die op 1 juli 2009 is vastgesteld door provinciale staten van Overijssel. Voorts is in artikel 2.1.1, onder b, van de verordening bepaald dat bedoelde catalogus “als bijlage deel uitmaakt van deze verordening”, en is in artikel 2.1.5, vijfde en zesde lid, van de verordening weergegeven dat gemeenteraden een bestemmingsplanregeling overeenkomstig de normerende en richtinggevende uitspraken in die catalogus moeten opstellen. Hieruit blijkt volgens de Afdeling voldoende duidelijk dat de catalogus beschouwd kan worden als specifiek beleid dat via de verordening een doorwerking heeft in bestemmingsplannen.

In hetgeen de raad heeft aangevoerd ziet de Afdeling evenmin aanleiding voor het standpunt dat de verordening in zoverre vage termen bevat of te breed toepasbaar zou zijn. Uit de verordening en het daaraan ten grondslag liggende provinciaal beleid blijkt voldoende dat het uitgangspunt is dat bij ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving moet worden versterkt. In de genoemde regels van het plan is dit uitgangspunt niet verwerkt, nu daarin bij recht een uitbreidingsmogelijkheid van maximaal 25% van het totale oppervlak aan bestaande bedrijfsgebouwen,

dan wel bij ontheffing een uitbreiding van dat oppervlak van maximaal 50%, is opgenomen, zonder dat aan het toestaan van een dergelijke uitbreiding voorwaarden zijn verbonden waarin een versterking van de ruimtelijke kwaliteit is verzekerd, noch de mogelijkheid is opgenomen per geval te bezien wat deze versterking moet inhouden. De stelling van de raad dat is bezien of de geboden uitbreidingsmogelijkheden aanvaardbaar zijn, maakt dit niet anders nu dit een algemene en niet een, op grond van de verordening noodzakelijke, individuele afweging betreft. Ten slotte heeft de raad niet aannemelijk gemaakt dat het college ten onrechte heeft verwezen naar de voorwaarden Kwaliteitsimpuls Groene omgeving.

(...)

12-119

**ABRvS 18 juli 2012, nr.
201103249/1/T1/R1
(Rotterdam/bestemmingsplan
'Feijenoord') (LJN: BX1803)**

Er is weliswaar een indicatief onderzoek verricht naar de geluidbelasting op de woonschepen als gevolg van de bedrijfsactiviteiten van appellante, maar het bestreden besluit biedt geen inzicht in de geluidbelasting zoals die geldt aan de binnenzijde van de woonschepen. Dit klemt temeer nu woonschepen doorgaans een slechtere gevelisolatie hebben dan reguliere woningen. Verder is in het plan geen beperking opgenomen wat betreft de aanlegduur van de woonschepen, terwijl ter zitting is gebleken dat de raad ervan uitgaat dat de woonschepen niet permanent liggen afgemeerd in de Persoonshaven. Ook is niet inzichtelijk gemaakt waarom de tussen de bedrijfslocatie van appellante en de woonschepen gelegen bedrijven niet bij de berekening van de geluidbelasting hoefden te worden betrokken.

2.2. Het plan voorziet in een actualisering van het juridisch-planologisch kader en is overwegend conserverend van aard. In aanvulling op de bestaande situatie worden onder meer ligplaatsen voor varende woonschepen in de Persoonshaven mogelijk gemaakt.

2.5. [appellante] kan zich voorts niet verenigen met de planregeling voor de gronden ter plaatse van de Persoonshaven, nu daarmee ligplaatsen voor varende woonschepen mogelijk worden gemaakt. Zij betoogt dat de raad ten onrechte geen rekening heeft gehouden met de geluidbelasting op de woonschepen als gevolg van haar bedrijfsactiviteiten. Volgens [appellante] had de raad in dit verband ook de geluidproductie van de overige bedrijven in de nabije omgeving moeten bezien. Zij stelt dan ook dat geen sprake is van een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de woonschepen en zij vreest bovendien door de aanwezigheid van de woonschepen in haar uitbreidingsmogelijkheden te worden beperkt.

2.5.1. De raad stelt zich op het standpunt dat een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de woonschepen is gewaarborgd. De raad voert in dit verband aan dat voor geluidgevoelige objecten voor industrielaawaai een hogere grenswaarde van 55 dB(A) kan worden vastgesteld, de geluidbelasting ter plaatse van de woonschepen onder deze waarde blijft en de tussen de bedrijfslocatie van [appellante] en de woonschepen gelegen bedrijven bij de berekening van de geluidbelasting niet hoefden te worden betrokken omdat het om een indicatieve berekening gaat en deze bedrijven niet in betekenende mate bijdragen aan de geluidbelasting.

2.5.3. Het gebied waarbinnen de ligplaatsen voor woonschepen zijn voorzien ligt binnen de 50 dB(A)-zone van het industrieterrein Feijenoord/Schaardijk, waaronder ook het perceel van [appellante] is begrepen. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 9 mei 2007 in zaak nr. 200609072/1) zijn woonschepen geen geluidgevoelige objecten in de zin van de Wet geluidhinder. Dit neemt niet weg dat moet worden nagegaan of ter plaatse van de woonschepen sprake is van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat.

2.5.4. Door DCMR Milieudienst Rijnmond is een indicatief onderzoek verricht naar de equivalente geluidbelasting ter plaatse van de woonschepen als gevolg van de bedrijfsactiviteiten van [appellante]. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in een notitie van 6 oktober 2010. Uit het onderzoek volgt dat bij een beoordelingshoogte van 5 m ten opzichte van het plaatselijke maaiveld sprake is van een geluidbelasting variërend van 48 dB(A) tot maximaal 55 dB(A).

2.5.5. De Afdeling stelt voorop dat niet is gebleken van een concreet voornemen tot uitbreiding van de bedrijfsvoering van [appellante] waarin zij zou worden beperkt als gevolg van de aanwezigheid van de woonschepen.

Voorts overweegt de Afdeling dat weliswaar een indicatief onderzoek is verricht naar de geluidbelasting op de woonschepen als gevolg van de bedrijfsactiviteiten van [appellante], maar dat het bestreden besluit geen inzicht biedt in de geluidbelasting zoals die geldt aan de binnenzijde van de woonschepen. Dit klemmt temeer nu woonschepen doorgaans een slechtere gevelisolatie hebben dan reguliere woningen. Verder is in het plan geen beperking opgenomen wat betreft de aanlegduur van de woonschepen terwijl ter zitting is gebleken dat de raad ervan uitgaat dat de woonschepen niet permanent liggen afgemeerd in de Persoonshaven. Ook is niet inzichtelijk gemaakt waarom de tussen de bedrijfslocatie van [appellante] en de woonschepen gelegen bedrijven niet bij de berekening van de geluidbelasting hoefden te worden betrokken.

Naar het oordeel van de Afdeling is gelet op het vorenstaande niet aannemelijk gemaakt dat sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de mogelijk gemaakte ligplaatsen voor varende woonschepen. In hetgeen [appellante] heeft aangevoerd ziet de Afdeling aanleiding voor het oordeel dat het bestreden besluit in zoverre is genomen in strijd met de bij de voorbereiding van het besluit te betrachten zorgvuldigheid en niet berust op een deugdelijke motivering.

12-120

**ABRvS 25 juli 2012, nr. 201113507/1/A1
(Steenbergen/omgevingsvergunning)
(LJN: BX2553)**

Omdat het gebouw in strijd is met de ter plaatse vigerende bestemming kan het niet bijdragen aan de verwezenlijking hiervan, zodat het gebouw niet kan worden aangemerkt als hoofdgebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de bij het Bor behorende bijlage II. Bij gebreke van een hoofdgebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de bij het Bor behorende bijlage II op het perceel kan het

bouwplan niet worden aangemerkt als bijbehorend bouwwerk.

**artikel 2.12 lid 1 aanhef en onderdeel a Wabo
artikel 1 Bijlage II Bor
artikel 4 aanhef en lid 1 onderdeel a Bijlage II
Bor**

1. Procesverloop

Bij besluit van 17 januari 2011 heeft het college aan Ouderenzorg Anders een omgevingsvergunning voor de duur van vijf jaar verleend voor het plaatsen van tijdelijke units op het perceel Voorstraat 44a te Nieuw-Vossemeer.

Bij besluit van 25 juli 2011 heeft het college het door [wederpartijen] daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 10 november 2011, verzonden op 18 november 2011 heeft de rechtbank, voor zover thans van belang, het door [wederpartijen] daartegen ingestelde beroep gegrond verklaard, het besluit van 25 juli 2011 vernietigd en het besluit van 17 januari 2011 herroepen. (...)

2.1. Ouderenzorg Anders huurt op het perceel een gebouw genaamd "Het Kreekhuis" ten behoeve van de dagopvang van dementerende ouderen. Dat gebouw heeft een oppervlakte van 45 m². Het bouwplan voorziet in de plaatsing van tijdelijke units op het perceel ten behoeve van 24-uurszorg voor maximaal zes hulpbehoevende, dementerende ouderen. In de units, die toegankelijk zullen zijn vanuit het bestaande gebouw, zullen zes slaapkamers, een woonkamer en een badkamer worden gerealiseerd. Met de realisering van het bouwplan zal de bebouwde oppervlakte op het perceel worden uitgebreid naar 202 m².

2.2. Ingevolge het ter plaatse geldende bestemmingsplan "Kom Nieuw-Vossemeer" rust op het perceel gedeeltelijk de bestemming "Gemengde doeleinden", in het bijzonder de bestemming "Bijzondere doeleinden", en gedeeltelijk de bestemming "Open ruimte".

2.4. Het bouwplan is in strijd met het bestemmingsplan. Het college heeft met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onderdeel a, onder 2° van de Wabo, gelezen

in verbinding met artikel 4, aanhef en eerste lid, onderdeel a, van de bij het Bor behorende bijlage II, voor het bouwplan een omgevingsvergunning verleend voor de duur van vijf jaar.

2.5. Het college betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat het bevoegd was met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onderdeel a, onder 2° van de Wabo voor het bouwplan een omgevingsvergunning te verlenen. Hiertoe voert het college aan dat de voorziene uitbreiding van "Het Kreekhuis" moet worden aangemerkt als bijbehorend bouwwerk in de zin van artikel 1 van de bij het Bor behorende bijlage II, aangezien niet is vereist dat de voorziene tijdelijke units een aan het op het perceel aanwezige gebouw ondergeschikte functie krijgen, zoals de rechtbank ten onrechte heeft overwogen.

2.5.1. De Afdeling heeft aan de hand van de door het college ter zitting toegelichte plankaart vastgesteld dat op het gedeelte van het perceel, waarop het reeds aanwezige gebouw "Het Kreekhuis" is gelegen de bestemming "Open ruimte" rust en dat geen concrete plannen bestaan deze bestemming te wijzigen. Omdat "Het Kreekhuis" in strijd is met deze bestemming kan het niet bijdragen aan de verwezenlijking ervan, zodat "Het Kreekhuis" niet kan worden aangemerkt als hoofdgebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de bij het Bor behorende bijlage II.

In de omschrijving van het begrip bijbehorend bouwwerk in artikel 1, eerste lid, van de bij het Bor behorende bijlage II is expliciet opgenomen dat een bijbehorend bouwwerk altijd moet worden gebouwd bij een zich op het perceel bevindend hoofdgebouw. Volgens de Nota van Toelichting (Stb. 2010, 143, blz. 132 en 133) bij voormeld artikel betekent dit dat er zonder hoofdgebouw op een perceel dus ook geen sprake kan zijn van een bijbehorend bouwwerk. Bij gebreke van een hoofdgebouw als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de bij het Bor behorende bijlage II op het perceel heeft de rechtbank derhalve, zij het op andere gronden, terecht overwogen dat het bouwplan niet kan worden aangemerkt als bijbehorend bouwwerk.

12-121

ABRvS 8 augustus 2012, nr. 201105349/1/A1 (Hellendoorn/vrijstelling en bouwvergunning) (LJN: BX3911)

Uit artikel 5, tweede lid, van bijlage II bij het Bor volgt dat bij de beantwoording van de vraag of de onderhavige overkapping al dan niet aan een illegaal gebouwd bouwwerk wordt gebouwd, de overkapping zelf niet als reeds gebouwd bouwwerk wordt aangemerkt.

Artikel 2 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, tweede lid, van het Bor, wijst categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn ten aanzien van de activiteiten bouwen en gebruiken. Dat betekent dat het bestemmingsplan niet in de weg kan staan aan het bouwen van bouwwerken die aan de in artikel 2 gestelde eisen voldoen. Naar het oordeel van de Afdeling moet hieruit worden afgeleid dat bouwwerken die ingevolge artikel 2 van bijlage II bij het Bor vergunningvrij zijn, niet meetellen bij de vraag of door de bouw van andere categorieën bouwwerken de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte aan bouwwerken wordt overschreden. Dat is anders indien door toevoeging van een nieuw bouwwerk niet meer wordt voldaan aan de eisen die dat artikel stelt, bijvoorbeeld de eis dat niet meer dan 50% van het achtererfgebied mag worden bebouwd met bijbehorende bouwwerken. Met deze benadering wordt ten aanzien van bouwwerken als bedoeld in artikel 2 van bijlage II bij het Bor de jurisprudentie voortgezet die is ontwikkeld onder de werking van de Woningwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Artikel 3 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, eerste lid, van het Bor, wijst categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn, voor zover ze niet in strijd zijn met het bestemmingsplan en met de andere regelgeving die in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt vermeld. Zijn deze bouwwerken in strijd met deze regelgeving, dan is daarvoor een vergunning vereist. Dat betekent dat het bestemmingsplan in de weg kan staan aan het vergunningvrij bouwen van

bouwwerken als bedoeld in artikel 3 van bijlage II bij het Bor. Deze categorieën van bouwwerken tellen wel mee bij de vraag of de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte wordt overschreden. Een andere opvatting zou de betekenis aan het bestemmingsplan en daarin opgenomen regels, bijvoorbeeld ten aanzien van de maximale bebouwbare oppervlakten, voor deze bouwwerken aanzienlijk ontnemen.

artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder a en c Wabo

artikel 2.3 lid 1 en 2 Bor

artikel 2 Bijlage II Bor

artikel 3 aanhef en onder 1 bBijlage II Bor

artikel 5 lid 2 Bijlage II Bor

1. Procesverloop

Bij besluit van 8 juli 2009 heeft het college aan [belanghebbende] vrijstelling en bouwvergunning verleend voor het bouwen van een overkapping op het perceel [locatie] te Hellendoorn.

Bij besluit van 10 december 2009 heeft het college het door [appellante] daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 20 april 2011, verzonden op 21 april 2011, heeft de rechtbank het door [appellante] daartegen ingestelde beroep niet-ontvankelijk verklaard.

(...)

2.3. Op het perceel bevinden zich een garage/carport en een afdak met een totale oppervlakte van 58,05 m², inclusief een dakoverstek van 7 m², en voorts een achterwaartse uitbouw met een oppervlakte van 5,05 m² en een zijwaartse uitbouw met een oppervlakte van 4,39 m², inclusief uitwendige hoek. Het bouwplan voorziet in een overkapping met een oppervlakte van 16,94 m².

2.4. De rechtbank heeft overwogen dat het bouwplan voldoet aan de in artikel 3, aanhef en onder 1, van bijlage II bij het Bor opgenomen voorwaarden, zodat geen omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo, is vereist. De rechtbank heeft verder overwogen dat het bouwplan niet in strijd is met het ter plaatse gel-

dende bestemmingsplan "Hellendoorn Dorp" zodat voor het bouwplan evenmin een omgevingsvergunning voor de activiteit gebruiken, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo is vereist. De rechtbank is tot de conclusie gekomen dat, nu de overkapping thans vergunningvrij is, [appellante] door het instellen van beroep niet in een gunstiger positie kan geraken en derhalve geen belang meer heeft bij een oordeel over de rechtmatigheid van het besluit van 10 december 2009. Zij heeft het beroep om die reden niet-ontvankelijk verklaard.

Omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo

2.7. De rechtbank heeft overwogen dat de overkapping voldoet aan de in artikel 3 van bijlage II bij het Bor gestelde voorwaarden, zodat daarvoor geen omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo, is vereist. Daarom wordt het volgende overwogen.

2.7.1. [appellante] stelt zich op het standpunt dat de overkapping moet worden aangemerkt als bouwen aan een illegaal gebouwde bouwwerk, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van bijlage II bij het Bor, zodat artikel 3 van deze bijlage daarop niet van toepassing is, omdat de vergunning zou zien op het verbouwen en verkleinen van een eerder zonder bouwvergunning gebouwde overkapping.

2.7.2. Dit standpunt wordt niet gevolgd, nu uit artikel 5, tweede lid, van bijlage II bij het Bor volgt dat bij de beantwoording van de vraag of de onderhavige overkapping al dan niet aan een illegaal gebouwde bouwwerk wordt gebouwd, de overkapping zelf niet als reeds gebouwd bouwwerk wordt aangemerkt.

2.7.3. [appellante] betoogt dat de overkapping niet functioneel met het hoofdgebouw op het perceel, te weten de woning, is verbonden zodat de overkapping geen bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 3 van bijlage II bij het Bor is. De omstandigheid dat, zoals [appellante] aanvoert, in eerdere aanvragen met betrekking tot een overkapping op dezelfde plaats als gebruiksfunctie de opslag van tuingereedschap werd genoemd, terwijl in onderhavige aanvraag als gebruiksfunctie woning is genoemd, noch haar enkele stelling dat het gelet op de omvang van de overkapping aannemelijk is dat deze zal worden gebruikt

als opslagruimte voor het klusbedrijf van [belanghebbende], biedt daarvoor echter grond.

2.7.4. Nu voorts niet in geschil is dat de overkapping is gelegen in het achtererfgebied en niet hoger is dan vijf meter, heeft de rechtbank terecht overwogen dat de overkapping voldoet aan de in artikel 3 van bijlage II gestelde voorwaarden, zodat daarvoor geen omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wabo, is vereist.

Omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo

2.8. Het geschil spitst zich met betrekking tot de vraag of voor de overkapping, zoals de rechtbank heeft overwogen, geen omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo is vereist, toe op de vraag of de overkapping voldoet aan artikel 3, tweede lid, onder a, aanhef en onder 10, van de planvoorschriften. Hierin is bepaald dat de maximale oppervlakte aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij een woning 75 m² bedraagt. Het geschil spitst zich tevens toe op de vraag of de overkapping in overeenstemming is met de ter plaatse geldende woonbestemming. Tussen partijen is niet in geschil dat de overkapping voldoet aan de andere toepasselijke voorschriften van het bestemmingsplan.

2.8.1. Het Bor maakt onderscheid tussen vergunningvrije bouwwerken die zijn opgenomen in artikel 2 onderscheidenlijk artikel 3 van bijlage II bij het Bor vermelde categorieën. Voor de in artikel 2 van bijlage II vermelde categorieën geldt ingevolge artikel 2.3, tweede lid, van het Bor dat, voor zover wordt voldaan aan de in artikel 2 gestelde eisen, deze bouwwerken zijn uitgezonderd van de vergunningplicht voor de activiteit bouwen als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, en van de vergunningplicht voor de activiteit gebruiken als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo. Voor de in artikel 3 van bijlage II bij het Bor vermelde categorieën geldt ingevolge artikel 2.3, eerste lid, van het Bor dat, voor zover wordt voldaan aan de in artikel 3 gestelde eisen, deze bouwwerken alleen zijn uitgezonderd van de vergunningplicht voor de activiteit bouwen als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, maar niet van de vergunningplicht voor de activiteit gebruiken als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van die wet.

2.8.2. Artikel 2 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, tweede lid, van het Bor, wijst categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn ten aanzien van de activiteiten bouwen en gebruiken. Dat betekent dat het bestemmingsplan niet in de weg kan staan aan het bouwen van bouwwerken die aan de in artikel 2 gestelde eisen voldoen. Naar het oordeel van de Afdeling moet hieruit worden afgeleid dat bouwwerken die ingevolge artikel 2 van bijlage II bij het Bor vergunningvrij zijn, niet meetellen bij de vraag of door de bouw van andere categorieën bouwwerken, de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte aan bouwwerken wordt overschreden. Dat is anders indien door toevoeging van een nieuw bouwwerk niet meer wordt voldaan aan de eisen die dat artikel stelt, bijvoorbeeld de eis dat niet meer dan 50% van het achtererfgebied mag worden bebouwd met bijbehorende bouwwerken. Met deze benadering wordt ten aanzien van bouwwerken als bedoeld in artikel 2 van bijlage II bij het Bor, de jurisprudentie voortgezet die is ontwikkeld onder de werking van de Woningwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (onder meer de uitspraak van 10 juli 2002, nr. 200101969/1), waarvoor ook steun kan worden gevonden in de Nota van Toelichting bij het Bor (Stb. 2010, 143; blz. 145).

2.8.3. Artikel 3 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, eerste lid, van het Bor, wijst categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn, voor zover ze niet in strijd zijn met het bestemmingsplan en met de andere regelgeving die in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt vermeld. Zijn deze bouwwerken in strijd met deze regelgeving, dan is daarvoor een vergunning vereist. Dat betekent dat het bestemmingsplan in de weg kan staan aan het vergunningvrij bouwen van bouwwerken als bedoeld in artikel 3 van bijlage II bij het Bor. Deze categorieën van bouwwerken tellen wel mee bij de vraag of de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte wordt overschreden. Een andere opvatting zou de betekenis aan het bestemmingsplan en daarin opgenomen regels, bijvoorbeeld ten aanzien van de maximale bebouwbare oppervlakten, voor deze bouwwerken aanzienlijk ontnemen.

2.8.4. Het door [appellante] aangevoerde biedt geen grond voor het oordeel dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat de achterwaartse uitbouw en de zijwaartse uitbouw voldoen aan de in artikel 2, aanhef en onder 3, van bijlage II bij het Bor gestelde voorwaarden.

Het betoog dat de uitbouwen zodanig met de woonfunctie zijn verbonden dat deze dienen te worden toegerekend aan het hoofdgebouw, treft geen doel. In het kader van de vraag of aan deze voorwaarden wordt voldaan, is niet relevant of de bouwwerken als uitbouwen of uitbreidingen van het hoofdgebouw dienen te worden aangemerkt, nu beide bijbehorende bouwwerken als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van bijlage II bij het Bor zijn.

Voor zover zij betoogt dat de woning, indien de uitbouwen als uitbreidingen van de woning worden aangemerkt, niet voldoet aan artikel 3, tweede lid, onder a, sub 3, van de planvoorschriften, wordt overwogen dat bouwwerken als bedoeld in artikel 2, aanhef en onder 3, van bijlage II bij het Bor niet aan het bestemmingsplan worden getoetst.

Uit het voorgaande volgt dat de rechtbank terecht heeft overwogen dat de achterwaartse uitbouw en zijwaartse uitbouw, nu deze bouwwerken als bedoeld in artikel 2, aanhef en onder 3, van bijlage II bij het Bor zijn, niet worden betrokken bij de berekening van de totale oppervlakte aan aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen, zodat met de bouw van de overkapping de ingevolge het bestemmingsplan geldende maximale oppervlakte van 75 m² niet wordt overschreden.

12-122

ABRvS 8 augustus 2012, nr. 20111114/1/A1 (Vught/ontheffing en licht bouwvergunning) (LJN: BX3899)

Nu de erfafscheiding voldoet aan de eisen van artikel 2, twaalfde lid, van bijlage II, is voor de oprichting van de erfafscheiding geen omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a en c, van de Wabo vereist. De rechtbank heeft dit niet onderkend. Nu voorts niet is gebleken van bijzondere omstandigheden op grond waarvan een belang bij een inhoudelijke beoordeling van het bestreden besluit kan worden aangenomen, had de rechtbank moeten oordelen dat het procesbelang bij een beoordeling daarvan is vervallen. Voor de verhoging van de erfafscheiding is immers geen vergunning meer vereist.

artikel 2.1 lid 1 onder a en c Wabo artikel 1 lid 1 Bijlage II Bor artikel 2 lid 12 Bijlage II Bor

1. Procesverloop

Bij besluit van 6 augustus 2010 heeft het college aan [belanghebbende], onder verlening van ontheffing van het bestemmingsplan "1e Herziening Schoonveld", lichte bouwvergunning verleend voor het gedeeltelijk veranderen van een stenen erfafscheiding op het perceel [locatie] te Vught (hierna: het perceel).

Bij besluit van 27 oktober 2010 heeft het college, onder wijziging van het besluit van 6 augustus 2010, ontheffing van het bestemmingsplan "1e herziening BP Molenstraat e.o." verleend voor het gedeeltelijk veranderen van een stenen erfafscheiding voor de naar de weg gekeerde bijbouwrens op het perceel tot een hoogte van 2 m.

Bij besluit van 11 januari 2011 heeft het college het door [appellante] tegen de besluiten van 6 augustus 2010 en 27 oktober 2010 gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 12 september 2011, verzonden op 21 september 2011, heeft de rechtbank het door [appellante] daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard. (...)

2.3. Zoals volgt uit de uitspraak van de Afdeling van heden in zaak nr. 20111113/1/A1, voorziet het bouwplan in een erfafscheiding van 2 m hoog. De erfafscheiding staat in een functionele relatie tot de woning op het perceel. De erfafscheiding is achter de voorgevelrooilijn gelegen, op meer dan 1 m afstand vanaf openbaar toegankelijk gebied. Anders dan onder de werking van het Besluit bouwvergunningstvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken, is niet vereist dat een erf- of perceelsafscheiding alleen hoger mag zijn dan 1 m, indien gebouwd op meer dan 1 m achter de voorgevelrooilijn. De erfafscheiding grenst aan een brandgang die dient ter ontsluiting van de ernaast gelegen erven van de daar aanwezige percelen voor langzaam verkeer. Deze brandgang is niet aan te merken als openbaar toegankelijk gebied als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van bijlage II bij het Bor. Nu de erfafscheiding voldoet aan de eisen van artikel 2, twaalfde lid, van bijlage II, is voor de oprichting van de erfafscheiding geen omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste

lid, onder a en c, van de Wabo vereist. De rechtbank heeft dit niet onderkend.

Nu voorts niet is gebleken van bijzondere omstandigheden op grond waarvan een belang bij een inhoudelijke beoordeling van het besluit van 11 januari 2011 kan worden aangenomen, had de rechtbank moeten oordelen dat het procesbelang bij een beoordeling daarvan is vervallen. Voor de verhoging van de erfafscheiding is immers geen vergunning meer vereist.

12-123

ABRVS 22 augustus 2012, nr. 201203080/1/A1 (Bladel/weigering projectbesluiten) (LJN: BX5239)

Met artikel 1.2, eerste lid, van de Verordening is beoogd besluiten die naar strekking en planologisch effect op één lijn kunnen worden gesteld met een bestemmingsplan, met een bestemmingsplan gelijk te stellen. Gelet op de besluittypen die in artikel 1.2, eerste lid, zijn gelijkgesteld met een bestemmingsplan, in het bijzonder de omgevingsvergunning die met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef, ten derde, van de Wabo wordt verleend, brengt een redelijke uitleg van artikel 1.2, eerste lid, van de Verordening mee dat provinciale staten bij de vaststelling van dat artikel ook een besluit omtrent het nemen van een projectbesluit moeten hebben bedoeld. Het moet ervoor worden gehouden dat provinciale staten bij vaststelling van de Verordening op 17 december 2010 het projectbesluit uitsluitend niet hebben genoemd omdat zij niet hebben onderkend dat op lopende aanvragen voor het nemen van een projectbesluit niet de Wabo, maar de Wro van toepassing blijft.

Bij de Verordening heeft de provincie de beleidsuitgangspunten van het reconstructieplan aangescherpt. Niet in geschil is dat de aangevraagde uitbreidingen in strijd zijn met de Verordening. De in artikel 27 van de Rwc vervatte doorwerkingsregeling is niet van toepassing op de beleidsuitspraken in het reconstructieplan over het grondgebruik binnen de zonering intensieve veehouderij,

aangezien deze van de bestemmingsplanwetgever nog nader onderzoek, vaststelling van de feiten, beoordeling en (belangen)afweging tot op perceelsniveau vergen. Dat deze beleidsuitspraken niettemin bij de vaststelling en toetsing van bestemmingsplannen worden betrokken, doet er niet aan af dat ervan kan worden afgeweken zonder dat hiervoor de in de Rwc neergelegde procedure dient te worden gevolgd. Reeds hierom leidt de omstandigheid dat artikel 9.3 van de Verordening, gelezen in verbinding met artikel 9.6, eerste lid, aanhef en onder a, afwijkt van de hierboven genoemde beleidsuitspraak niet tot het oordeel dat de raad de Verordening wegens strijd met de Rwc buiten toepassing had dienen te laten. Voorts bestaat geen grond voor het oordeel dat de provincie niet in redelijkheid tot vaststelling van de Verordening heeft kunnen komen.

**artikel 2.12 lid 1 aanhef Wabo
artikel 27 Rwc**

1. Procesverloop

Bij besluit van 30 september 2010 heeft de raad geweigerd projectbesluiten te nemen voor het vergroten van de agrarische bouwvlakken van intensieve veehouderijen op de locaties [locatie 1] te Hoogeloon en [locatie 2] te Hapert (hierna: de locaties).

Bij besluit van 17 maart 2011 heeft de raad de door de maatschap en [wederpartij] daartegen gemaakte bezwaren ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 14 februari 2012, verzonden op dezelfde dag, heeft de rechtbank de door de maatschap en [wederpartij] daartegen ingestelde beroepen gegrond verklaard, dat besluit vernietigd en bepaald dat het college een nieuw besluit op de bezwaren dient te nemen met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen.

(...)

2.1. De maatschap exploiteert een intensieve veehouderij met een bouwblok van 1,5 hectare aan het [locatie 1] te Hoogeloon. [wederpartij] exploiteert een intensieve veehouderij met dezelfde omvang aan de [locatie 2] te Hapert. Het ter plaatse geldende bestemmingsplan "Buitengebied Bladel 2010" biedt geen mogelijkheid de agrarische

bouwblokken te vergroten. De maatschap en [wederpartij] hebben de gemeente verzocht planologische medewerking te verlenen aan uitbreiding van hun bedrijven naar 2,5 hectare. De raad heeft die medewerking geweigerd wegens strijd met de Verordening ruimte, 1e fase van de provincie Noord-Brabant. Bij het besluit op bezwaar heeft de raad die weigering gehandhaafd.

2.2. De raad betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat de omstandigheid, dat een projectbesluit, dan wel het weigeren daarvan, niet is vermeld in artikel 1.2 van de Verordening ruimte Noord-Brabant 2011, berust op een kennelijke omissie van de provinciale regelgever. Nu een projectbesluit een ruimtelijk besluit betreft dat gelijkwaardig is aan een bestemmingsplan, bestond geen aanleiding het besluit op bezwaar vanwege voormelde omstandigheid te vernietigen. Analoge toepassing van de Verordening ruimte Noord-Brabant 2011 lag voor de hand, aldus de raad.

2.2.2. Met artikel 1.2, eerste lid, van de Verordening is beoogd besluiten die naar strekking en planologisch effect op één lijn kunnen worden gesteld met een bestemmingsplan, met een bestemmingsplan gelijk te stellen. Gelet op de besluittypen die in artikel 1.2, eerste lid, zijn gelijkgesteld met een bestemmingsplan, in het bijzonder de omgevingsvergunning die met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef, ten derde, van de Wabo wordt verleend, brengt een redelijke uitleg van artikel 1.2, eerste lid, van de Verordening mee, dat provinciale staten bij de vaststelling van dat artikel, ook een besluit omtrent het nemen van een projectbesluit moeten hebben bedoeld. Het moet ervoor worden gehouden dat provinciale staten bij vaststelling van de Verordening op 17 december 2010 het projectbesluit uitsluitend niet hebben genoemd, omdat zij niet hebben onderkend dat op lopende aanvragen om het nemen van een projectbesluit niet de Wabo, maar de Wro van toepassing blijft. Steun voor dit oordeel is te vinden in de omstandigheid dat het projectbesluit in artikel 1.2, eerste lid, onder e, van de op 11 mei 2012 vastgestelde actualisatie van de Verordening wel uitdrukkelijk wordt genoemd als zijnde gelijk te stellen met een bestemmingsplan. Uit het vorenstaande volgt dat de raad de Verordening terecht bij zijn besluitvorming heeft betrokken. De rechtbank heeft dit niet onderkend. Het betoog is derhalve terecht voorgedragen. Het leidt echter niet tot vernietiging van de aangevallen uitspraak, aangezien de rechtbank bij haar beoordeling of de rechtsgevolgen van het vernietigde

besluit in stand kunnen blijven wel aan de Verordening heeft getoetst.

2.3. De raad betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat artikel 9.3, eerste en tweede lid, van de Verordening, gelezen in verbinding met de in artikel 9.6 van de Verordening geboden ontheffingsmogelijkheid, in strijd is met de Reconstructiewet concentratiegebieden (hierna: Rwc) en om die reden buiten toepassing dient te worden gelaten.

2.3.2. Aan een algemeen verbindend voorschrift, zoals neergelegd in de Verordening, kan verbindende kracht worden ontzegd, indien het in strijd is met een hoger wettelijk voorschrift, dan wel indien het in strijd is met een algemeen rechtsbeginsel.

2.3.3. Vaststaat dat beide locaties waarop de vergroting van de intensieve veehouderijen zijn voorzien, in het plan gebied van het reconstructieplan "Beerze-Reusel correctieve herziening" in een verwevingsgebied liggen. Niet in geschil is dat het reconstructieplan zowel rechtstreeks doorwerkende, als niet rechtstreeks doorwerkende elementen bevat. Ten aanzien van verwevingsgebieden bevat het reconstructieplan, voor zover thans van belang, de beleidsuitspraak dat op een duurzame locatie uitbreiding van bouwblokken tot maximaal 2,5 hectare is toegestaan.

Bij de Verordening heeft de provincie de beleidsuitgangspunten van het reconstructieplan aangescherpt. Niet in geschil is dat de aangevraagde uitbreidingen in strijd zijn met artikel 9.3 van de Verordening. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 4 april 2007 in zaak nr. 200506283/1, met betrekking tot het reconstructieplan "Beerze-Reusel"), is de in artikel 27 van de Rwc vervatte doorwerkingsregeling niet van toepassing op de beleidsuitspraken in het reconstructieplan over het grondgebruik binnen de zoning intensieve veehouderij, aangezien deze van de bestemmingsplanwetgever nog nader onderzoek, vaststelling van de feiten, beoordeling en (belangen)afweging tot op perceelsniveau vergen. Dat deze beleidsuitspraken niettemin bij de vaststelling en toetsing van bestemmingsplannen worden betrokken, doet er niet aan af dat ervan kan worden afgeweken, zonder dat daarvoor de in de Rwc neergelegde procedure dient te worden gevolgd. Reeds hierom leidt de omstandigheid dat artikel 9.3 van de Verordening, gelezen in verbinding met artikel 9.6, eerste lid, aanhef

en onder a, afwijkt van de hierboven genoemde beleidsuitpraak niet tot het oordeel dat de raad de Verordening wegens strijd met de Rwc buiten toepassing had dienen te laten. Voorts bestaat geen grond voor het oordeel dat de provincie niet in redelijkheid tot vaststelling van de Verordening heeft kunnen komen.

Gelet op het vorenstaande heeft de raad, door strijd met de Verordening ten grondslag te leggen aan de weigering projectbesluiten te nemen, zijn besluit in zoverre van een voldoende motivering voorzien. De rechtbank heeft dit niet onderkend.

Zie ook LJN BX5237

12-124

ABRvS 29 augustus 2012, nr. 201104198/1/R3 (Woerden/bestemmingsplan 'Harmelerwaard') (LJN: BX5929)

De raad heeft in strijd met artikel 5.16, eerste lid van de Wet milieubeheer (WMB) de gevolgen voor de luchtkwaliteit van de in planregels opgenomen wijzigingsbevoegdheid niet beoordeeld. De uitspraak van de Afdeling van 25 oktober 2006, in zaak nr. 200600223/1, ziet niet, zoals hier aan de orde, op een besluit waarop titel 5.2 van de WMB van toepassing is, maar op een besluit waarop het Blk 2005 van toepassing was. Ingevolge het Blk 2005 diende ook bij een besluit omtrent de goedkeuring van een wijzigingsplan de daarin opgenomen regels over luchtkwaliteit in acht te worden genomen. In het tweede lid van artikel 5.16 van de WMB wordt de bevoegdheid tot vaststelling van een wijzigingsplan evenwel niet aangewezen als een in het eerste lid van dat artikel bedoelde bevoegdheid bij de uitoefening waarvan aan dat eerste lid moet worden voldaan. Daarom dient reeds bij de vaststelling van het bestemmingsplan onderzoek te worden gedaan naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit bij een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden.

Het plan brengt met de wijziging van de bestemming geen verandering in het geurgevoelige karakter van de villa met kelders en de daaruit op grond van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) voortvloeiende beperkingen voor de bebouwingsmogelijkheden op het agrarisch bouwvlak van het perceel. Niet is gebleken dat, mede gelet op de omvang van het toegekende agrarisch bouwvlak, de uit de Wgv voortvloeiende beperkingen als gevolg van het geurgevoelige karakter van de villa en de kelders zodanig zijn dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het agrarisch bedrijf op het perceel daardoor niet onevenredig in zijn bedrijfsvoering zal worden beperkt. De tuinen van het perceel kunnen niet als geurgevoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wgv worden aangemerkt, reeds nu tuinen geen gebouw zijn.

Dat het begrip 'niet-geurgevoelige functies' niet is gedefinieerd in het plan betekent niet dat het plan in zoverre in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel is vastgesteld. Naar het oordeel van de Afdeling is duidelijk dat hiermee wordt bedoeld op functies die met zich brengen dat de gebouwen in kwestie niet kunnen worden aangemerkt als een geurgevoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wgv.

**artikel 3.1 Wro
artikel 5.16 lid 1 WMB
artikel 1 Wgv**

2.3. [appellant sub 1], [appellante sub 2], LTO-Noord, Stitu en SDG en anderen kunnen zich niet verenigen met het plan, voor zover bij de vaststelling daarvan in artikel 24, lid 24.10, van de planregels een wijzigingsbevoegdheid is toegevoegd, op grond waarvan de bestemming van de gronden ter plaatse van de aanduiding "wro-zone – wijzigingsgebied 3" kan worden gewijzigd in de bestemming "Verkeer". Door toepassing van deze wijzigingsbevoegdheid kan de Hugo de Vriesweg worden verlengd tot aan de voorziene rotonde op de Utrechtsestraatweg. In de toekomst zal via deze rotonde een aansluiting worden gecreëerd op de Oostelijke Randweg Harmelen. Deze randweg zal de verbinding vormen tussen de Utrechtsestraatweg en de nieuwe op- en afrit van de Rijksweg A12 bij Harmelen.

2.5. [appellant sub 5] betoogt dat de raad onvoldoende onderzoek heeft verricht naar de planologische inpasbaar-

heid van de bestemming die de in artikel 24, lid 24.10, van de planregels opgenomen wijzigingsbevoegdheid mogelijk maakt. [appellante sub 2], LTO Noord en SDG en anderen betogen dat de raad ten onrechte geen onderzoek heeft verricht naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit van deze wijzigingsbevoegdheid.

2.5.1. De raad stelt te hebben gekozen voor een beoordeling van de gevolgen van het verlengen van de Hugo de Vriesweg voor de luchtkwaliteit bij de totstandkoming van een wijzigingsplan. Hij betoogt, met verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 25 oktober 2006, in zaak nr. 200600223/1 (www.raadvanstate.nl), dat deze aanpak geoorloofd is.

2.5.2. (...) Het plan is vastgesteld na 15 november 2007 en derhalve is titel 5.2 van de Wet milieubeheer en de daarbij behorende regelgeving van toepassing.

2.5.3. In titel 5.2 van de Wet milieubeheer zijn regels gesteld met betrekking tot de luchtkwaliteit.

Ingevolge artikel 5.16, eerste lid, van de Wet milieubeheer – voor zover hier van belang – maken bestuursorganen bij de uitoefening van een in het tweede lid bedoelde bevoegdheid, welke uitoefening of toepassing gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit, gebruik van een of meer van de volgende gronden en maken daarbij aanmerkelijk:

a. dat een uitoefening of toepassing, rekening houdend met de effecten op de luchtkwaliteit van onlosmakelijk met die uitoefening of toepassing samenhangende maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit, niet leidt tot het overschrijden, of tot het op of na het tijdstip van ingang waarschijnlijk overschrijden, van een in bijlage 2 opgenomen grenswaarde;

b. dat, met inachtneming van het vijfde lid en de krachtens dat lid gestelde regels:

1°. de concentratie in de buitenlucht van de desbetreffende stof als gevolg van die uitoefening of toepassing per saldo verbeterd of ten minste gelijk blijft, of

2°. bij een beperkte toename van de concentratie van de desbetreffende stof, door een met die uitoefening of toepassing samenhangende maatregel of een door die uitoe-

fening of toepassing optredend effect, de luchtkwaliteit per saldo verbeterd;

c. dat een uitoefening of toepassing, rekening houdend met de effecten op de luchtkwaliteit van onlosmakelijk met die uitoefening of toepassing samenhangende maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit, niet in betekende mate bijdraagt aan de concentratie in de buitenlucht van een stof waarvoor in bijlage 2 een grenswaarde is opgenomen;

d. dat een uitoefening dan wel toepassing is genoemd of beschreven in, dan wel betrekking heeft op, een ontwikkeling of voorgenomen besluit welke is genoemd of beschreven in, dan wel past binnen of in elk geval niet in strijd is met een op grond van artikel 5.12, eerste lid, of artikel 5.13, eerste lid, vastgesteld programma.

Ingevolge het tweede lid, aanhef en onder c, van dat artikel zijn de in het eerste lid bedoelde bevoegdheden of wettelijke voorschriften de bevoegdheden en wettelijke voorschriften, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.26 en 3.28 van de Wro.

2.5.4. Het bestreden besluit betreft de vaststelling van een bestemmingsplan op grond van artikel 3.1 van de Wro. De raad heeft in dit geval in strijd met artikel 5.16, eerste lid van de Wet milieubeheer de gevolgen voor de luchtkwaliteit van de in artikel 24, lid 24.10, van de planregels opgenomen wijzigingsbevoegdheid niet beoordeeld. Aan het vorenstaande kan de uitspraak van de Afdeling van 25 oktober 2006, in zaak nr. 200600223/1, waarop de raad een beroep doet, niet afdoen, nu deze uitspraak niet, zoals hier aan de orde, ziet op een besluit waarop titel 5.2 van de Wet milieubeheer van toepassing is, maar op een besluit waarop het Blk 2005 van toepassing was. Ingevolge het Blk 2005 diende ook bij een besluit omtrent de goedkeuring van een wijzigingsplan de daarin opgenomen regels over luchtkwaliteit in acht te worden genomen. In het tweede lid van artikel 5.16 van de Wet milieubeheer wordt de bevoegdheid tot vaststelling van een wijzigingsplan evenwel niet aangewezen als een in het eerste lid van dat artikel bedoelde bevoegdheid bij de uitoefening waarvan aan dat eerste lid moet worden voldaan. Daarom dient reeds bij de vaststelling van het bestemmingsplan onderzoek te worden gedaan naar de gevolgen voor de luchtkwaliteit bij een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden. De omstandigheid dat, zoals

de raad stelt, het exacte tracé van de weg bij de vaststelling van dit bestemmingsplan nog niet bekend was, maar dat pas bij de vaststelling van een wijzigingsplan zal worden doet aan het vorenstaande niet af. Het betoog slaagt.

2.12. [appellante sub 6] en anderen richten zich tegen het plandeel met de bestemming "Horeca" voor het perceel Kasteellaan 1 te Harmelen. Volgens hen is een illegale situatie ten onrechte gelegaliseerd.

Volgens hen liggen de kelders die als vergader- en cursusruimten mogen worden gebruikt, op een afstand van minder dan 50 m van het agrarische bouwvlak op het perceel [locatie 1]. Dat levert volgens hen een geurgevoelige bestemming op die belemmeringen kan opleveren voor de benutting van het bouwvlak.

Nu op de verbeelding aan het plandeel voor dit perceel de bestemming "Horeca" is toegekend en in de planregels uitdrukkelijk is bepaald dat ook tuinen onder de bestemming zijn begrepen, mogen volgens [appellante sub 6] en anderen ook in de tuinen en in het koetshuis, dat op een afstand van minder dan 25 m van het agrarisch bedrijf van [appellante sub 6] en anderen is gelegen, horeca-activiteiten worden ontplooid. Dit leidt volgens hen tot hindergevoelige bestemmingen op korte afstand van het veehouderijbedrijf. Volgens [appellante sub 6] en anderen is de voetnoot in artikel 9, lid 9.1, onder a, van de planregels in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, nu het begrip "niet-geurgevoelige functies" in het plan niet nader is omschreven.

2.12.1. De raad betoogt dat bij het toekennen van de bestemming "Horeca" aan het perceel Kasteellaan 1 rekening is gehouden met de belangen van de omliggende agrarische bedrijven. Volgens de raad is in de gemeentelijke geurverordening bepaald dat in bestaande gevallen de afstand van een agrarisch bouwvlak tot een geurgevoelige bestemming minimaal 25 m moet bedragen. Volgens de raad liggen de bedrijfswoning en de daaronder gelegen kelders waar de vergader- en cursusactiviteiten plaatsvinden, op een afstand groter dan 25 m van het agrarisch bouwvlak op het perceel [locatie 1]. Het maakt voor de eventuele beperkingen aan de bedrijfsvoering op dit laatstgenoemde perceel niet uit of de bestemming "Wonen" of "Horeca" wordt toegekend, aldus de raad. Het koetshuis ligt weliswaar op een afstand van minder dan 25 m, maar hiervoor is volgens de raad in de planregels opgenomen

dat dat geen geurgevoelige functie mag krijgen. Door de nadere bestemming "Vergader- en cursusruimte, uitsluitend in de monumentale kelders" is het niet mogelijk om andere vormen van horeca te exploiteren op het perceel Kasteellaan 1, aldus de raad.

2.12.4. In het voorheen geldende plan "Buitengebied Harmelen 1971" gold ter plaatse van het perceel Kasteellaan 1 de bestemming "Buitenplaats II". Ingevolge artikel 8, eerste lid, van de voorschriften bij dit plan, voor zover hier van belang, waren de op de kaart voor "Buitenplaats II" aangewezen gronden bestemd tot bos en/of landschappelijke, natuurwetenschappelijke en passief recreatieve doeleinden zoals wandelen en hengelsport met de daartoe benodigde andere bouwwerken. Ingevolge het tweede lid van dit artikel, voor zover hier van belang, kon het college van burgemeester en wethouders vrijstelling verlenen van het bepaalde in het eerste lid voor de bouw van een villa met bijgebouwen ten behoeve van een buitenplaats. Niet in geschil is dat deze vrijstelling onder het voorheen geldende plan is verleend voor de villa met kelders op het perceel Kasteellaan 1, zodat onder het vorige plan reeds sprake was van een geurgevoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij. Het plan brengt met de wijziging van de bestemming geen verandering in het geurgevoelige karakter van de villa met kelders en de daaruit op grond van de Wet geurhinder en veehouderij voortvloeiende beperkingen voor de bebouwingmogelijkheden op het agrarisch bouwvlak van het perceel [locatie 1]. Niet is gebleken dat, mede gelet op de omvang van het toegekende agrarisch bouwvlak, de uit de Wet geurhinder en veehouderij voortvloeiende beperkingen als gevolg van het geurgevoelige karakter van de villa en de kelders zodanig zijn dat de raad zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het agrarisch bedrijf op het perceel [locatie 1] daardoor niet onevenredig in zijn bedrijfsvoering zal worden beperkt.

De tuinen van het perceel Kasteellaan 1 kunnen niet als geurgevoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij worden aangemerkt, reeds nu tuinen geen gebouw zijn. [appellante sub 6] en anderen hebben niet inzichtelijk gemaakt hoe het plan in zoverre anderszins een belemmering zou kunnen betekenen voor hun bedrijfsvoering.

Ten aanzien van het koetshuis geldt dat dit bedrijfsgebouw ingevolge artikel 9, lid 9.1, onder a, van de planregels uitsluitend mag worden gebruikt voor niet-geurgeoelige functies die ten dienste staan van de vergader- en cursusruimte. Dat het begrip “niet-geurgeoelige functies” niet is gedefinieerd in het plan, betekent niet dat het plan in zoverre in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel is vastgesteld. Naar het oordeel van de Afdeling is duidelijk dat hiermee wordt bedoeld op functies die met zich brengen dat de gebouwen in kwestie niet kunnen worden aangemerkt als een geurgeoelig object als bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij.

12-125

Rb. Rotterdam 30 augustus 2012, nr. 12/1530, 12/1353 en 12/1352 (Schiedam/omgevingsvergunning verplaatsing sportpark) (LJN: BX6901)

Casus

Ten behoeve van de aanleg van het sport- en recreatiegebied Park A4, als onderdeel van het Tracébesluit voor de aanleg van een landtunnel voor de A4, heeft verweerder een omgevingsvergunning verleend voor het verplaatsen van sportvelden. De werken bestaan uit het ophogen en egaliseren van het bestaande maaiveld met ongeveer één meter, waaronder begrepen het dempen van enkele watergangen, het voorbelasten van de grond ten behoeve van het bouwrijp maken door middel van een zanddepot en het graven van een nieuwe watergang. De aanvraag heeft geen betrekking op de activiteiten bouwen en inrichten van het gebied met sportvoorzieningen en accommodaties.

Rechtsvraag

Is ten onrechte voor de verschillende activiteiten een afzonderlijke omgevingsvergunning aangevraagd, terwijl sprake is van onlosmakelijk samenhangende activiteiten?

Uitspraak

Uit artikel 2.7 van de Wabo volgt dat activiteiten die onlosmakelijk met elkaar samenhangen niet los van

elkaar mogen worden beoordeeld, zodat deze activiteiten ook niet los van elkaar kunnen worden aangevraagd. Bij onlosmakelijk samenhangende activiteiten gaat het om handelingen die tegelijkertijd in twee of meer activiteitscategoriën vallen. De omgevingsvergunning is weliswaar verleend ten behoeve van de realisatie van het Park A4, maar is er niet onlosmakelijk mee verbonden. De werkzaamheden kunnen – feitelijk gezien – worden gerealiseerd zonder de rest van het plan ooit uit te voeren. Nu geen sprake is van twee of meer activiteiten die fysiek niet te scheiden of op te splitsen zijn, is geen sprake van onlosmakelijk samenhangende activiteiten in de hiervoor bedoelde zin.

artikel 2.7 Wabo

2.1 Op 2 september 2010 heeft de minister van Verkeer en Waterstaat, in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het Tracébesluit A4 Delft-Schiedam (Tracébesluit) vastgesteld, welk besluit met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling) van 6 juli 2011 (LJN: BR0472) onherroepelijk is geworden. Het Tracébesluit voorziet, voor zover hier van belang, in de aanleg van een landtunnel voor de A4 alsmede in het gebruik van het tunneldak als wandel- en struengebied. In aanvulling op het Tracébesluit is de bestuursovereenkomst Integrale Ontwikkeling Delft-Schiedam (IODS) gesloten. In deze overeenkomst zijn maatregelen opgenomen voor een goede inpassing van de A4 op Schiedams grondgebied, waaronder de inrichting van het tunneldak door dubbel grondgebruik ten behoeve van sport en recreatie. De activiteiten op de sportparken Harga, Thurlede en Kethel kunnen deels worden verplaatst naar de sportvelden op het tunneldak. De vrijgevallen sportlocaties bieden mogelijkheden voor de bouw van nieuwe woningen.

2.2 Bij het bestreden besluit is de omgevingsvergunning verleend voor het uitvoeren van werkzaamheden (artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder b van de Wabo), het handelen in strijd met regels van ruimtelijke ordening (artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo) en het handelen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten (artikel 2.27 van de Wabo). De omgevingsvergunning voor het Casco ziet op het bouwrijp maken van gronden ten behoeve van de verplaatsing van de sportvelden na 2015. De werken bestaan uit het ophogen en

egaliseren van het bestaande maaiveld met ongeveer 1 meter, waaronder begrepen het dempen van enkele watergangen, het voorbelasten van de grond ten behoeve van het bouwrijp maken door middel van een zanddepot en het graven van een nieuwe watergang. Uit de aanvraag en de ruimtelijke onderbouwing blijkt dat de omgevingsvergunning geen betrekking heeft op de activiteit bouwen. Evenmin heeft de omgevingsvergunning betrekking op de definitieve inrichting van het gebied met sportvoorzieningen en accommodaties en op het kappen van bomen. Voor de bouw van de vleugels en de zettingsvrije plaat en voor de definitieve inrichting van het gebied als sportcomplex zal nog een separate omgevingsvergunning worden aangevraagd. Voor de kap van bomen in verband met de aanleg van de A4 en voor de kap van bomen in verband met de realisatie van het Casco zijn aparte vergunningen verleend. Dit betekent dat de beroepsgronden van eisers voor zover deze zien op het bouwen, de definitieve inrichting van het gebied (ontsluitingswegen, geluidoverlast en lichthinder) en de kap van bomen niet in deze procedure kunnen worden beoordeeld, omdat het bestreden besluit daarop geen betrekking heeft. (...)

4.1 Eiseres en eiser 1 hebben aangevoerd dat ten onrechte voor de verschillende activiteiten een afzonderlijke omgevingsvergunning wordt aangevraagd, terwijl sprake is van onlosmakelijke activiteiten. Dit leidt volgens hen tot ondoorzichtige procedures.

4.2 Met artikel 2.7 van de Wabo wordt de mogelijkheid beperkt om activiteiten over meerdere projecten en aanvragen om vergunning te verdelen. Dit betekent dat activiteiten die onlosmakelijk met elkaar samenhangen niet los van elkaar mogen worden beoordeeld, zodat deze activiteiten ook niet los van elkaar kunnen worden aangevraagd. Bij onlosmakelijk samenhangende activiteiten gaat het om handelingen die tegelijkertijd in twee of meer activiteiten-categorieën vallen. Naar het oordeel van de rechtbank doet deze situatie zich hier niet voor. Het Casco is weliswaar ten behoeve van de realisatie van het Park A4, maar is er niet onlosmakelijk aan verbonden. Het Casco kan – feitelijk gezien – worden gerealiseerd zonder de rest van het plan ooit uit te voeren. Nu geen sprake is van twee of meer activiteiten die fysiek niet te scheiden of op te splitsen zijn, is geen sprake van onlosmakelijk samenhangende activiteiten in de hiervoor bedoelde zin, zodat het beroep op artikel 2.7 van de Wabo faalt.

12-126

ABRvS 5 september 2012, nr. 201106299/1/R4 (Rotterdam (deelgemeente Kralingen-Crooswijk)/wijzigingsplan 'Vredehofweg 15') (LJN: BX6481)

De Afdeling overweegt dat uit artikel 2.18, eerste lid, aanhef en onder h en i, van het Barim weliswaar volgt dat het stemgeluid van kinderen in de daar bedoelde situaties buiten beschouwing blijft bij het bepalen van de daar bedoelde geluidniveaus, maar dat dit niet wegneemt dat het dagelijks bestuur bij de vaststelling van een wijzigingsplan mogelijke geluidhinder voor omwonenden, ook indien dit hinder betreft door menselijk stemgeluid, in het kader van een goede ruimtelijke ordening in de vereiste belangenafweging dient te betrekken.

In later ingebracht akoestisch onderzoek is onderzocht wat de akoestische gevolgen van de buitenschoolse opvang zijn voor de woningen in de omgeving. Nu de aan het perceel toegekende bestemming 'Maatschappelijke voorzieningen I' educatieve doeleinden in de vorm van onderwijsondersteunende voorzieningen mogelijk maakt, die naast buitenschoolse opvang in ieder geval ook nog andere onderwijsondersteunende activiteiten omvat, is ten onrechte niet uitgegaan van een redelijk te achten benutting van de maximale planologische mogelijkheden ter plaatse. De Afdeling overweegt dat, gelet hierop, geen aanleiding bestaat de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand te laten.

**artikel 3.6 lid 1 aanhef en onder a Wro
artikel 2.18 lid 1 aanhef en onder h en i Barim
artikel 3:2 Awb
artikel 8:72 lid 3 Awb**

Procesverloop

Bij besluit van 7 april 2011 heeft het dagelijks bestuur het wijzigingsplan "Vredehofweg 15" (hierna: wijzigingsplan) vastgesteld.

(...)

1. Het wijzigingsplan is gebaseerd op artikel 3.6, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro) gelezen in samenhang gezien met artikel 26, eerste lid, aanhef en onder b, van de voorschriften van het bestemmingsplan "Beschermd Stadsgezicht Kralingen" (hierna: bestemmingsplan) en heeft, gelet op de regels alsmede de kaarten, behorende bij het wijzigingsplan, betrekking op de wijziging van de bestemming "Wonen" op het perceel Vredehofweg 15 te Rotterdam in de bestemming "Maatschappelijke voorzieningen I". Met het wijzigingsplan wordt beoogd het voormalige koetshuis, dat gelegen is op het perceel ter plaatse van de Montessorischool aan de Vredehofweg 15 te Rotterdam, in gebruik te nemen als ruimte voor tussenschoolse en buitenschoolse opvang en voor overige aanvullende onderwijsactiviteiten ten behoeve van de naastgelegen school.

4. [appellant] en anderen voeren aan dat ten onrechte geen akoestisch onderzoek is verricht naar de geluidbelasting op hun woningen ten gevolge van het in gebruik nemen van het voormalige koetshuis. Daartoe wijzen zij op het feit dat het omgevingsgeluid bij een terrein dat is omsloten door bebouwing veel lager zal zijn dan doorgaans en dat het stemgeluid van het schoolplein dan eerder tot overlast zal leiden. Ten aanzien van het alsnog door de dienst gemeentewerken Rotterdam opgestelde akoestisch rapport van 20 december 2011 voeren zij aan dat dit rapport gebreken vertoont, omdat is uitgegaan van een te laag bronvermogen voor spelende kinderen, de effecten van de toename van het aantal bronnen niet is uitgewerkt, geen rekening is gehouden met het zogenoemde klankkasteffect, gelet op de ligging van het koetshuis op een binnenterrein, en een bestuurlijke afweging ontbreekt. [appellant] en anderen wijzen er bij de beoordeling van de geluidbelasting op dat het huidige gebruik van het schoolplein buiten schooltijd als speelplein in strijd is met het bestemmingsplan gezien de toegekende bestemming aan de grond en dat het gebruik van het schoolplein als speelplein door de buitenschoolse opvang niet is toegestaan, omdat dit niet in de voorschriften van het bestemmingsplan is opgenomen. Volgens [appellant] en anderen kan hierdoor niet worden voldaan aan de voor de buitenschoolse opvang geldende kwaliteitseis dat het beschikt over een voor kinderen veilige en toegankelijke, vaste en op de leeftijd van de kinderen passend ingerichte buitenspeelruimte, bij voorkeur aangrenzend, die ten minste 3

m² bruto oppervlakte speelruimte per aanwezig kind bedraagt.

4.1. Ingevolge artikel 2.18, eerste lid, aanhef en onder h en i, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: Barim) blijft bij het bepalen van de geluidniveaus, bedoeld in de artikelen 2.17, 2.19, 2.20 dan wel 6.12, buiten beschouwing:

h. het stemgeluid van kinderen op een onverwarmd of onoverdekt terrein dat onderdeel is van een inrichting voor primair onderwijs, in de periode vanaf een uur voor aanvang van het onderwijs tot een uur na beëindiging van het onderwijs;

i. het stemgeluid van kinderen op een onverwarmd of onoverdekt terrein dat onderdeel is van een instelling voor kinderopvang.

4.2. Met het bestaan van een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan mag de aanvaardbaarheid van de nieuwe bestemming binnen het gebied waarop de wijzigingsbevoegdheid betrekking heeft in beginsel als een gegeven worden beschouwd, indien is voldaan aan de bij het bestemmingsplan gestelde wijzigingsvoorwaarden. Dit neemt echter niet weg dat het bij het vaststellen van een wijzigingsplan gaat om een bevoegdheid en niet om een plicht. Het feit dat aan de in een bestemmingsplan opgenomen wijzigingsvoorwaarden is voldaan, laat de plicht van het dagelijks bestuur onverlet om in de besluitvorming omtrent de vaststelling van een wijzigingsplan na te gaan of uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening, gelet op de betrokken belangen, wijziging van de oorspronkelijke bestemming is gerechtvaardigd.

4.3. Vast staat dat ten tijde van de vaststelling van het wijzigingsplan nimmer onderzoek was verricht naar de akoestische effecten op de omliggende woningen.

De Afdeling overweegt dat uit artikel 2.18, eerste lid, aanhef en onder h en i, van het Barim weliswaar volgt dat het stemgeluid van kinderen in de daar bedoelde situaties buiten beschouwing blijft bij het bepalen van de daar bedoelde geluidniveaus, maar dat dit niet weg neemt dat het dagelijks bestuur bij de vaststelling van een wijzigingsplan mogelijke geluidhinder voor omwonenden, ook indien dit hinder betreft door menselijk stemgeluid, in het kader van een goede ruimtelijke ordening in de vereiste belan-

genafweging dient te betrekken. Nu het dagelijks bestuur dit ten tijde van de vaststelling van het wijzigingsplan heeft miskend, ziet de Afdeling in hetgeen [appellant] en anderen aanvoeren aanleiding voor het oordeel dat het bestreden besluit is genomen in strijd met artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Het beroep is gegrond. Het bestreden besluit dient wegens strijd met het voornoemde artikel te worden vernietigd.

4.4. Nu het dagelijks bestuur bij brief van 10 januari 2012 een door de dienst gemeentewerken Rotterdam opgesteld akoestisch rapport van 20 december 2011 heeft overgelegd, ziet de Afdeling aanleiding te beoordelen of de rechtsgevolgen van het bestreden besluit met toepassing van artikel 8:72, derde lid, van de Awb in stand kunnen worden gelaten.

4.5. In het akoestisch onderzoek is onderzocht wat de akoestische gevolgen van de buitenschoolse opvang zijn op de woningen in de omgeving. Nu de aan het perceel toegekende bestemming "Maatschappelijke voorzieningen I" educatieve doeleinden in de vorm van onderwijsondersteunende voorzieningen mogelijk maakt, die naast buitenschoolse opvang in ieder geval ook nog andere onderwijsondersteunende activiteiten omvat, is ten onrechte niet uitgegaan van een redelijk te achten benutting van de maximale planologische mogelijkheden ter plaatse. De Afdeling overweegt dat, gelet hierop, geen aanleiding bestaat de rechtsgevolgen van het bestreden besluit in stand te laten.

12-127

ABRvS 5 september 2012, nr. 201111279/1/A1 (Etten-Leur/Handhaving) (LJN: BX6517)

Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen, wijst artikel 2 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, tweede lid, van het Bor, categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn ten aanzien van de activiteiten bouwen en gebruiken. Dat betekent dat het bestemmingsplan niet in de weg kan staan aan het bouwen van bouwwerken die aan de in artikel 2 gestelde eisen vol-

doen. Hieruit moet worden afgeleid dat bouwwerken die ingevolge artikel 2 van bijlage II bij het Bor vergunningvrij zijn, niet meetellen bij de beantwoording van de vraag of door de bouw van andere categorieën bouwwerken, de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte aan bouwwerken wordt overschreden. Dit is anders indien door toevoeging van een nieuw bouwwerk niet meer wordt voldaan aan de eisen die dat artikel stelt, bijvoorbeeld de eis dat niet meer dan 50% van het achtererfgebied mag worden bebouwd met bijbehorende bouwwerken.

artikel 2.3 lid 2 Bor

Procesverloop

Bij besluit van 12 oktober 2010 heeft het college het verzoek van [appellante] om handhavend op te treden tegen de tuinhaard en de bouwwerkzaamheden op het perceel [locatie] te Etten-Leur (hierna: het perceel) afgewezen.

Bij besluit van 29 maart 2011 heeft het college het door [appellante] daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 16 september 2011 heeft de rechtbank het door [appellante] daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard.

(...)

3. [appellante] betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat het college zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat de overkapping omgevingsvergunningvrij is, zodat het niet bevoegd is om daartegen handhavend op te treden. Volgens [appellante] heeft de rechtbank ten onrechte overwogen dat het college de bouwvergunningsvrije gebouwde bouwwerken op het perceel terecht niet heeft meegerekend bij de oppervlakteberekening ingevolge het bestemmingsplan. Als gevolg van de overkapping bedraagt de totale oppervlakte van de op het erf aanwezige bouwwerken op een afstand van meer dan 2,5 m van het hoofdgebouw meer dan 30 m² en is het achtererf voor meer dan 50% bebouwd, aldus [appellante]. De rechtbank heeft volgens [appellante] miskend dat het college ten onrechte de kadastrale gegevens aan de oppervlaktebe-

rekening ten grondslag heeft gelegd. De door haarzelf overgelegde tekening en meetgegevens zijn volgens [appellante] ten onrechte buiten beschouwing gelaten.

3.1. Ter zitting heeft het college gesteld dat het zelf de tuin van [partij] heeft ingemeten waarbij het gebruikt heeft gemaakt van de kadastrale gegevens uit 1989. Uit de berekeningen volgt volgens het college dat ook zonder de brandgang niet meer dan 50% van het achtererf is bebouwd. De rechtbank heeft terecht overwogen dat het college zich, gelet op artikel 7k, eerste lid, van de Kadasterwet, omtrent de afmetingen van de op het perceel aanwezige bijgebouwen heeft mogen baseren op de informatie zoals ingeschreven in het kadaster. Op basis van deze gegevens heeft het college vastgesteld dat als gevolg van de overkapping de totale oppervlakte van vergunningvrije bijbehorende bouwwerken op een afstand van meer dan 2,5 m van de woning op het perceel niet meer dan 30 m² bedraagt en dat het bij deze woning behorende achtererf als gevolg van de overkapping voor niet meer dan 50% is bebouwd.

3.2. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (uitspraak van 8 augustus 2012 in zaak nr. 201105349/1/A1), wijst artikel 2 van bijlage II bij het Bor, gelezen in samenhang met artikel 2.3, tweede lid, van het Bor, categorieën van bouwwerken aan die vergunningvrij zijn ten aanzien van de activiteiten bouwen en gebruiken. Dat betekent dat het bestemmingsplan niet in de weg kan staan aan het bouwen van bouwwerken die aan de in artikel 2 gestelde eisen voldoen. Hieruit moet worden afgeleid dat bouwwerken die ingevolge artikel 2 van bijlage II bij het Bor vergunningvrij zijn, niet meetellen bij de beantwoording van de vraag of door de bouw van andere categorieën bouwwerken, de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte aan bouwwerken wordt overschreden. Dit is anders indien door toevoeging van een nieuw bouwwerk niet meer wordt voldaan aan de eisen die dat artikel stelt, bijvoorbeeld de eis dat niet meer dan 50% van het achtererfgebied mag worden bebouwd met bijbehorende bouwwerken. Met deze benadering wordt ten aanzien van bouwwerken als bedoeld in artikel 2 van bijlage II bij het Bor, de jurisprudentie voortgezet die is ontwikkeld onder de werking van de Woningwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (onder meer de uitspraak van 10 juli 2002 in zaak nr. 200101969/1), waarvoor ook steun kan worden gevonden in de Nota van Toelichting bij het Bor (Stb. 2010, 143; blz. 145). Nu, zoals hiervoor is overwogen, niet meer dan

50% van het achtererf is bebouwd en daarmee de maximaal in het bestemmingsplan toegelaten oppervlakte voor bouwwerken op het achtererf niet wordt overschreden, heeft de rechtbank terecht overwogen dat voor de bouw van de overkapping geen omgevingsvergunning is vereist en het college derhalve niet bevoegd was handhavend op te treden.

12-128

**ABRvS 12 september 2012, nr. 201103581/1/R1
(Castricum/bestemmingsplan 'Limmen-Zandzoom') (LJN: BX7130)**

Uit artikel 3.6, eerste lid, onder b, van de Wro, gelezen in samenhang met artikel 3.1.4 van het Bro, volgt dat het leerstuk van de objectieve begrenzing bij de mogelijkheid tot uitwerking niet aan de orde is. Gelet op artikel 76 van de Wgh, in samenhang gelezen met de wetsgeschiedenis, is het mogelijk hogere waarden vast te stellen voorafgaand aan de vaststelling van een uitwerkingsplan. Aan het bestemmingsplan ligt een akoestisch onderzoek ten grondslag. Uit het onderzoek volgt dat met toepassing van de mogelijkheid hogere waarden vast te stellen uitwerkingen die voldoen aan de uitwerkingsplicht, mogelijk zijn.

**artikel 76 lid 1 WGH
artikel 3.6 lid 1 onder a of b Wro
artikel 3.1.4 Bro**

2. Het plan maakt deel uit van het project "Wonen in het Groen", dat in maart 2004 is gestart door de gemeenten Castricum en Heiloo, alsmede de provincie Noord-Holland. Het project streeft onder meer naar de realisatie van 2.000 tot 2.400 woningen in het gebied tussen de duinen van Noord-Holland en de bebouwing van de kernen Limmen en Heiloo, de zogenoemde Zandzoom. Het voorliggende plan voorziet in de bouw van ongeveer 565 woningen op het grondgebied van de gemeente Castricum, ten westen van de kern Limmen. Voor het overige is het plan conserverend van aard.

8. [appellanten sub 5] en [appellante sub 8] betogen dat de omstandigheid dat het college van burgemeester en wethouders voorafgaand aan het nog vast te stellen uitwerkingsplan hogere grenswaarden kan vaststellen, zoals opgenomen in artikel 17, lid 17.2, aanhef en onder c, artikel 18, lid 18.2, aanhef en onder c, en artikel 19, lid 19.2, aanhef en onder c, van de planregels, niet met zich brengt dat daarmee de uitwerkingsplicht objectief begrensd is.

8.1. Ingevolge artikel 76, eerste lid, van de Wet geluidhinder (hierna: Wgh), zoals die gold ten tijde van belang, worden bij de vaststelling van een bestemmingsplan of van een wijzigings- of uitwerkingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a of b, van de Wro dat geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op gronden, behorende tot een zone als bedoeld in artikel 74, ter zake van de geluidsbelasting, vanwege de weg waarlangs die zone ligt, van de gevel van woningen, van andere geluidsgevoelige gebouwen en van geluidsgevoelige terreinen binnen die zone de waarden in acht genomen, die ingevolge artikel 82 en 100 als de ten hoogste toelaatbare worden aange-merkt.

Ingevolge het tweede lid, onder a, worden in afwijking van het eerste lid bij de vaststelling van een bestemmingsplan of van een wijzigings- of uitwerkingsplan als in dat lid bedoeld hogere waarden in acht genomen, voor zover met toepassing van artikel 83, 85 of 100a voor de vaststelling van het bestemmingsplan zodanige waarden zijn vastgesteld.

8.2. In de memorie van toelichting bij de Crisis- en herstelwet (*Kamerstukken II 2009/2010, 32 127, nr. 3, p. 91*) is het volgende opgenomen:

“Bij globale, nog uit te werken bestemmingsplannen is vaak nog niet precies te bepalen hoe hoog de geluidsbelasting op de toekomstige woningen zal zijn (afstand tussen weg en woning wordt pas bij uitwerking bekend). De Wgh schrijft voor dat een eventuele hogere waarde moet zijn verleend vóór de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad. Vanwege de onzekerheid over de hoogte van de geluidsbelasting wordt dan vaak voor een worst case benadering gekozen. Die komt dan meestal neer op de maximaal mogelijke ontheffingswaarde. Een serieuze afweging naar wat in de gegeven situatie een

redelijke balans is tussen maatregelen en geluidskwaliteit (bijvoorbeeld zo dicht mogelijk bij of onder de voorkeurswaarde) zal dan niet plaatsvinden. De uitvoeringspraktijk geeft er de voorkeur aan om de hogere waardenprocedure en de geluidafweging te laten plaatsvinden voorafgaand aan het besluit van burgemeester en wethouders ter uitwerking.

Het blijft overigens van belang om voorafgaand aan de bestemmingsplanvaststelling een geluidonderzoek uit te voeren. Zo moet worden bekeken of de geluidsbelastingen niet zo hoog zullen zijn dat ze (lees: de) maximale ontheffingswaarde overschrijden. Dan kan immers geen hogere waarde worden verleend en kunnen de woningen niet worden gerealiseerd. Ook voor de financiering van eventuele geluidmaatregelen (nodig om bijvoorbeeld aan de maximale ontheffingswaarde te voldoen) moeten in het bestemmingsplan middelen zijn gereserveerd.”

8.3. In het rapport “Verkenning Milieu effecten Zandzoom” van 30 juli 2010 (hierna: het milieueffectenonderzoek), opgesteld door Goudappel Coffeng, is onder meer akoestisch onderzoek verricht naar het wegverkeerslawaai. In het onderzoek wordt geconcludeerd dat aan de randen van het plangebied van de nieuwe geluidgevoelige bestemmingen de voorkeursgrenswaarde wordt overschreden als gevolg van de Rijksweg N203. De voorgenomen aanpassing van de Rijksweg levert geen grote knelpunten op voor geluidhinder. Op een enkele locatie neemt de geluidsbelasting toe met 2 dB of meer. Toepassing van geluidreducerend asfalt op de Rijksweg zorgt voor een geluidsreductie van 3 dB. Op een enkel waarneempunt in de zogenoemde variant 1 is geluidreducerend asfalt waarschijnlijk onvoldoende om de toenames te reduceren. Voor deze locatie is mogelijk een hogere grenswaarde noodzakelijk. Bij de verdere uitwerking van de deelgebieden is nader onderzoek noodzakelijk om te onderzoeken of sprake is van overschrijdingen van de voorkeurswaarde. De maximale ontheffingswaarde wordt binnen het plangebied als gevolg van het wegverkeerslawaai niet overschreden.

Bij de herinrichting van de Visweg worden geluidstoenames geconstateerd van ongeveer 3 tot 4 dB. Door toepassing van een aangepast wegdek kan de geluidsbelasting worden teruggedrongen tot de heersende geluidsbelasting.

8.4. Uit artikel 3.6, eerste lid, onder b, van de Wro, gelezen in samenhang met artikel 3.1.4 van het Bro, volgt dat het leerstuk van de objectieve begrenzing bij de mogelijkheid tot uitwerking niet aan de orde is.

Gelet op artikel 76 van de Wgh, in samenhang gelezen met de wetsgeschiedenis, is het mogelijk hogere waarden vast te stellen voorafgaand aan de vaststelling van een uitwerkingsplan. Aan het bestemmingsplan ligt, zoals ook wordt bedoeld in de hiervoor weergegeven passage uit de memorie van toelichting, een akoestisch onderzoek ten grondslag. Uit het onderzoek volgt dat met toepassing van de mogelijkheid hogere waarden vast te stellen uitwerkingen die voldoen aan de uitwerkingsplicht, mogelijk zijn. [appellanten sub 5] noch [appellante sub 8] hebben aanmerkelijk gemaakt dat dit onderzoek zodanige gebreken of leemten in kennis vertoont dat de raad zich daarop niet heeft mogen baseren, dan wel dat de uit te werken delen van het plan met het oog op de Wgh niet uitvoerbaar zijn.

12-129

ABRvS 12 september 2012, nr. 201112865/1/T1/A1 (Alkmaar/omgevingsvergunning) (LJN: BX7118)

De toepassingsmogelijkheden van de bevoegdheid als opgenomen in artikel 4 van bijlage II bij het Bor komt niet dermate overeen met de toepassingsmogelijkheden van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 19, derde lid, van de WRO, als opgenomen in artikel 20, eerste lid, van het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985, dat van eenzelfde bevoegdheid gesproken kan worden. Zo is het begrip bijbehorend bouwwerk ingevoerd, zijn de zogenoemde categorieën van gevallen uitgebreid en worden andere, ruimere eisen aan de categorieën van gevallen gesteld.

**artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder c Wabo
artikel 2.12 lid 1 aanhef en onder a sub 2 Wabo
artikel 19 lid 3 WRO
artikel 20 lid 1 Bro 1985**

artikel 3.23 Wro artikel 4 Bijlage II Bor

Procesverloop

Bij besluit van 1 februari 2011 heeft het college een omgevingsvergunning verleend voor het gedeeltelijk veranderen en vernieuwen van een woning en een garage op het perceel [locatie 1], te Alkmaar in afwijking van het bestemmingsplan.

Bij besluit van 28 september 2011 heeft het college het door [belanghebbende] daartegen gemaakte bezwaar gegrond verklaard en het besluit van 1 februari 2011 herroepen voor zover het de garage betreft. Voorts is besloten een omgevingsvergunning te verlenen voor een garage met een bouwhoogte van 4,5 m en een omgevingsvergunning voor een garage met een bouwhoogte van 5 m te weigeren.

Bij uitspraak van 1 december 2011 heeft de voorzieningenrechter het door [appellant] daartegen ingestelde beroep gegrond verklaard en het besluit van 28 september 2011 vernietigd, voor zover daarbij een omgevingsvergunning is verleend voor het veranderen en vernieuwen van de garage met een maximale bouwhoogte van 4,5 m.

(...)

4. [appellant] betoogt dat de voorzieningenrechter heeft miskend dat aan de beleidsregels opgesteld onder de Wet op de Ruimtelijke Ordening (hierna: de WRO) niet als beleidsregels kunnen worden aanmerkt voor de toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, sub 2, in verbinding met artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: de Wabo). Hij wijst in dit verband op de uitspraak van de Afdeling van 12 oktober 2011, zaaknr. 201103083/1. Verder voert [appellant] aan dat de afwijkingsbevoegdheden onder de Wabo en Wet ruimtelijke ordening niet geheel overeenstemmen met de vrijstellingsbevoegdheid zoals van toepassing onder de WRO.

4.1. De gemeenteraad heeft bij besluit van 21 december 2000 het "Vrijstellingenbeleid artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening" (hierna: het Vrijstellingenbeleid) vastgesteld. Volgens dit beleid dient verweerder in de volgende gevallen de vrijstellingsmogelijkheid van artikel

19, derde lid, van de WRO en artikel 20, eerste lid, onder a, van het Besluit op de ruimtelijke ordening in beginsel te gebruiken:

(...)

f. de nokhoogte:

1. van de aangebouwde bijgebouwen mag niet meer dan 4.50 meter bedragen;

2. van de vrijstaande bijgebouwen mag niet meer dan 3 meter bedragen, met vrijstelling tot maximaal 4.50 meter (indien woon- en leefklimaat burens, waaronder bezonning, niet onevenredig wordt benadeeld).

4.2. Het Vrijstellingenbeleid is op 6 april 2001 in werking getreden. Na de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening (hierna: Wro), noch na de inwerkingtreding van de Wabo heeft bekrachtiging daarvan plaatsgevonden. Hoewel de in artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, onder 2, van de Wabo opgenomen bevoegdheid tot afwijking van het bestemmingsplan of beheersverordening een voortzetting betreft van de in artikel 3.23 van de Wet op de ruimtelijke ordening neergelegde bevoegdheid, die op haar beurt weer een voortzetting was van de in artikel 19, derde lid, van de WRO neergelegde bevoegdheid zijn de beleidsregels in het Vrijstellingenbeleid geen beleidsregels voor de toepassing van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onder a, onder 2, van de Wabo. Daartoe overweegt de Afdeling dat de toepassingsmogelijkheden van deze bevoegdheid als opgenomen in artikel 4 van bijlage II bij het Bor niet dermate met de toepassingsmogelijkheden van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 19, derde lid, van de WRO, als opgenomen in artikel 20, eerste lid, van het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985 overeenkomen, dat van eenzelfde bevoegdheid gesproken kan worden. Zo is het begrip bijbehorend bouwwerk ingevoerd, zijn de zogenoemde categorieën van gevallen uitgebreid en worden andere, ruimere eisen aan de categorieën van gevallen gesteld. De voorzieningenrechter heeft dit niet onderkend.

Het betoog slaagt.

4.3. Gelet op het voorgaande heeft het college het besluit van 28 september 2011 door de weigering van de omgevingsvergunning te motiveren onder verwijzing naar

het Vrijstellingenbeleid in strijd met artikel 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht genomen. Dit klemt te meer nu het college is teruggekomen van een verlening van de omgevingsvergunning uitsluitend op grond van dit Vrijstellingenbeleid.

12-130

**ABRvS 12 september 2012, nr.
201112262/1/A1
(Amersfoort/handhaving) (LJN: BX7117)**

Het begrip bouwwerk is in de Wabo niet omschreven. Uit de Wabo, noch uit de geschiedenis van de totstandkoming daarvan kan worden afgeleid dat met het begrip bouwwerk, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, welk artikel een voortzetting is van het verbod dat in artikel 40 van de Woningwet was opgenomen, is bedoeld om een wijziging aan te brengen in de aan dit begrip in de jurisprudentie onder de werking van de Woningwet gegeven betekenis. Gelet hierop ziet de Afdeling aanleiding om voor de uitleg van het begrip bouwwerk in de Wabo eveneens aansluiting te zoeken bij de hiervoor weergegeven definitie uit de modelbouwverordening. Het net, dat bestaat uit geknoopt zwart nylon en op een hoogte van 2,20 m over de gehele achtertuin van het perceel is gespannen middels staaldraden, dient, tezamen met de vijf staaldraden die met nagels zijn bevestigd aan de achtergevel van de woning en de voorgevel van de schuur op het perceel, te worden beschouwd als een constructie van enige omvang, die bedoeld is om ter plaatse te functioneren.

**artikel 2.1 lid 1 onder a Wabo
artikel 40 Wonw**

Procesverloop

Bij besluit van 1 december 2010 heeft het college, voor zover hier van belang, het verzoek van [appellant] om handhavend op te treden tegen het net over de achtertuin van het perceel [locatie] te Amersfoort (hierna: het perceel), afgewezen.

Bij besluit van 18 april 2011 heeft het college het door [appellant] daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 12 oktober 2011 heeft de rechtbank het daartegen door [appellant] ingestelde beroep ongegrond verklaard. (...)

2. [appellant] betoogt dat de rechtbank heeft miskend dat het college zich ten onrechte op het standpunt heeft gesteld dat het niet bevoegd is om handhavend op te treden tegen het net. Daartoe voert hij aan dat het net, dat zich al geruime tijd in de tuin bevindt en dient als gebruiksruimte voor de dieren en een geheel vormt met de schuttingen en de gevels waaraan het met naalden is bevestigd, een vergunningplichtig bouwwerk is als bedoeld in artikel 2.1, aanhef en onder a, van de Wabo.

2.1. Volgens jurisprudentie over het begrip “bouwwerk” in de Woningwet, zoals deze luidde voor de inwerkingtreding van de Wabo, zie bijvoorbeeld de uitspraak van 10 juni 2009, in zaak nr. 200807958/1, is bij herhaling aansluiting gezocht bij de in de modelbouwverordening gegeven definitie van het begrip “bouwwerk”, omdat dit in de Woningwet niet is omschreven en in de modelbouwverordening een bruikbare definitie is gegeven. Deze luidt: “elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren”.

2.2. Het begrip bouwwerk is in de Wabo niet omschreven. Uit de Wabo, noch de geschiedenis van de totstandkoming daarvan (*Kamerstukken II* 2006/07, 30 844, nr. 3, blz. 91-92), kan worden afgeleid dat met het begrip “bouwwerk”, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, welk artikel een voortzetting is van het verbod dat in artikel 40 van de Woningwet was opgenomen, is bedoeld om een wijziging aan te brengen in de aan dit begrip in de jurisprudentie onder de werking van de Woningwet gegeven betekenis. Gelet hierop ziet de Afdeling aanleiding om voor de uitleg van het begrip “bouwwerk” in de Wabo eveneens aansluiting te zoeken bij de hiervoor weergegeven definitie uit de modelbouwverordening.

2.3. Het net, dat bestaat uit geknoopt zwart nylon en op een hoogte van 2,20 m over de gehele achtertuin van het perceel is gespannen middels staaldraden, dient, tezamen met de vijf staaldraden, die met nagels zijn bevestigd aan de achtergevel van de woning en de voorgevel van de schuur op het perceel, te worden beschouwd als een constructie van enige omvang, die bedoeld is om ter plaatse te functioneren. De rechtbank heeft derhalve ten onrechte geen grond gezien voor het oordeel dat sprake is van een bouwwerk, als bedoeld in artikel 2.1, aanhef en onder a, van de Wabo, waarvoor een omgevingsvergunning is vereist. Dit betekent dat het college zich ten onrechte onbevoegd heeft geacht om handhavend op te treden.

12-131

ABRvS 12 september 2012, nr. 201106706/1/T1/R4 (De Wolden/wijzigingsplan) (LJN: BX7139)

De Afdeling acht het standpunt van het college dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd door beperking van de geluidgrenswaarden door middel van maatwerkvoorschriften, op zichzelf niet onredelijk. De Afdeling overweegt evenwel dat het college voor het bepalen van de acceptabele geluidgrenswaarden aansluiting heeft gezocht bij de Handreiking. De Handreiking biedt de mogelijkheid om van de richtwaarden af te wijken op grond van een bestuurlijk afwegingsproces. Een belangrijke rol daarbij speelt het bestaande referentieniveau van het omgevingsgeluid. Uit het deskundigenbericht van de StAB volgt dat het college geen onderzoek heeft gedaan naar het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij het vaststellen van het bestreden besluit. Nu het college heeft nagelaten het referentieniveau van het omgevingsgeluid voor de dagperiode vast te stellen voordat het is overgegaan tot een bestuurlijke afweging, heeft het college het bestreden besluit in zoverre onvoldoende gemotiveerd en is het besluit derhalve in strijd met artikel 3:46 van de Awb genomen.

artikel 2.20 Barim**artikel 3:46 Awb****artikel 8:72 lid 3 Awb****artikel 46 lid 6 Wet RvS**

2. Het plan voorziet in de toepassing van de wijzigingsbevoegdheid die is opgenomen in het op 30 oktober 2003 vastgestelde bestemmingsplan "Buitengebied De Wolden, artikel 30 WRO herziening" (hierna: het bestemmingsplan) voor het perceel aan de [locatie] te Ruinen. Op grond hiervan wordt de bestemming "Bedrijfsdoeleinden" met de aanduiding "veehandelsbedrijf" gewijzigd in de bestemming "Horecadoeleinden".

4. [appellant] voert verder aan dat het college, gelet op zijn belang bij een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, in redelijkheid niet tot het voorgenomen besluit heeft kunnen komen. Het toestaan van horeca op het perceel leidt volgens [appellant] tot onaanvaardbare geluidhinder en parkeeroverlast. In dit verband betoogt [appellant] dat niet valt in te zien waarom het geluidniveau voor de dagperiode 5 dB(A) hoger zou mogen zijn dan aanvaardbaar is volgens de door het college toegepaste Handreiking industrielawaai en vergunningverlening van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (hierna: de Handreiking). De verwijzing door het college naar het Besluit landbouw milieubeheer (hierna: Blm) is volgens [appellant] onterecht, omdat de geluidproductie van zijn bedrijf lager is dan het Blm toelaat. Voorts betoogt [appellant] dat het college ten onrechte geen rekening heeft gehouden met het woon- en leefklimaat op zijn terras.

4.1. Het college stelt zich op het standpunt dat bij het afwegen van de belangen die zijn betrokken bij de planwijziging enerzijds en de belangen van de omgeving, in het bijzonder [appellant], anderzijds, in het bijzonder aandacht is besteed aan potentiële parkeer- en geluidoverlast. Het college betoogt in dit verband dat het maatwerkvoorschriften op grond van artikel 2.20 van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (hierna: Barim) zal stellen, teneinde geluidhinder te beperken.

Om te beoordelen welk geluidniveau vanwege de activiteiten binnen de inrichting aanvaardbaar moet worden geacht heeft het college aansluiting gezocht bij hoofdstuk 4 van de Handreiking. In de Handreiking staan richtwaarden vermeld die zijn gerelateerd aan de aard van de woonomgeving en die als uitgangspunt worden gehanteerd bij het

stellen van geluidgrenswaarden. Het college heeft zich op het standpunt gesteld dat het gebied zich kenmerkt als 'landelijke omgeving'. Voor een 'landelijke omgeving' gelden als richtwaarden 40, 35 en 30 dB(A) voor respectievelijk de dag-, avond-, en nachtperiode. Voor de dagperiode heeft het college een geluidniveau aanvaardbaar geacht van 45 dB(A), 5 dB(A) hoger dan de richtwaarde volgens de Handreiking. Het college acht afwijking van de richtwaarden uit de Handreiking tot 45 dB(A) voor de dagperiode aanvaardbaar, vanwege het geluid dat door de inrichting van [appellant] wordt geproduceerd. Daarom sluit het college voor de dagperiode aan bij de normstelling uit het Blm. Door maatwerkvoorschriften zullen bovengenoemde waarden als grenswaarden worden voorgeschreven voor de geluidbelasting op de gevel van het woonhuis van [appellant]. Tevens zullen voorschriften worden gegeven voor het geluid dat binnen de schuur mag worden geproduceerd. Het college stelt dat blijkens akoestisch onderzoek aldus aan deze maatwerkvoorschriften kan worden voldaan.

Voorts betoogt het college dat de parkeerplaats zodanig zal worden gesitueerd dat de hinder voor [appellant], verzeleken met de huidige feitelijke situatie, zal verminderen.

4.2. De Afdeling acht het standpunt van het college dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd door beperking van de geluidgrenswaarden door middel van maatwerkvoorschriften op zichzelf niet onredelijk. De Afdeling overweegt evenwel dat het college voor het bepalen van de acceptabele geluidgrenswaarden aansluiting heeft gezocht bij de Handreiking. De Handreiking biedt de mogelijkheid om van de richtwaarden af te wijken op grond van een bestuurlijk afwegingsproces. Een belangrijke rol daarbij speelt het bestaande referentieniveau van het omgevingsgeluid. Uit het deskundigenbericht van de StAB volgt dat het college geen onderzoek heeft gedaan naar het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij het vaststellen van het bestreden besluit. Nu het college heeft nagelaten het referentieniveau van het omgevingsgeluid voor de dagperiode vast te stellen voordat het is overgegaan tot een bestuurlijke afweging, heeft het college het bestreden besluit in zoverre onvoldoende gemotiveerd en is het besluit derhalve in strijd met artikel 3:46 van de Awb genomen.

4.3. Het college heeft, voorafgaand aan de zitting, alsnog het referentieniveau van het omgevingsgeluid onderzocht,

van welk onderzoek de resultaten zijn neergelegd in een overgelegd rapport van 8 mei 2012. Uit dit rapport volgt dat het referentieniveau voor het omgevingsgeluid voor de dagperiode 46 dB(A) bedraagt. De Afdeling volgt [appellant] niet in zijn betoog dat in het onderzoek het referentieniveau van het omgevingsgeluid ten onrechte niet op grond van ten minste drie metingen is vastgesteld. Voor het bepalen van het referentieniveau verwijst de Handreiking naar de VROM-publicatie "Richtlijnen voor de karakterisering en meting van omgevingsgeluid, IL-HR-15-01" (hierna: Richtlijnen). De Richtlijnen schrijven niet voor dat het referentieniveau van het omgevingsgeluid op basis van ten minste drie metingen dient te worden vastgesteld.

Nu het college alsnog het referentieniveau heeft onderzocht, dit hoger ligt dan de door het college acceptabel bevonden geluidgrenswaarde van 45 dB(A), en hetgeen [appellant] tegen het rapport heeft aangevoerd geen aanleiding geeft voor het oordeel dat het referentieniveau niet overeenkomstig de Richtlijnen is vastgesteld, ziet de Afdeling aanleiding om te onderzoeken of met toepassing van artikel 8:72, derde lid, van de Awb de rechtsgevolgen van het besluit in stand kunnen worden gelaten.

5.4. [appellant] betoogt voorts dat in de onderzoeken geen rekening is gehouden met de maximale benutting van de door het plan geboden mogelijkheden. [appellant] betoogt in dit verband dat in de rapporten ten onrechte wordt uitgegaan van een afstand tussen zijn woning en de schuur op het perceel van [belanghebbende] van 50 meter. Voorts betoogt [appellant] dat in het akoestisch onderzoek ten onrechte tot uitgangspunt is genomen dat in de dagperiode 20 auto's zullen aankomen en vertrekken, in de avondperiode 20 auto's zullen aankomen en in de nachtperiode 20 auto's zullen vertrekken en dat ten onrechte wordt uitgegaan van 32 bezoekers op het terras bij de schuur. In dit verband stelt [appellant] dat de totale inrichting een capaciteit heeft van 100-120 bezoekers. Ten slotte betoogt [appellant] dat in de onderzoeken ten onrechte is uitgegaan van de bestaande locaties van de parkeerplaatsen en terrassen, omdat deze locaties niet in het plan of anderszins zijn gefixeerd en deze dan ook dichters op zijn perceel kunnen worden ingericht.

5.6. Het akoestisch onderzoek gaat uit van de bestaande situatie wat betreft de situering en omvang van de parkeerplaatsen en de terrassen. Volgens het akoestisch onderzoek leiden de op een afstand van ten minste 55 m gele-

gen terrassen in de bestaande situatie tot een geluidbelasting van 33 dB(A) op de gevel van de woning van [appellant]. Het plan staat er evenwel niet aan in de weg dat de terrassen en parkeerplaatsen dichters bij de woning van [appellant] worden gesitueerd dan in de bestaande situatie. Gelet op de afstand van 38 m tussen de woning van [appellant] en de grens van het plangebied is aanmerkelijk dat de geluidbelasting op de woning van [appellant] hoger zal worden naarmate de parkeerplaatsen en terrassen dichters op de woning van [appellant] worden gesitueerd. Het akoestisch onderzoek biedt geen antwoord op de vraag of in dat geval de geluidbelasting op de gevel van de woning van [appellant] onder de door het college gehanteerde grenswaarden blijft. Gelet hierop is de Afdeling van oordeel dat in het rapport wat betreft de locatie en omvang van de parkeerplaatsen en de terrassen niet is uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden, zodat het college het rapport niet ten grondslag kunnen leggen aan het bestreden besluit. In hetgeen [appellant] heeft aangevoerd ziet de Afdeling dan ook aanleiding voor het oordeel dat het bestreden besluit is genomen in strijd met de bij het voorbereiden van een besluit te betrachten zorgvuldigheid en daarom in strijd met artikel 3:2 van de Awb is vastgesteld.

Ingeval een besluit wordt vernietigd, dient de Afdeling de mogelijkheden van finale beslechting van het geschil te onderzoeken. In dit verband ziet de Afdeling aanleiding het beroep verder te beoordelen ten behoeve van eventuele toekomstige besluitvorming.

Conclusie

7. In hetgeen [appellant] heeft aangevoerd ziet de Afdeling aanleiding voor het oordeel dat het plan is genomen in strijd met de bij het voorbereiden van een besluit te betrachten zorgvuldigheid en daarom in strijd met artikel 3:2 van de Awb is vastgesteld.

De Afdeling ziet in het belang bij een spoedige beëindiging van het geschil aanleiding het college op de voet van artikel 46, zesde lid, van de Wet op de Raad van State op te dragen de gebreken in het besluit van 19 april 2011 binnen de hierna te noemen termijn te herstellen op een van de hierna genoemde wijzen. Het college dient daartoe:

- het besluit te wijzigen door vaststelling van een andere planregeling, waarin de locatie en de omvang van de trassen en parkeerplaatsen zodanig op de verbeelding worden vastgelegd dat de uitgangspunten van het aan het bestreden plan ten grondslag gelegde akoestisch onderzoek representatief kunnen worden geacht voor de invulling van de maximale planologische mogelijkheden;

of:

- met inachtneming van overweging 5.6 een akoestisch onderzoek te verrichten waarbij wordt uitgegaan van een representatieve invulling van de maximale planologische mogelijkheden en aan de hand van dit onderzoek toereikend te motiveren dat de geluidbelasting ter plaatse van de woning van [appellant] aanvaardbaar is, dan wel het besluit te wijzigen door vaststelling van een andere planregeling die een aanvaardbare geluidbelasting ter plaatse van de woning van [appellant] waarborgt.

(...)

12-132

Rb. Utrecht 14 september 2012, nr. SBR 12/1140 (Bunschoten/omgevingsvergunning appartementen) (LJN: BX7274)

Casus

Verweerder heeft een omgevingsvergunning verleend voor de bouw van twaalf appartementen en een fietsenberging. Eisers voeren aan dat de omgevingsvergunning is verleend in strijd met artikel 2.5.3 van de Bouwverordening. Het bouwplan voldoet niet aan het vereiste dat de ontsluitende verbindingsweg tussen het achterterrein van het complex en de Koningin Wilhelminastraat ten minste 4,5 meter breed moet zijn. De Crisis- en herstelwet is van toepassing.

Rechtsvraag

Strekt, gelet op artikel 1.9 Chw, de bepaling uit artikel 2.5.3 van de Bouwverordening mede tot de bescherming van de belangen van eisers?

Uitspraak

De rechtbank overweegt dat uit het eerste lid van artikel 2.5.3 van de Bouwverordening blijkt dat een verbindingsweg zoals in het onderhavige geval aan de orde, die het achterterrein ontsluit op de openbare weg, onder meer toegankelijk moet zijn voor hulpdiensten, waaronder voor brandweerauto's en ambulances. Dit artikel beoogt dus onder meer de bereikbaarheid van het perceel te garanderen in geval van een calamiteit zoals brand. Daarmee strekt dit artikel mede tot het bevorderen van de (brand)veiligheid van het perceel en de daarop aanwezige bebouwing, alsmede van die van omliggende percelen en bebouwing en dus ook van de gezondheid en veiligheid van aldaar aanwezige personen. Het belang van het voorkómen van verspreiding van brand of andere calamiteiten dan wel het effectief bestrijden daarvan op het perceel strekt immers evident mede ter bescherming van naburige percelen en daarop aanwezige personen of have, waartoe een goede bereikbaarheid voor hulpdiensten noodzakelijk is. Eisers hebben als direct omwonenden om die reden belang bij een goede bereikbaarheid van het perceel voor hulpdiensten. Gelet hierop is de rechtbank van oordeel dat de norm zoals verwoord in artikel 2.5.3 van de Bouwverordening mede strekt tot bescherming van de belangen van eisers, althans dat zich niet de situatie voordoet dat de ingeroepen norm kennelijk niet strekt tot bescherming van hun belangen. De relativiteitseis van artikel 1.9 van de Chw kan dan ook niet aan een vernietiging van het bestreden besluit in de weg staan, indien het bestreden besluit niet in stand zou kunnen blijven wegens strijd met dit artikel van de Bouwverordening.

artikel 1.9 Chw

1. Op 27 juni 2008 heeft vergunninghouder bij verweerder een bouwaanvraag ingediend ten behoeve van de oprichting van een appartementencomplex met 12 woningen en een gemeenschappelijke fietsenberging op het perceel. Bij besluit van 20 augustus 2009 heeft verweerder met toepassing van artikel 19, tweede lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) de gevraagde bouwvergunning aan vergunninghouder verleend. Het door omwonenden tegen dit besluit gemaakte bezwaar heeft verweerder bij besluit van 7 september 2010 gegrond verklaard. Het

besluit van 20 augustus 2009 heeft verweerder bij laatstgenoemd besluit herroepen.

2. Op 23 mei 2011 heeft vergunninghouder bij verweerder opnieuw een aanvraag om een omgevingsvergunning ingediend. Evenals het bouwplan waarop de vorige bouw-aanvraag betrekking had, ziet dit bouwplan op de bouw van een appartementencomplex met 12 woningen en een gemeenschappelijke fietsenberging op het perceel. Het complex heeft een maximale bouwhoogte van 10,18 meter en heeft een kap voorzien van drie dakkapellen. Anders dan bij het vorige bouwplan is de galerij op de eerste verdieping voorzien van een gevel met geblindeerde (niet te openen) ramen.

3. Verweerder heeft voor dit bouwplan op 6 februari 2012 een omgevingsvergunning verleend op de voet van artikel 2.1, eerste lid aanhef en onder a en c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met de artikelen 2.10 en 2.12, eerste lid, onder a, ten derde, van de Wabo.

4. Op 31 maart 2010 is de Crisis- en herstelwet (Chw) in werking getreden. De inhoudelijke bepalingen van de Chw hebben onmiddellijke werking voor de onder de reikwijdte van deze wet vallende besluiten. Ingevolge artikel 1.1, eerste lid, onder a, van de Chw is, voor zover hier van belang, afdeling 2 van de Chw van toepassing op alle besluiten die krachtens enig wettelijk voorschrift zijn vereist voor de ontwikkeling of verwezenlijking van de in bijlage I bij deze wet bedoelde categorieën ruimtelijke en infrastructurele projecten. In bijlage I van de Chw is als categorie 3.1 onder meer opgenomen: 'een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, ten derde, van de Wabo van het bestemmingsplan wordt afgeweken, ten behoeve van de bouw van meer dan 11 woningen in een aaneengesloten gebied of de herstructurering van woon- en werkgebieden'.

5. Nu in het onderhavige geval met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, ten derde, van de Wabo een omgevingsvergunning is verleend ten behoeve van een appartementencomplex met 12 woningen, en derhalve ten behoeve van meer dan 11 woningen in een aaneengesloten gebied, stelt de rechtbank vast dat op onderhavige procedure de Chw van toepassing is. De rechtbank zal het beroep dienovereenkomstig beoordelen.

6. De rechtbank stelt voorts vast dat de in geding zijnde aanvraag is ingediend na de inwerkingtreding van de Wabo op 1 oktober 2010. Nu de uitzonderingsgevallen zoals omschreven in paragraaf 1.2 van de Invoeringswet Wabo zich niet voordoen, dient onderhavige aanvraag aan deze wet te worden getoetst.

7. Ingevolge artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Wabo is het verboden zonder omgevingsvergunning een project uit te voeren, voor zover dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit respectievelijk het bouwen van een bouwwerk (a) dan wel voor zover dat project geheel of gedeeltelijk bestaat uit het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan (c). Ingevolge artikel 2.10, eerste lid, onder b en c, van de Wabo wordt de omgevingsvergunning, voor zover de aanvraag betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a (bouwen), geweigerd indien de activiteit in strijd is met de bouwverordening (b) of met het bestemmingsplan (c). In dit laatste geval wordt de aanvraag mede aangemerkt als een aanvraag om een vergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder c, en wordt de vergunning slechts geweigerd indien vergunningverlening met toepassing van artikel 2.12 niet mogelijk is. Ingevolge artikel 2.12, eerste lid, onder a, ten derde, van de Wabo, kan de omgevingsvergunning, voor zover de aanvraag betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, slechts worden verleend indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat.

8. Op het perceel rust op grond van het bestemmingsplan "Ongerweges" (hierna: het bestemmingsplan) de bestemming "Erf". Op grond van artikel 13, eerste lid, van de planvoorschriften zijn gronden met deze bestemming bestemd voor: a. het aanleggen en in stand houden van een tuin; b. onbebouwde erven en bebouwing ten behoeve van het hoofdgebouw op het betreffende bouwperceel, met de daarbij behorende:

- gebouwen;
- bouwwerken, geen gebouw zijnde;
- werken, geen bouwwerk zijnde.

9. Eisers hebben aangevoerd dat de omgevingsvergunning is verleend in strijd met artikel 2.5.3 van de Bouwverordening gemeente Bunschoten (hierna: de Bouwverordening).

Het bouwplan voldoet volgens hen niet aan het daarin opgenomen vereiste dat de ontsluitende verbindingsweg tussen het achterterrein van het complex en de Koningin Wilhelminastraat ten minste 4,5 meter breed moet zijn.

10. Ingevolge artikel 1.9 van de Chw vernietigt de administratieve rechter een besluit niet op de grond, dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dit beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept. Uit de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel van de Chw (TK 2009-2010, 32 127, nr. 3, p. 49) kan worden afgeleid dat de wetgever met dit artikel de eis heeft willen stellen dat er een verband moet bestaan tussen een beroepsgrond en de daadwerkelijke (of: achterliggende) reden om een besluit in rechte aan te vechten en dat de bestuursrechter een besluit niet moet vernietigen wegens schending van een rechtsregel die niet strekt tot bescherming van een belang waarin de eisende partij feitelijk dreigt te worden geschaad.

11. Gelet op het voorgaande ziet de rechtbank zich voor de vraag gesteld of artikel 2.5.3 van de Bouwverordening mede strekt tot de bescherming van de belangen van eisers. Indien dat kennelijk niet zo is, kan deze beroepsgrond immers niet leiden tot vernietiging van het bestreden besluit. In dat geval komt de rechtbank niet toe aan een inhoudelijke beoordeling van deze beroepsgrond.

12. Op grond van artikel 2.5.3, eerste lid, van de Bouwverordening moet, indien de toegang van een gebouw meer dan 10 meter is verwijderd van een openbare weg, een verbindingsweg tussen die toegang en het openbare wegnennet aanwezig zijn die geschikt is voor verhuisauto's, vuilnisauto's, ziekenauto's, brandweerauto's en het overige te verwachten verkeer, tenzij de aard, de ligging en het gebruik van het gebouw zulks niet vereisen. Op grond van het tweede lid, onder a, van dit artikel moet, voor zover hier relevant, een geschikte verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid, een breedte hebben van ten minste 4,5 meter. Het zesde lid van dit artikel bepaalt dat het bevoegd gezag, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid, de omgevingsvergunning kan verlenen indien de aard, de ligging en het gebruik van het bouwwerk zich daarvoor lenen.

13. De rechtbank overweegt dat uit het eerste lid van artikel 2.5.3 van de Bouwverordening blijkt dat een verbindingsweg zoals in het onderhavige geval aan de orde, die het achterterrein ontsluit op de openbare weg, onder meer toegankelijk moet zijn voor hulpdiensten, waaronder voor brandweerauto's en ambulances etc. Dit artikel beoogt dus onder meer de bereikbaarheid van het perceel te garanderen in geval van een calamiteit zoals brand. Daarmee strekt dit artikel mede tot het bevorderen van de (brand)veiligheid van het perceel en de daarop aanwezige bebouwing alsmede van die van omliggende percelen en bebouwing en dus ook van de gezondheid en veiligheid van aldaar aanwezige personen. Het belang van het voorkomen van verspreiding van brand of andere calamiteiten dan wel het effectief bestrijden daarvan op het perceel strekt immers evident mede ter bescherming van naburige percelen en daarop aanwezige personen of have, waartoe een goede bereikbaarheid voor hulpdiensten noodzakelijk is. Eisers hebben als direct omwonenden om die reden belang bij een goede bereikbaarheid van het perceel voor hulpdiensten. Gelet hierop is de rechtbank van oordeel dat de norm zoals verwoord in artikel 2.5.3 van de Bouwverordening mede strekt ter bescherming van de belangen van eisers, althans dat zich niet voordoet de situatie dat de ingeroepen norm kennelijk niet strekt tot bescherming van hun belangen. De relativiteitseis van artikel 1.9 van de Chw kan dan ook niet aan een vernietiging van het bestreden besluit in de weg staan, indien het bestreden besluit niet in stand zou kunnen blijven wegens strijd met dit artikel van de Bouwverordening. Met betrekking tot de inhoudelijke beoordeling van het betoog van eisers dat het bouwplan in strijd is met artikel 2.5.3 van de Bouwverordening overweegt de rechtbank als volgt.

14. De rechtbank stelt op grond van de gedingstukken met partijen vast dat de toegang van het appartementencomplex meer dan 10 meter van de openbare weg is verwijderd. Op grond van het tweede lid van artikel 2.5.3 van de Bouwverordening, dient de verbindingsweg tussen het appartementencomplex en de Koningin Wilhelminastraat dus in beginsel een breedte te hebben van ten minste 4,5 meter. Eisers hebben betwist dat deze toegangsweg naar het achterterrein 4,5 meter breed is. Verweerder en vergunninghouder hebben ter zitting gesteld dat dit wel het geval is en ter onderbouwing daarvan verwezen naar een kadastrale kaart van 9 januari 2012, waarop een breedte van 4,95 meter is ingetekend. Deze kaart is echter onvoldoende nauwkeurig en niet op schaal,

zodat daaraan voor wat betreft de juistheid van de kennelijk handmatig ingevoegde maatvoering van de breedte van de toegangsweg geen doorslaggevend belang kan worden toegekend. Op de door verweerder getoetste en goedgekeurde bouwtekeningen ontbreekt een weergave van de breedte van deze verbindingsweg, doch indien de aldaar wel weergegeven maat voor de toegang van het aan de oostzijde van het achterterrein gelegen perceel (4 meter) met een liniaal wordt vergeleken met die aan de Koningin Wilhelminastraat dan kan niet tot de conclusie worden gekomen dat de verbindingsweg aan de eis van ten minste 4,5 meter breedte voldoet. De gedingstukken bevatten verder geen verifieerbare gegevens aan de hand waarvan de breedte van de verbindingsweg kan worden vastgesteld. Bij deze stand van zaken moet dus worden geconcludeerd dat thans niet aannemelijk is dat aan artikel 2.5.3 van de Bouwverordening wordt voldaan, althans dat verweerder zich daarvan onvoldoende heeft vergewist, dan wel dat onvoldoende is gemotiveerd waarom – indien aan die eis niet wordt voldaan – niettemin een omgevingsvergunning is verleend.

15. Gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat het bestreden besluit is genomen in strijd met artikel 3:2 dan wel artikel 3:46 van de Awb. Het bestreden besluit komt derhalve voor vernietiging in aanmerking. Naar het oordeel van de rechtbank leent het geconstateerde gebrek zich echter in beginsel voor herstel. Verweerder kan het gebrek herstellen door de breedte van de verbindingsweg tussen de Koningin Wilhelminastraat tot aan het achterterrein te meten en deze maatvoering op te nemen in een tekening op schaal die deel zal moeten uitmaken van de bestreden omgevingsvergunning. Indien na de feitelijke meting de verbindingsweg niet blijkt te voldoen aan de vereiste maatvoering, zal verweerder gemotiveerd dienen in te gaan op eventuele toepassing van artikel 2.5.3., zesde lid, van de Bouwverordening. Wanneer verweerder hierbij wenst over te gaan tot het nemen van een nieuw of gewijzigd besluit op de voet van artikel 6:18 van de Awb, zal de voorbereiding daarvan niet opnieuw met toepassing van afdeling 3.4 van de Awb hoeven te geschieden.

12-133

**ABRvS 19 september 2012, nr.
201012080/1/R4
(Leerdam/bestemmingsplan
'Buitengebied') (LJN: BX7725)**

In de Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening is geen gelijkstelling van artikel 19, eerste en tweede lid, van de WRO met een projectbesluit opgenomen. De Wabo was ten tijde van het nemen van het bestreden besluit nog niet in werking getreden. Nu gelet daarop de vrijstelling op grond van artikel 19, eerste lid, van de WRO noch met een projectbesluit, noch met een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan is gelijkgesteld, is artikel 3.10 Wro niet van toepassing op de inpassing van de op grond van artikel 19, eerste lid, van de WRO verleende vrijstelling.

De Afdeling ziet in de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 3, tweede lid, van de Wgv aanleiding om bij geurgevoelige objecten die deel uitmaken van een andere veehouderij ten aanzien van de beoordeling van het woon- en leefklimaat in verhouding met de individuele normen voor veehouderijen uit de Wgv anders te oordelen dan in de uitspraak van 6 januari 2010 (zaak nr. 200807852/1/R2) in het algemeen is gedaan. Als de afstand van een veehouderij tot een geurgevoelig object bij een andere veehouderij voldoet aan de afstandsnorm uit artikel 3, tweede lid, van de Wgv moet, anders dan bij geurgevoelige objecten die geen deel uitmaken van een veehouderij, behoudens bijzondere omstandigheden worden aangenomen dat bij dit geurgevoelige object een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig is.

**artikel 19 lid 1 en 2 WRO
artikel 3.10 Wro
artikel 3 lid 2 Wgv**

1. Het plan voorziet in de planologische regeling van het buitengebied van Leerdam.

31. [appellante sub 10] en anderen richten zich tegen het plandeel met de bestemming "Sport" wat betreft het perceel Parallelweg 41 te Leerdam.

31.1. De raad betoogt dat geen zienswijzen kunnen worden ingediend tegen dit plandeel omdat het plandeel de inpassing van een voor de manege en bedrijfswoning verleende vrijstelling op grond van artikel 19 van de WRO betreft. Dit vloeit volgens de raad voort uit artikel 3.10 van de Wro en het overgangsrecht bij de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo). Omdat geen zienswijzen kunnen worden ingediend staat volgens de raad evenmin beroep open.

31.2. In de Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening is geen gelijkstelling van artikel 19, eerste en tweede lid, van de WRO met een projectbesluit opgenomen. De Wabo was ten tijde van het nemen van het bestreden besluit nog niet in werking getreden. Nu gelet daarop de vrijstelling op grond van artikel 19, eerste lid, van de WRO noch met een projectbesluit, noch met een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan is gelijkgesteld, is artikel 3.10 Wro niet van toepassing op de inpassing van de op grond van artikel 19, eerste lid, van de WRO verleende vrijstelling. Tegen het plandeel met de bestemming "Sport" wat betreft het perceel Parallelweg 41 staat derhalve beroep open.

32. [appellante sub 10] en anderen betogen dat ten tijde van de vaststelling van het plan onderzoek had moeten worden of een goed woon- en leefklimaat ter plaatse van de manege en de bedrijfswoning aanwezig was, waarbij rekening dient te worden gehouden met uitbreiding van het bedrijf van [appellante sub 10] waarvoor vergunningen zijn verleend in augustus en september 2010.

32.1. De raad stelt dat het plan niet leidt tot een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat. De manege is vergund door een vrijstelling op grond van artikel 19 WRO en een bouwvergunning. Bij het verlenen van de bouwvergunning en de vrijstelling is de aanwezigheid van de naastgelegen intensieve veehouderij van [appellante sub 10] meegewogen, en zijn de juiste afstandenmaten wat betreft geur gehanteerd, zoals is bevestigd in de uitspraak van de Afdeling van 14 maart 2007, in zaak nr. 200604739/1. Bij de verlening van de revisievergunning en uitbreidingsvergunning voor de intensieve veehouderij in september 2010 is volgens de raad rekening gehouden met de aan-

wezigheid van de manege en de bijbehorende bedrijfswoning. De raad stelt dat het plan geen wijziging meebrengt voor de mogelijkheden op deze locaties doordat de reeds vergunde situaties zijn bestemd.

32.2. Op 12 juni 2004 heeft het college vrijstelling en bouwvergunning verleend voor het oprichten van een manege en bedrijfswoning op het perceel Parallelweg 41 te Leerdam. Dit perceel ligt ten westen van en grenst aan [locatie 7]. De vrijstelling en de bouwvergunning zijn bij de uitspraak van de Afdeling van 14 maart 2007, in zaak nr. 200604739/1, onherroepelijk geworden.

Met het plan is beoogd om hetgeen met de eerder genoemde vrijstelling en vergunning ter plaatse mogelijk is gemaakt, planologisch vast te leggen. Hiertoe heeft Parallelweg 41 de bestemming "Sport" met de aanduiding "manege" gekregen en is een bouwvlak opgenomen dat de vergunde gebouwen omvat. De bedrijfswoning kan, in tegenstelling tot de vrijstelling en de bouwvergunning, binnen het gehele bouwvlak worden gerealiseerd.

Hierdoor is het mogelijk de woning 24 m dichterbij het bedrijf van [appellante sub 10] te bouwen dan de bedrijfswoning waarvoor vrijstelling en bouwvergunning is verleend

[appellante sub 10] exploiteert op [locatie 7] een intensieve veehouderij. [locatie 7] heeft de bestemming "Agrarisch-Bouwvlak". Het bedrijf omvat drie stagegebouwen voor de huisvesting van totaal 90.000 vleeskuikens. Daarnaast is op 26 augustus 2010 een milieuvergunning en op 14 september 2010 een bouwvergunning verleend voor een stal voor 1.300 vleeskalveren ten oosten van de bestaande stallen. De kortste afstand tussen het bestemmingsvlak "Agrarisch-Bouwvlak" en het bouwvlak binnen de bestemming "Sport" is 62 m.

32.4. De voorziene woning bij de manege ligt buiten de bebouwde kom en is een geurgevoelig object dat onderdeel uitmaakt van een andere veehouderij in de zin van artikel 3, tweede lid, van de Wgv. Nu het bouwvlak binnen de bestemming "Sport" op meer dan 50 m van de grens van het bestemmingsvlak "Agrarisch-Bouwvlak" ligt, wordt voldaan aan de normen van de Wgv.

32.5. Voor zover aan de normen uit de Wgv is voldaan heeft de Afdeling in de uitspraak van 6 januari 2010, zaak

nr. 200807852/1/R2 overwogen dat indien de voor veehouderijen toepasselijke individuele norm niet wordt overschreden, er niet zonder meer van uit kan worden gegaan dat ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gerealiseerd. De raad moet inzichtelijk maken in hoeverre ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gerealiseerd. De toegestane milieubelasting dient in overeenstemming te zijn met de uit een oogpunt van een goede ruimtelijke ordening aanvaardbare inrichting van het gebied.

32.6. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 3, tweede lid, van de Wgv volgt dat voor geurige objecten die deel uitmaken van een andere veehouderij een beperktere bescherming tegen geurhinder van andere veehouderijen acceptabel is dan voor overige geurige objecten. In de Memorie van Toelichting bij artikel 3, tweede lid, van de Wgv (*Kamerstukken II*, 2005-2006, 30453, nr. 3, p. 19) staat dat geurige objecten die deel uitmaken van een andere veehouderij uitsluitend of voornamelijk door de eigen dierenverblijven worden belast. Een beperktere bescherming is volgens de Memorie van Toelichting dan acceptabel. Ter vermindering van het aantal situaties waarin de nabijgelegen veehouderij wel een (aanzienlijke) bijdrage levert aan de geurbelasting, is een afstand voorgeschreven die ten minste moet worden aangehouden.

32.7. De Afdeling ziet in de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 3, tweede lid, van de Wgv aanleiding om bij geurige objecten die deel uitmaken van een andere veehouderij ten aanzien van de beoordeling van het woon- en leefklimaat in verhouding met de individuele normen voor veehouderijen uit de Wgv anders te oordelen dan in de uitspraak van 6 januari 2010 (zaak nr. 200807852/1/R2) in het algemeen is gedaan.

Als de afstand van een veehouderij tot een geurige object bij een andere veehouderij voldoet aan de afstandsnorm uit artikel 3, tweede lid, van de Wgv moet, anders dan bij geurige objecten die geen onderdeel uitmaken van een veehouderij, behoudens bijzondere omstandigheden worden aangenomen dat bij dit geurige object een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aanwezig is.

Nu ter plaatse van Parallelweg 41 aan de normen van de Wgv is voldaan, kan er in dit geval van uit worden gegaan

dat als gevolg van het plan geen onaanvaardbaar woon- en leefklimaat ontstaat.

12-134

ABRvS 19 september 2012, nr. 201200245/1/A1 (Amsterdam/omgevingsvergunning) (LJN: BX7683)

Omdat het bestreden besluit geen afwijzende beschikking betreft en daarmee materieel gezien niet dezelfde strekking heeft als de eerdere afwijzende besluiten, heeft het college zich terecht op het standpunt gesteld dat de aanvraag om een omgevingsvergunning geen herhaalde aanvraag betreft als bedoeld in artikel 4:6 van de Awb. Bovendien volgt uit artikel 4:6 van de Awb niet dat het college verplicht is om opnieuw een afwijzend besluit op de aanvraag te nemen.

De rechtbank heeft terecht geoordeeld dat in de onderhavige procedure niet van belang is of sprake is van het geheel dan wel het gedeeltelijk vernieuwen van de dakopbouw. De rechtbank neemt daarbij terecht in aanmerking dat de dakopbouw feitelijk aanwezig is en hiervoor nog geen bouw- of omgevingsvergunning is verleend, zodat de onderhavige omgevingsvergunning wordt geacht te zijn verleend voor de gehele dakopbouw, zoals aangegeven op de tekeningen die behoren bij de aanvraag.

**artikel 2.12 lid 1 aanhef en onderdeel a 2° Wabo
artikel 4 aanhef en lid 4 Bijlage II Bor
artikel 4:5 Awb
artikel 4:6 lid 1 Awb**

Procesverloop

Bij besluit van 11 februari 2011 heeft het dagelijks bestuur aan [vergunninghouder] een omgevingsvergunning verleend voor het veranderen en vernieuwen van een dakuitbouw aan de achterzijde van het pand op het perceel [locatie] te Amsterdam (hierna: het perceel).

Bij besluit van 12 juli 2011 heeft het dagelijks bestuur het door [appellant] daartegen gemaakte bezwaar ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 29 november 2011 heeft de rechtbank het door [appellant] daartegen ingestelde beroep ongegrond verklaard.

(...)

1. Het bouwplan ziet op het gedeeltelijk veranderen en vernieuwen van een dakopbouw aan de achterzijde van het perceel.

4. Het bouwplan is in strijd met het bestemmingsplan, omdat het bouwplan niet in samenhang is ontworpen en gerealiseerd binnen een op kaart IB aangegeven architectonische en stedenbouwkundige eenheid.

Om het bouwplan niettemin te kunnen realiseren heeft het dagelijks bestuur met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, aanhef en onderdeel a, onder 2°, van de Wabo, gelezen in verbinding met artikel 4, aanhef en vierde lid, van bijlage II bij het Bor, voor het bouwplan een omgevingsvergunning verleend.

5. [appellant] betoogt dat de rechtbank niet heeft onderkend dat de onderhavige aanvraag om een omgevingsvergunning een herhaalde aanvraag is als bedoeld in artikel 4:6 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Volgens [appellant] zijn voor het bouwplan eerder bouw-aanvragen ingediend, die beide hebben geleid tot een onherroepelijke weigering door de uitspraken van de Afdeling van 28 april 2004, in zaak nr. 200305350/1, en van 10 september 2008, in zaak nr. 200708345/1.

5.1. Ingevolge artikel 4:6, eerste lid, van de Awb is een aanvrager gehouden nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden te vermelden, indien na een geheel of gedeeltelijk afwijzende beschikking een nieuwe aanvraag wordt gedaan.

Ingevolge het tweede lid kan het bestuursorgaan zonder toepassing te geven aan artikel 4:5 van de Awb de aanvraag afwijzen onder verwijzing naar zijn eerdere afwijzende beschikking, wanneer geen nieuw gebleken feiten of veranderde omstandigheden worden vermeld.

5.2. Op de eerdere aanvragen om bouwvergunning die voor het bouwplan zijn ingediend heeft het college afwijzend beslist. Deze weigeringen zijn onherroepelijk geworden door de uitspraken van de Afdeling van 28 april 2004, in zaak nr. 200305350/1 en van 10 september 2008, in zaak nr. 200708345/1.

Reeds omdat het onderhavige besluit van 11 februari 2011 geen afwijzende beschikking betreft en daarmee materieel gezien niet dezelfde strekking heeft als de eerdere afwijzende besluiten, heeft het college zich terecht op het standpunt gesteld dat de aanvraag om een omgevingsvergunning geen herhaalde aanvraag betreft als bedoeld in artikel 4:6 van de Awb. Gelet hierop is de rechtbank terecht tot de conclusie gekomen dat het college de aanvraag om een omgevingsvergunning terecht in behandeling heeft genomen. Anders dan [appellant] ter zitting heeft betoogd, volgt uit artikel 4:6 van de Awb niet dat het college verplicht is om opnieuw een afwijzend besluit op de aanvraag te nemen.

9. [appellant] betoogt dat de rechtbank niet heeft onderkend dat de aanvraag niet vergunbaar is, omdat de aanvraag ziet op een gedeeltelijke vernieuwing terwijl een gehele vernieuwing van de dakopbouw heeft plaatsgevonden. Volgens [appellant] volgt dit uit eerdere uitspraken van de Afdeling in deze procedure.

9.1. De Afdeling heeft in haar uitspraak van 28 april 2004, in zaak nr. 200305350/1, geoordeeld dat het bouwplan voorziet in een gehele vernieuwing van de dakopbouw en dat het overgangsrecht niet op het bouwplan van toepassing is. De rechtbank heeft evenwel terecht geoordeeld dat in de onderhavige procedure niet van belang is of sprake is van het geheel dan wel het gedeeltelijk vernieuwen van de dakopbouw. De rechtbank neemt daarbij terecht in aanmerking dat de dakopbouw feitelijk aanwezig is en hiervoor nog geen bouw- of omgevingsvergunning is verleend, zodat de onderhavige omgevingsvergunning wordt geacht te zijn verleend voor de gehele dakopbouw, zoals aangegeven op de tekeningen die behoren bij de aanvraag van 15 december 2010. Voorts heeft de rechtbank terecht geoordeeld dat, gelet op de bouwtekeningen en de eerdere procedures, er geen grond is voor het oordeel dat voor [appellant] onduidelijk is om welk bouwplan het gaat.

12-135

ABRvS 26 september 2012, nr. 201107635/1/T1/R3 (Veenendaal/bestemmingsplan 'Nijverkamp') (LJN: BX8253)

Een ontwerpplan heeft met ingang van 31 december 2009 ter inzage gelegen, zodat de papieren verbeelding beslissend is. Daarna is het ontwerp met ingang van 20 mei 2010 nogmaals ter inzage gelegd, omdat bij de eerste terinzagelegging abusievelijk een geluidsonderzoek niet ter inzage zou hebben gelegen. Nu vaststaat dat het ontwerp dat op 20 mei 2010 nogmaals ter inzage is gelegd gelijk is aan het ontwerp dat op 31 december 2009 ter inzage is gelegd, met dien verstande dat bij het opnieuw ter inzage gelegde ontwerp het geluidsonderzoek is gevoegd, met het herstellen van een dergelijke omissie geen wezenlijk ander plan ter inzage heeft gelegen. Dat betekent dat voor de vraag of artikel 1.2.3 lid 1 en 2 Bro of artikel 8.1.1 lid 1 en 2 Bro van toepassing is, de eerste terinzagelegging van het ontwerp bepalend is. Hieruit volgt dat in dit geval de papieren versie van het vastgestelde plan beslissend is. Reeds daardoor kunnen de eventuele onvolkomenheden op de digitale verbeelding en de onduidelijkheden die kunnen zijn ontstaan door het plaatsen van een onjuiste versie van de vastgestelde verbeelding op <www.ruimtelijkeplannen.nl> niet leiden tot vernietiging van het bestreden besluit.

De wijziging van de milieucategorie ter plaats die is opgenomen in een bij het bestreden besluit behorend overzicht is ten onrechte niet verwerkt op de bij het vaststellingsbesluit behorende verbeelding. De verbeelding stemt in zoverre niet overeen met het vaststellingsbesluit, hetgeen in strijd is met de rechtszekerheid.

Legale bouwwerken dienen in beginsel, gelet op de rechtszekerheid, geheel als zodanig te worden bestemd. Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering vinden als een dienovereenkomstige bestemmingsregeling op basis van nieuwe inzichten niet langer in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening en het belang bij de beoogde nieuwe

regeling zwaarder weegt dan de gevestigde rechten en belangen. Ten aanzien van de stelling van de raad dat de bestaande legale bedrijfsbebouwing als zodanig is bestemd met toepassing van de afwijkingsbevoegdheid, wordt overwogen dat een minder rechtszekere situatie ontstaat als de aanvaardbaarheid van bestaande legale bebouwing afhankelijk wordt gesteld van een nader besluit. Een dergelijke regeling is niet passend om bestaande en legale bouwwerken als zodanig te bestemmen.

artikel 46 lid 6 Wet RvS

artikel 1.2.1 lid 1 aanhef en onder b Bro

artikel 1.2.3 lid 1 en 2 Bro

artikel 8.1.1 lid 1 Bro

Tussenuitspraak met toepassing van artikel 46, zesde lid, van de Wet op de Raad van State (...)

Procesverloop

Bij besluit van 12 mei 2011 heeft de raad het bestemmingsplan 'Nijverkamp' vastgesteld.

Tegen dit besluit hebben onder meer de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid Heuvelman Staalhandel B.V. en Dynamostaal B.V. (hierna: Heuvelman en Dynamostaal) bij brief, bij de Raad van State ingekomen op 2 augustus 2011, beroep ingesteld. (...)

1. Ingevolge artikel 46, zesde lid, van de Wet op de Raad van State, voor zover hier van belang, kan de Afdeling het bestuursorgaan opdragen een gebrek in het bestreden besluit te herstellen of te laten herstellen.

Formele aspecten

2. Heuvelman en Dynamostaal betogen dat het plan in strijd met artikel 1.2.3, eerste lid, van het Besluit ruimtelijke ordening (hierna: het Bro) is vastgesteld, omdat het plan niet op juiste wijze langs elektronische weg is vastgelegd en in die vorm is vastgesteld. Verder betogen zij dat de digitale verbeelding afwijkt van de papieren versie. Verder stellen zij dat het vastgestelde plan afwijkt van het plan dat te raadplegen is op www.ruimtelijkeplannen.nl. Niet duidelijk is welk vastgesteld plan doorslaggevend is.

2.1. De raad stelt zich op het standpunt dat het plan zowel digitaal als op papier is vastgesteld. Wel heeft op de landelijke voorziening van www.ruimtelijkeplannen.nl per abuis enige tijd een onjuiste versie van de verbeelding gestaan, omdat er problemen waren met het plaatsen van het vastgestelde plan op deze website. Inmiddels is dit verholpen.

2.2. Ingevolge artikel 1.2.1, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bro, voor zover hier van belang, stelt het college van burgemeester en wethouders, onverminderd het bepaalde bij of krachtens de wet, bestemmingsplannen op zodanige wijze beschikbaar dat deze langs elektronische weg door een ieder kunnen worden verkregen.

Ingevolge artikel 1.2.3, eerste lid, van het Bro worden de in artikel 1.2.1, eerste lid, bedoelde visies, plannen, besluiten en verordeningen in voorkomend geval met de daarbij behorende toelichting of onderbouwing langs elektronische weg vastgelegd en in die vorm vastgesteld. Een volledige verbeelding daarvan op papier wordt gelijktijdig vastgesteld.

Ingevolge artikel 1.2.3, tweede lid, van het Bro is indien na vaststelling de inhoud van de langs elektronische weg vastgelegde visies, plannen, besluiten en verordeningen en die van de verbeelding daarvan op papier tot een verschillende uitleg aanleiding geeft, de eerstbedoelde inhoud beslissend.

Ingevolge artikel 8.1.1, eerste lid, van het Bro mogen in afwijking van artikel 1.2.3, eerste en tweede lid, de in artikel 1.2.1, eerste lid, bedoelde visies, plannen, besluiten en verordeningen in voorkomend geval met de daarbij behorende toelichting of onderbouwing die voor 1 januari 2010 in papieren vorm zijn vastgelegd en in ontwerp ter inzage zijn gelegd, na dat tijdstip in die vorm worden vastgesteld. In zodanig geval wordt tevens een verbeelding daarvan in elektronische vorm vastgesteld.

Ingevolge het tweede lid, is, indien de inhoud van de visies, plannen, besluiten en verordeningen op papier, bedoeld in het eerste lid, en de inhoud van de verbeelding daarvan in elektronische vorm tot verschillende uitleg aanleiding geeft, in afwijking van artikel 1.2.3, tweede lid, de inhoud van de papieren vorm beslissend.

2.3. Blijkens de kennisgeving heeft het ontwerpplan met ingang van 31 december 2009 ter inzage gelegen, zodat de papieren verbeelding beslissend is. Voor zover het ontwerp met ingang van 20 mei 2010 nogmaals ter inzage heeft gelegen, omdat bij de eerste terinzagelegging abusievelijk een geluidsonderzoek niet ter inzage zou hebben gelegen, overweegt de Afdeling, onder verwijzing naar haar uitspraak van 31 augustus 2011, in zaak nr. 201009810/1/R3 (www.raadvanstate.nl), dat nu vaststaat dat het ontwerp dat op 20 mei 2010 nogmaals ter inzage is gelegd, gelijk is aan het ontwerp dat op 31 december 2009 ter inzage is gelegd, met dien verstande dat bij het opnieuw ter inzage gelegde ontwerp het geluidsonderzoek is gevoegd, met het herstellen van een dergelijke omissie geen wezenlijk ander plan ter inzage heeft gelegen. Dat betekent dat voor de vraag of artikel 1.2.3, eerste en tweede lid, van het Bro of artikel 8.1.1, eerste en tweede lid, van het Bro van toepassing is, de eerste terinzagelegging van het ontwerp bepalend is. Hieruit volgt dat in dit geval de papieren versie van het vastgestelde plan beslissend is. Reeds daarom kunnen de eventuele onvolkomenheden op de digitale verbeelding en de onduidelijkheden die kunnen zijn ontstaan door het plaatsen van een onjuiste versie van de vastgestelde verbeelding op www.ruimtelijkeplannen.nl niet leiden tot vernietiging van het bestreden besluit. De betogen over de digitale vaststelling en de digitale versie van het plan falen.

Milieucategorie

3. Heuvelman en Dynamostaal betogen dat de raad ten onrechte de functieaanduiding 'bedrijf tot en met categorie 4.1' heeft vastgesteld voor hun percelen Dynamostraat 31 en 34. Dit had milieucategorie 4.2 moeten zijn. Weliswaar heeft de raad blijkens het bestreden besluit na de naar voren gebrachte zienswijze erkend dat een onjuiste milieucategorie in het ontwerp was opgenomen en dat dit moet worden gewijzigd, maar deze wijziging is niet verwerkt in het vastgestelde plan.

3.1. De raad stelt zich op het standpunt dat bedoelde wijzigingen wel verwerkt zijn en dat beide bedrijven geheel onder de maximale milieucategorie 4.2 vallen.

3.1.1. Ingevolge artikel 3.1, aanhef en onder a, van de planregels zijn de voor 'Bedrijf' aangewezen gronden bestemd voor bedrijf in de vorm van bedrijven en bedrijfsactiviteiten maximaal tot en met de ter plaatse

aangegeven milieucategorie zoals die is weergegeven op de verbeelding en nader is omschreven in de lijst van bedrijfsactiviteiten.

3.1.2. Heuvelman bewerkt staalproducten en slaat deze op. Het bedrijf is gevestigd aan de Dynamostraat 34. Dynamostaal exploiteert een groothandel in metaalproducten en is gevestigd aan de Dynamostraat 31. Niet in geschil is dat beide bedrijven onder de milieucategorie 4.2 vallen.

3.1.3. Ten aanzien van het perceel Dynamostraat 31 wordt overwogen dat blijkens de beslissende papieren versie van het vastgestelde plan aan deze gronden een maximale milieucategorie 4.2 is toegekend, zodat het betoog in zoverre feitelijke grondslag mist.

Ten aanzien van het perceel Dynamostraat 34 wordt overwogen dat blijkens de beslissende papieren versie van het vastgestelde plan aan een deel van de gronden van Heuvelman een maximale milieucategorie 4.1 is toegekend. De wijziging van de milieucategorie ter plaatse, die is opgenomen in het bij het bestreden besluit behorende 'Overzicht van wijzigingen Nijverkamp' is daarmee ten onrechte niet verwerkt op de bij het vaststellingsbesluit behorende verbeelding. De verbeelding stemt in zoverre niet overeen met het vaststellingsbesluit. Gelet hierop ziet de Afdeling dan ook aanleiding voor het oordeel dat het bestreden besluit en het plan in onderlinge samenhang in zoverre zijn vastgesteld in strijd met de rechtszekerheid. In zoverre slaagt het betoog.

Opslag in de open lucht

4. Voorts voeren Heuvelman en Dynamostaal aan dat de opslag in de open lucht op het perceel Dynamostraat 34 ten onrechte niet als zodanig is bestemd, terwijl het bestaande legale buitenopslag betreft.

4.2. Niet in geschil is dat de bestaande opslag in de open lucht op het perceel Dynamostraat 34 legaal is. De raad heeft ter zitting toegelicht dat de planregeling voor opslag in de open lucht zo moet worden uitgelegd dat er, nu er op het perceel geen bebouwing aanwezig is en geen voorgevelrooilijn, geen opslag buiten het bouwvlak mag plaatsvinden. De raad heeft vervolgens erkend dat de bestaande opslag buiten het bouwvlak op het perceel onder het gebruiksovergangsrecht van het plan is

gebracht. In beginsel dient bestaand legaal gebruik als zodanig bestemd te worden.

Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering vinden indien een dienovereenkomstige bestemming op basis van nieuwe inzichten niet langer in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening en het belang bij de beoogde nieuwe bestemming zwaarder weegt dan de gevestigde rechten en belangen. Daarnaast moet aannemelijk zijn dat het bestaande gebruik binnen de planperiode zal worden beëindigd. De raad heeft dat niet aannemelijk gemaakt, zodat de Afdeling aanleiding ziet voor het oordeel dat het bestreden besluit is vastgesteld in strijd met de te betrachten zorgvuldigheid, voor zover het betreft de bestaande opslag in de open lucht buiten het bouwvlak op het plandeel met de bestemming 'Bedrijf' aan de Dynamostraat 34. Het betoog slaagt.

6. Heuvelman en Dynamostaal voeren aan dat de raad ten onrechte heeft voorzien in een maximale bouwhoogte van 12 m voor bedrijfsgebouwen, omdat de bestaande en legale bedrijfsgebouwen hoger zijn. Ten onrechte zijn deze bedrijfsgebouwen in zoverre onder het bouwovergangsrecht gebracht.

6.1. De raad stelt dat in het voorheen geldende bestemmingsplan bij recht een maximale bouwhoogte van 8 m was toegestaan en dat afwijkingen tot 12 m mogelijk waren. In dit plan is aangesloten bij die maximale bouwhoogte, waarbij de afwijkingmogelijkheden zijn meegenomen. In het verleden is vergunning verleend voor bouwwerken hoger dan 12 m, te weten 12,9 m. Hoewel die bouwwerken in dit plan niet geheel bij recht zijn bestemd, wordt met toepassing van de afwijkingsbevoegdheid in artikel 10, lid 10.1 aanhef en onder a, van de planregels een bouwhoogte tot 13,2 m mogelijk gemaakt. Gelet hierop heeft de raad geen reden gezien het plan in zoverre te wijzigen.

6.2. Ingevolge artikel 3, lid 3.2, onder 3.2.1, onder g, van de planregels geldt voor het bouwen van gebouwen dat zij moeten voldoen aan de maatvoeringsaanduiding zoals aangegeven in de verbeelding. Aan de percelen van Heuvelman en Dynamostaal is op de verbeelding een maximale bouwhoogte van 12 m toegekend.

Ingevolge artikel 10, lid 10.1, onder a, kan bij omgevingsvergunning worden afgeweken van de regels van het plan

ten behoeve van het afwijken van de in de regels voorgescreven maatvoering met ten hoogste 10%.

Ingevolge artikel 10, lid 10.2, kan de in 10.1 genoemde omgevingsvergunning slechts worden verleend, indien hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken.

Ingevolge artikel 13.1, lid 13.1.1, aanhef en onder a, mag een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot, gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd.

6.3. Niet in geschil is dat de bedrijfsbebouwing met een overeenkomstig bouwvergunning en derhalve legaal is gebouwd. Met betrekking tot legale bouwwerken staat voorop dat deze in beginsel, gelet op de rechtszekerheid, geheel als zodanig dienen te worden bestemd. Dit uitgangspunt kan onder meer uitzondering vinden als een dienovereenkomstige bestemmingsregeling op basis van nieuwe inzichten niet langer in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening en het belang bij de beoogde nieuwe regeling zwaarder weegt dan de gevestigde rechten en belangen. Daarvan is in dit geval niet gebleken en niet inzichtelijk is waarom het geheel als zodanig bestemmen van de legale bouwwerken niet in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

Ten aanzien van de stelling van de raad dat de bestaande legale bedrijfsbebouwing als zodanig is bestemd met toepassing van de afwijkingsbevoegdheid, wordt overwogen dat een minder rechtszekere situatie ontstaat als de aanvaardbaarheid van bestaande legale bebouwing afhankelijk wordt gesteld van een nader besluit. Een dergelijke regeling is niet passend om bestaande en legale bouwwerken als zodanig te bestemmen. Dit betekent dat de bedrijfsbebouwing, anders dan door de raad is beoogd, niet geheel als zodanig is bestemd. Hieruit volgt dat het bestreden besluit in zoverre niet met de te betrachten zorgvuldigheid is voorbereid en niet steunt op een deugdelijke motivering.

Annotatie

1. Het werken met <www.ruimtelijkeplannen.nl> heeft geleid tot een nieuwe dimensie in de bestemmingsplanpraktijk. Dat het gebruik van voornoemde digitale voorziening kan leiden tot juridische brokken, bleek eerder (o.a. ABRvS 7 maart 2012, zaaknr. 201100022/1/R1, TBR 2012/88). Ook in de onderhavige zaak zijn er 'abusievelijk' documenten op de website gezet. Dat is op een later moment hersteld, maar die herstelactie leidt juist tot een rechtsvraag, namelijk of artikel 8.1.1 Bro van toepassing is. Concreet is het antwoord op die vraag doorslaggevend om te bepalen of in het geval de papieren versie van een bestemmingsplan afwijkt van de elektronische versie, de ene of de andere versie rechtens voorrang heeft.

2. Artikel 8.1.1 Bro maakt bij wijze overgangsregeling een uitzondering op de uit artikel 1.2.3 Bro voortvloeiende regel dat bij een discrepantie tussen de papieren versie en de elektronische versie van het bestemmingsplan laatstgenoemde variant voorgaat. Bepalend voor het van toepassing zijn van het oude recht – lees: de papieren versie van het vastgestelde bestemmingsplan heeft voorrang – is het moment waarop het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd. Is dat vóór 1 januari 2010 (het moment waarop art. 1.2.3 lid 3 Bro rechtskracht kreeg; Stb. 2008, 145), dan is het oude recht van toepassing. In de onderhavige zaak staat vast dat tweemaal een ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd: de eerste keer vóór 1 januari 2010, de tweede keer erna. Toch is op het onderhavige geschil het oude recht van toepassing. De Afdeling herhaalt in dezen dat beslissend is of de tweede (of zoveel latere) keer een 'wezenlijk ander plan' ter inzage is gelegd. Dat is natuurlijk een rekkelijk begrip. In de onderhavige zaak is de Afdeling van mening dat van een wezenlijk ander plan geen sprake is doordat een onderzoeksrapport aanvullend ter inzage is gelegd. Ik denk dat als een hernieuwde terinzagelegging van een ontwerpplan enkel haar oorzaak vindt in het alsnog ter inzage leggen van (aanvullende) onderzoeksgegevens, van een wezenlijk ander plan als hier bedoeld geen sprake is.

3. Dat neemt niet weg dat het meermalen publiceren van documenten op <www.ruimtelijkeplannen.nl> snel leidt tot allerhande onduidelijkheden bij rechtzoekenden. Dat moet worden voorkomen. Intussen is mij door een welwillende ambtenaar van een middelgrote gemeente in het midden van het land uitgelegd dat ongelukken die met

<www.ruimtelijkeplannen.nl> gebeuren vrijwel altijd te wijten zijn aan 'menselijk falen', met name bij het 'klaarzetten' van documenten voor <www.ruimtelijkeplannen.nl> die vervolgens 's nachts door het ICT-systeem worden 'opgehaald'. Het schijnt voor te komen dat binnen een gemeente meerdere ambtenaren gemachtigd kunnen zijn om namens een bestuursorgaan documenten bij <www.ruimtelijkeplannen.nl> aan te bieden. Als ieder van die ambtenaren dat zonder overleg doet en de documenten bovendien een verschillende digitale codering wordt meegegeven, kunnen verschillende of onjuiste versies van plannen op de website verschijnen. Het voorkomen van ongelukken met <www.ruimtelijkeplannen.nl> lijkt dus in de eerste plaats een kwestie van het maken van goede interne afspraken binnen het gemeentelijke ambtenarenapparaat.

4. Het bestemmingsplan haalt in casu de eindstreep overigens om een andere reden niet. Zo blijkt een wijziging in de milieucategorie niet overgenomen op de papieren verbeelding. Dat levert een onrechtmatigheid op. Hoewel het Bro de papieren verbeelding niet als een onderdeel van het bestemmingsplan bestempelt, oordeelde de Afdeling al dat aan die verbeelding een rechtsgevolg toekomt dat vergelijkbaar is met dat van de vroegere plankaart (zie ABRvS 16 februari 2011, zaaknr. 201007109/1/R3, AB 2011, 80). Daarnaast is in casu een deel van het bedrijf van appellanten wegbestemd terwijl het een legaal gebruik betreft. Op dat punt duidt de standaardregel op dat het niet positief bestemmen van legaal gebruik weliswaar mogelijk is, maar alleen als daarvoor zwaarwegende redenen zijn te geven (door de planvaststeller). Van dergelijke redenen is bij de vaststelling van het bestemmingsplan niet gebleken (zie over het al dan niet positief bestemmen van bestaand gebruik: H.J. de Vries, 'De rechtspositie van bestaand gebruik bij de herziening van een bestemmingsplan', *BR* 2005, p. 531 e.v.).

Tonny Nijmeijer

12-136

ABRvS 11 juli 2012, nr. 201109154/1/A2
(Planschade Lisse) (LJN: BX1059)

Casus

Appellant heeft om een vergoeding van planschade verzocht omdat de bouw van het winkelcentrum heeft geleid tot een verlies aan zonlicht, uitzicht, privacy en parkeerruimte, tot een verslechtering van de luchtkwaliteit en tot geluidsoverlast en de waarde van de woning daardoor is gedaald.

Het college heeft een advies van de SAOZ aan zijn besluit en grondslag gelegd en dat besluit in bezwaar gehandhaafd. Hierin heeft de SAOZ de waardedaling van de woning als gevolg van de planologische wijziging getaxeerd op € 22.500,00. De StAB heeft in haar verslag een waardevermindering van gelijke grootte vastgesteld.

Appellant betoogt dat het realiseren van een gebouw met een maximale hoogte van 15 meter onder het oude planologische regime, gelet op artikel 2.5.28 van de bouwverordening, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid was uitgesloten. Daartoe voert hij aan dat krachtens het bestemmingsplan slechts 70 procent van dat bouwvlak mocht worden bebouwd. Voorts voert hij aan dat de rechtbank heeft miskend dat artikel 2.5.28 van de bouwverordening slechts ziet op het verlenen van ontheffing voor overschrijding van de toegelaten bouwhoogte, dat het college die ontheffing slechts mag verlenen in het geval de welstand daarbij is gebaat en dat dit slechts mogelijk is voor het voor detailhandel bestemde zuidelijke deel van de gronden en niet voor het voor erven bestemde noordelijke deel ervan.

Rechtsvraag

Is de realisatie van een gebouw met de maximale hoogte van 15 meter onder het oude planologische regime met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten op gronden met de bestemming erven, gelet op de bouwverordening?

Uitspraak

Dat in het kopje van artikel 2.5.28 van de bouwverordening is vermeld dat de bepaling ziet op het verlenen van ontheffing voor overschrijding van de toegelaten bouwhoogte, laat onverlet dat het college krachtens deze bepaling, gelet op de tekst ervan, ook ontheffing van het bepaalde in artikel 2.5.23 mag verlenen. Voorts is het niet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten dat de welstand daarbij is gebaat. Dat het college krachtens artikel 2.5.28 van de bouwverordening, voor zover thans van belang, slechts ontheffing ten behoeve van gebouwen bestemd voor woondoeleinden, kantoor-doeleinden of winkeldoeleinden mag verlenen, brengt verder niet met zich dat deze bepaling geen betekenis heeft voor het in het bestemmingsplan voor erven bestemde noordelijke deel van de gronden. Artikel 2.5.28 van de bouwverordening ziet niet op de planologische bestemming van een perceel, maar, zoals het college in het besluit van 13 oktober 2009 terecht heeft aangevoerd, op de feitelijke functie van een gebouw. Derhalve is niet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten dat op de voet van deze bepaling ten behoeve van een gebouw op het voor erven bestemde noordelijke deel van de gronden ontheffing kon worden verleend.

artikel 49 WRO

2.3. [appellant] is sinds 29 februari 1996 eigenaar van de woning met bijbehorend perceel, plaatselijk bekend [locatie] te Lisse en kadastraal bekend gemeente Lisse, sectie [...], nr. [...] (hierna: de woning).

2.4. Bij besluit van 15 maart 2005 heeft het college met toepassing van artikel 19, eerste lid, van de WRO vrijstelling van de in het bestemmingsplan 'Centrum 1986' (hierna: het bestemmingsplan) ter zake gestelde voorschriften verleend ten behoeve van het realiseren van het winkelcentrum 'De Madelief' (hierna: het winkelcentrum) op de ten zuidoosten van de woning gelegen gronden (hierna: de gronden).

Aan het verzoek om vergoeding van planschade heeft [appellant] ten grondslag gelegd dat de bouw van het winkelcentrum heeft geleid tot een verlies aan zonlicht, uitzicht, privacy en parkeerruimte, tot een verslechtering

van de luchtkwaliteit en tot geluidsoverlast en dat de waarde van de woning daardoor is gedaald.

2.5. Het college heeft advies gevraagd aan de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken (hierna: de SAOZ).

In een advies van maart 2009 heeft de SAOZ een vergelijking gemaakt tussen het regime van het bestemmingsplan en de planologische situatie als gevolg van het vrijstellingsbesluit van 15 maart 2005. In dit advies is wat betreft de bebouwingmogelijkheden van de gronden uiteengezet dat, voor zover thans van belang, het krachtens de bepalingen van het bestemmingsplan, rekening houdend met de aanvullende werking van de bouwverordening van de gemeente Lisse (hierna: de bouwverordening), onder het oude regime mogelijk was bebouwing met een hoogte van 15 meter te realiseren. Voorts is daarin wat betreft de gebruiksmogelijkheden van de gronden onder het nieuwe regime uiteengezet dat, voor zover thans van belang, het gebruik van de tegenover de woning gelegen in- en uitrit van de parkeergarage en van de inpandige laad- en losplaats voor vrachtwagens tot een toename van geluidshinder zal leiden, maar dat een significante toename van geluidshinder als gevolg van de weerkaatsing van het geluid van het wegverkeer op de Westerdreef zich in planologisch opzicht niet heeft voorgedaan, omdat de Westerdreef ook voorafgaand aan de planologische wijziging een druk bereden weg was en ook voorheen reeds een zekere bebouwingswand kon worden opgericht. Volgens de SAOZ heeft de planologische wijziging ertoe geleid dat [appellant] in een nadeliger positie is komen te verkeren en dat de waarde van de woning ten tijde van de inwerking-treding van dat besluit van een bedrag in de orde van grootte van € 465.000,00 naar een bedrag in de orde van grootte van € 442.500,00 is gedaald.

Het college heeft het advies van de SAOZ aan het besluit van 7 april 2009 ten grondslag gelegd en dat besluit in bezwaar gehandhaafd.

2.6. In beroep heeft de rechtbank, op de voet van artikel 8:47, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (hierna: de StAB) tot deskundige benoemd voor het instellen van een onderzoek. Daarbij heeft zij de StAB verzocht om, uitgaande van de door de SAOZ gemaakte planologische vergelijking, haar te adviseren over de omvang van de

waardevermindering van de woning als gevolg van het vrijstellingsbesluit van 15 maart 2005.

Volgens het verslag van de StAB van 17 september 2010, gelezen in samenhang met een daarbij gevoegd taxatierapport van dezelfde dag, is de waarde van de woning als gevolg van dat besluit op de zogenoemde peildatum van € 475.000,00 naar € 452.500,00 gedaald, zodat de in dat taxatierapport vastgestelde waardevermindering van € 22.500,00 per saldo gelijk is aan de in het advies van de SAOZ vastgestelde waardevermindering.

2.7. [appellant] betoogt dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat het bouwvlak van het winkelcentrum krachtens het bestemmingsplan geheel mocht worden bebouwd en dat het realiseren van een gebouw met een maximale hoogte van 15 meter onder het oude planologische regime, gelet op artikel 2.5.28 van de bouwverordening, niet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid was uitgesloten. Daartoe voert hij aan dat krachtens het bestemmingsplan slechts 70 procent van dat bouwvlak mocht worden bebouwd. Voorts voert hij aan dat de rechtbank heeft miskend dat artikel 2.5.28 van de bouwverordening slechts ziet op het verlenen van ontheffing voor overschrijding van de toegelaten bouwhoogte, dat het college die ontheffing slechts mag verlenen in het geval de welstand daarbij is gebaat en dat dit slechts mogelijk is voor het voor Detailhandel bestemde zuidelijke deel van de gronden en niet voor het voor Erven bestemde noordelijke deel ervan.

2.7.1. Ingevolge artikel 2.5.23, eerste lid, aanhef en onder a, van de bouwverordening, zoals die ten tijde van belang luidde, mag een bouwvergunningplichtig bouwwerk, onverminderd het bepaalde in artikel 2.5.24, tussen de voor- en de achtergevelrooilijn niet hoger reiken dan tot de vlakken die de verticale vlakken door de voorgevelrooilijn en door de achtergevelrooilijn snijden op de – krachtens de artikelen 2.5.20 en 2.5.21 – maximale bouwhoogte en die met het horizontale vlak een hoek vormen van 45 graden in de bebouwde kom.

Ingevolge artikel 2.5.24, eerste lid, mag de hoogte van een bouwvergunningplichtig bouwwerk niet meer bedragen dan 15 meter.

Ingevolge artikel 2.5.28, aanhef en onder b, voor zover thans van belang, kan het college ontheffing verlenen van

het bepaalde in de artikelen 2.5.23 en 2.5.24 ten behoeve van gebouwen bestemd voor woondoel-einden, kantoor-doeleinden of winkeldoeleinden, indien de welstand bij het verlenen van de ontheffing is gebaat.

2.7.2. Uit pagina 7 van het in zoverre niet bestreden advies van de SAOZ blijkt dat is onderkend dat het voor Erven bestemde noordelijke deel van de gronden maximaal voor 70 procent mag worden bebouwd. Voor zover dit met zich brengt dat, anders dan de rechtbank heeft overwogen, het bouwvlak van het winkelcentrum krachtens het bestemmingsplan niet geheel mocht worden bebouwd, heeft dat derhalve geen betekenis voor de uitkomst van de door de SAOZ gemaakte planologische vergelijking.

Dat in het kopje van artikel 2.5.28 van de bouwverordening is vermeld dat de bepaling ziet op het verlenen van ontheffing voor overschrijding van de toegelaten bouwhoogte, laat onverlet dat het college krachtens deze bepaling, gelet op de tekst ervan, ook ontheffing van het bepaalde in artikel 2.5.23 mag verlenen. Voorts is het niet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten dat de welstand daarbij is gebaat. Dat het college krachtens artikel 2.5.28 van de bouwverordening, voor zover thans van belang, slechts ontheffing ten behoeve van gebouwen bestemd voor woondoel-einden, kantoor-doeleinden of winkeldoeleinden mag verlenen, brengt verder niet met zich dat deze bepaling geen betekenis heeft voor het in het bestemmingsplan voor Erven bestemde noordelijke deel van de gronden. Artikel 2.5.28 van de bouwverordening ziet niet op de planologische bestemming van een perceel, maar, zoals het college in het besluit van 13 oktober 2009 terecht heeft aangevoerd, op de feitelijke functie van een gebouw. Derhalve is niet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten dat op de voet van deze bepaling ten behoeve van een gebouw op het voor Erven bestemde noordelijke deel van de gronden ontheffing kon worden verleend.

Het betoog faalt.

12-137

**ABRVs 18 juli 2012, nr. 201110611/1/A2
(Planschade Ommen) (LJN: BX1866)**

Casus

Verzoeker is eigenaar van twee percelen op het zomerhuizerterrein 'Zonnebloem West', waarvan één perceel is bebouwd met een zomerhuis. In het oude bestemmingsplan beschikte verzoeker over de mogelijkheid om in totaal zes vrijstaande zomerhuizen te bouwen. Het nieuwe bestemmingsplan 'Buitengebied, artikel 30 WRO herziening', sluit de bouw van nieuwe zomerhuizen uit. Zij heeft verzocht om vergoeding van planschade, omdat zij niet langer over de mogelijkheid beschikt nog vijf zomerhuizen op haar percelen te bouwen.

Bij besluit van 14 januari 2010 heeft de raad besloten aan verzoeker, dan wel aan eventuele rechtsopvolgers onder algemene of bijzondere titel, een schadevergoeding toe te kennen in de vorm van geheel of, naar eigen wens, gedeeltelijk herstel van de bouw-mogelijkheden op de percelen (tot een totaal van maximaal vijf zomerhuizen) en haar twee jaar na het onherroepelijk worden van dit besluit de tijd geboden daartoe een bouwaanvraag in te dienen. Na herstel van de bouw-mogelijkheden door middel van de verlening van een daartoe strekkend project-besluit en een bouwvergunning wordt verzoeker, dan wel worden eventuele rechtsopvolgers, gedurende een periode van drie jaar na het onherroepelijk worden van de bouwvergunning in de gelegenheid gesteld om van de desbetreffende planologische mutatie en de bouwvergunning gebruik te maken. Leges of nadere kosten die samenhangen met de planologische wijziging zullen niet in rekening worden gebracht. Indien de compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht, zal aan verzoeker een compensatie in geld worden voldaan, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag van ontvangst van de aanvraag. De omvang van deze compensatie zal alsdan vastgesteld worden na inschakeling van een of meer ter zake kundige, onafhankelijke planschadeadviseurs.

In geschil is of vergoeding van de schade achterwege kan blijven omdat vergoeding daarvan bij de beslissing op bezwaar anderszins is verzekerd.

De rechtbank heeft overwogen dat de schade van verzoeker niet voldoende anderszins is verzekerd, omdat de raad geen feitelijk en op voorhand vastgesteld schadebedrag heeft genoemd dat zal worden uitbetaald indien compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht.

Rechtsvraag

Is vaststelling van de schade in geld noodzakelijk voorafgaand aan de compensatie in natura, wil er sprake van zijn dat de schade anderszins is verzekerd?

Uitspraak

Uit de uitspraak van de Afdeling van 27 april 2005 volgt niet dat voorafgaande aan compensatie in natura vaststelling van de schade in geld noodzakelijk is. Met het besluit van 15 december 2009 staat met voldoende zekerheid vast dat, mocht blijken dat compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht, de hoogte van het alsnog uit te betalen bedrag na inwinning van advies bij ter zake kundige, onafhankelijke planschadeadviseurs, zal worden vastgesteld.

artikel 49 WRO

2.2. [verzoeker] is eigenaar van twee percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 4.403 m² op het zomerhuizerrein "Zonnebloem West", waarvan één perceel is bebouwd met een zomerhuis. In het oude bestemmingsplan hadden de percelen de bestemming "Recreatieve doeleinden -R(ZT)- (zomerhuizerrein)" en beschikte [verzoeker] over de mogelijkheid om in totaal zes vrijstaande zomerhuizen te bouwen. Het nieuwe bestemmingsplan "Buitengebied, artikel 30 WRO herziening", vastgesteld op 30 januari 2003, sluit de bouw van nieuwe zomerhuizen uit. Zij heeft verzocht om vergoeding van planschade, omdat zij niet langer over de mogelijkheid beschikt nog vijf zomerhuizen op haar percelen te bouwen.

2.3. Bij besluit van 14 januari 2010 heeft de raad besloten aan [verzoeker], dan wel aan eventuele rechtsopvolgers onder algemene of bijzondere titel, een schadevergoeding toe te kennen in de vorm van geheel of, naar eigen wens,

gedeeltelijk herstel van de bouw mogelijkheden op de percelen (tot een totaal van maximaal vijf zomerhuizen) en haar twee jaar na het onherroepelijk worden van dit besluit de tijd geboden daartoe een bouw aanvraag in te dienen. Na herstel van de bouw mogelijkheden door middel van de verlening van een daartoe strekkend projectbesluit en een bouwvergunning wordt [verzoeker], dan wel worden eventuele rechtsopvolgers, gedurende een periode van drie jaar na het onherroepelijk worden van de bouwvergunning in de gelegenheid gesteld om van de desbetreffende planologische mutatie en de bouwvergunning gebruik te maken. Leges of nadere kosten die samenhangen met de planologische wijziging zullen niet in rekening worden gebracht. Indien de compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht, zal aan [verzoeker] een compensatie in geld worden voldaan, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag van ontvangst van de aanvraag. De omvang van deze compensatie zal alsdan vastgesteld worden na inschakeling van een of meer ter zake kundige, onafhankelijke planschadeadviseurs.

2.4. Artikel 49 WRO sluit compensatie in natura niet uit. In geschil is of vergoeding van de schade achterwege kan blijven omdat vergoeding daarvan bij de beslissing op bezwaar anderszins is verzekerd.

2.5. De rechtbank heeft – onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 27 april 2005 in zaak nr. 200406319/1 – overwogen dat de schade van [verzoeker] niet voldoende anderszins is verzekerd, omdat de raad geen feitelijk en op voorhand vastgesteld schadebedrag heeft genoemd, dat zal worden uitbetaald indien compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht. Daarnaast heeft de raad, volgens de rechtbank, in afwijking van de zojuist genoemde uitspraak, de mogelijkheid gedurende twee jaar een bouw aanvraag in te dienen en daar gedurende drie jaar gebruik van te maken, ten onrechte niet aan eventuele rechtsopvolgers onder algemene titel aangeboden en evenmin in het besluit vastgelegd dat die mogelijkheden eventueel ook na het verstrijken van die termijnen gebruikt kunnen worden.

2.6. De raad betoogt in hoger beroep terecht dat de rechtbank niet heeft onderkend dat uit de uitspraak van de Afdeling van 27 april 2005 niet volgt dat voorafgaande aan compensatie in natura vaststelling van de schade in geld noodzakelijk is. Dat in die zaak de omvang van de schade door een schadebeoordelingscommissie is

getaxeerd en de hoogte van de eventuele financiële compensatie daarmee vaststond, betekent niet dat dit in alle gevallen dient te worden gedaan. Met het besluit van 15 december 2009 staat met voldoende zekerheid vast dat, mocht blijken dat compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht, de hoogte van het alsnog uit te betalen bedrag na inwinning van advies bij ter zake kundige, onafhankelijke planschadeadviseurs, zal worden vastgesteld. Bovendien blijkt uit het besluit van 15 december 2009 dat dit bedrag zal worden vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag van de ontvangst van de aanvraag.

Annotatie

1. Verzoeker vraagt om vergoeding van planschade wegens het vervallen van de mogelijkheid om vijf zomerhuizen op haar percelen te bouwen. De vraag of er bouwmogelijkheden waren vervallen, werd reeds beantwoord in de uitspraak van 21 januari 2009 (*BR* 2009, 66 m.nt. J.W. van Zundert). Bij dezelfde uitspraak bepaalde de Afdeling dat de enkele toezegging van de raad ter zitting van de rechtbank dat medewerking zal worden verleend aan een vrijstelling krachtens artikel 19 van de WRO voor de bouw van een zomerhuis op het perceel van verzoeker de schade niet beperkt, aangezien die vrijstelling afhankelijk is van onzekere nadere besluitvorming. Na de uitspraak van 21 januari 2009 heeft de raad bij besluit van 14 januari 2010 – kort samengevat – besloten aan verzoeker dan wel aan eventuele rechtsopvolgers onder algemene of bijzondere titel een schadevergoeding in natura toe te kennen in de vorm van geheel of gedeeltelijk herstel van de bouwmogelijkheden op de percelen door middel van een daartoe strekkend projectbesluit. Gedurende twee jaar wordt de gelegenheid geboden een bouwaanvraag in te dienen voor in totaal vijf zomerhuizen. Indien deze compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht, zal een compensatie in geld worden betaald, waarvan de omvang wordt vastgesteld na inschakeling van onafhankelijke planschadeadviseurs. In de onderhavige uitspraak is de vraag aan de orde, of de schade aldus voldoende anderszins is verzekerd.

2. Op grond van artikel 6.1 lid 1 Wro wordt slechts een tegemoetkoming in de schade toegekend voor zover de tegemoetkoming niet anderszins is verzekerd. Het oude artikel 49 WRO kende een vergelijkbare bepaling, waarin expliciet de mogelijkheden van aankoop of onteigening

werden genoemd, maar ook een compensatie in natura werd mogelijk geacht (zie bijvoorbeeld *ABRvS* 25 juli 1994, *BR* 1995, p. 509). Aldus wordt aan de gemeente de mogelijkheid geboden om de schade op andere wijze dan in geld te vergoeden, hoewel daartoe geen verplichting bestaat.

In de jurisprudentie zijn diverse eisen gesteld om te waarborgen dat de schadevergoeding inderdaad op voldoende wijze 'anderszins is verzekerd'.

3. Zo werd lange tijd in de jurisprudentie de eis gesteld dat uit een privaatrechtelijke overeenkomst tot aankoop van grond duidelijk moest blijken dat in het aankoopbedrag de planschadevergoeding was verdisconteerd (*ABRvS* 24 april 1995, *BR* 1996, p. 657. *ABRvS* 25 juli 1994, *BR* 1995, p. 509; *ABRvS* 30 januari 1996, *BR* 1997, p. 512. *ABRvS* 4 februari 2000, *BR* 2000, p. 857). Later werd deze eis genuanceerd en bepaalde de Afdeling bestuursrechtspraak dat de schade ook 'anderszins verzekerd' kan zijn wanneer in een overeenkomst een dergelijke clause ontbreekt. Sinds een aantal jaren stelt de Afdeling bestuursrechtspraak voorop, dat bij de beantwoording van de vraag of de schade anderszins is verzekerd, rekening moet worden gehouden met alle relevante feiten en omstandigheden. Bovendien is niet vereist dat de schade wordt gecompenseerd door de overheidsinstantie die het schadeveroorzakende besluit heeft genomen. De schadevergoeding kan ook voldoende anderszins verzekerd worden geacht door van derden (bijvoorbeeld de projectontwikkelaar) ontvangen vergoedingen. (*ABRvS* 15 maart 2006, nr. 200506528). Zo was in de uitspraak *ABRvS* 3 augustus 2005 (nr. 200409930/1) sprake van een akte van dading, die benadeelde met de projectontwikkelaar had gesloten en waarbij hij zich had verplicht alle bezwaar- en beroepschriften tegen het bouwplan in te trekken. Voor deze intrekking was hem een bedrag toegekend dat hoger was dan de getaxeerde planschade. Benadeelde stelde zich op het standpunt dat het bezwaarschrift betrekking had op een ander deel van het bouwplan dan waarop de akte van dading zag. In geschil was de vraag of door de akte van dading werd voorzien in planschadevergoeding. Gelet op alle feiten en omstandigheden, waarbij de Afdeling onder meer achtte dat het door benadeelde ontvangen geldbedrag de planschade in aanzienlijke mate overschreed, werd de ontvangen vergoeding geacht mede te strekken tot compensatie van planschade. Deze planschade was derhalve anderszins verzekerd. De Afdeling overwoog dat weliswaar uit de

overeenkomst niet bleek dat het bedrag mede strekte ter vergoeding van planschade, maar het tegendeel bleek daaruit evenmin. Voldoende is dat op grond van objectieve gegevens de conclusie gerechtvaardigd is dat de schade op andere wijze is vergoed. Een ander voorbeeld is het betalen van een overwaarde, welk bedrag de geleden schade in aanzienlijke mate overschrijdt. Ondanks het feit dat niet uit de koopovereenkomst blijkt dat de overwaarde strekt tot vergoeding van planschade, kan dit één van de omstandigheden zijn die leidt tot de conclusie dat de schade reeds voldoende is gecompenseerd (ABRvS 19 juli 2006, BR 2006, p. 931).

4. Eén van de eisen die de Afdeling bestuursrechtspraak stelt aan de compensatie in natura, is dat de vergoeding een duidelijke en zekere gebeurtenis dient te zijn (ABRvS 25 februari 2009, nr. 200802812/1). De verwezenlijking van een toezegging van de gemeente om medewerking te verlenen aan een bouwplan, ter compensatie van planschade, moet reëel zijn (ABRvS 21 mei 2008, TBR 2008, 164). Meerdere malen heeft de Afdeling overwogen dat de enkele toezegging dat medewerking zal worden verleend aan een vrijstelling krachtens artikel 19 WRO (oud) of aan de vaststelling van een wijzigingsplan niet de schade compenseert, omdat de verwezenlijking van de toezegging afhankelijk is van onzekere nadere besluitvorming (ABRvS 21 januari 2009, nr. 200803364/1 en 200803403/1; ABRvS 27 april 2005, Gst. 2005, 85; ABRvS 4 februari 2000, BR 2000, p. 657). Dit heeft de gemeente in de onderhavige zaak ondervangen, door in het bestreden besluit de garantie op te nemen dat alsnog een compensatie in geld wordt toegekend, vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag van ontvangst van de aanvraag (!), indien blijkt dat de compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht. De hoogte van het alsnog uit te betalen bedrag zal na inwinning van advies bij ter zake kundige onafhankelijke planschadeadviseurs worden vastgesteld. Daaruit leidt de Afdeling bestuursrechtspraak af dat met voldoende zekerheid vaststaat dat de raad aan verzoeker financiële compensatie biedt indien compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht. Daarmee is de schade naar het oordeel van de Afdeling op voldoende wijze 'anderszins verzekerd'. Het is niet noodzakelijk dat op voorhand een schadebedrag wordt genoemd dat zal worden uitbetaald indien compensatie in natura niet tot stand kan worden gebracht.

Berthy van den Broek

12-138

ABRvS 1 augustus 2012, nr. 201108638/1/A2 (Planschadevergoeding Utrechtse Heuvelrug) (LJN: BX3316)

Casus

De rechtbank heeft geoordeeld dat het college de ontheffingsmogelijkheid van de planvoorschriften heeft kunnen betrekken bij de maximale invulling van het oude planologische regime. Dat onder vigeur van artikel 6.1 van de Wro, anders dan voorheen onder artikel 49 van de WRO, de binnenplanse ontheffing ook een zelfstandige grondslag voor schade kan zijn, maakt naar het oordeel van de rechtbank niet dat deze ontheffingsmogelijkheid bij de maximale invulling van de mogelijkheden van het bestemmingsplan in vergelijking met het door de vrijstelling van 11 oktober 2006 gewijzigde planologische regime buiten beschouwing dient te blijven. Appellant betoogt dat de rechtbank ten onrechte en onvoldoende gemotiveerd tot dit oordeel is gekomen.

Rechtsvraag

Moet bij de planvergelijking een in het bestemmingsplan opgenomen ontheffingsmogelijkheid bij de maximale invulling van dat bestemmingsplan buiten beschouwing worden gelaten?

Uitspraak

Bij de planvergelijking dient een in een bestemmingsplan opgenomen ontheffingsmogelijkheid bij de maximale invulling van dat bestemmingsplan buiten beschouwing te worden gelaten. Dit dient ook te geschieden bij de vaststelling van de mogelijkheden die het daaraan voorafgaande plan bood.

artikel 6.1 Wro

2.5. De rechtbank is van oordeel dat het college, anders dan [appellant] in beroep heeft betoogd, de ontheffingsmogelijkheid in artikel 32 van de planvoorschriften heeft kunnen betrekken bij de maximale invulling van het oude planologische regime, zijnde het bestemmingsplan. Dat onder vigeur van artikel 6.1 van de Wro, anders dan

voorheen onder artikel 49 van de WRO, de binnenplanse ontheffing ook een zelfstandige grondslag voor schade kan zijn, maakt naar het oordeel van de rechtbank niet dat deze ontheffingsmogelijkheid bij de maximale invulling van de mogelijkheden van het bestemmingsplan in vergelijking met het door de vrijstelling van 11 oktober 2006 gewijzigde planologische regime buiten beschouwing dient te blijven. De rechtbank heeft overwogen dat de mogelijkheid dat die bevoegdheid zou worden aangewend door het college er ingevolge het bestemmingsplan immers wel degelijk was en is. 2.6. [appellant] betoogt dat de rechtbank ten onrechte en onvoldoende gemotiveerd tot dit oordeel is gekomen. Hij voert aan dat wanneer een binnenplanse ontheffing een grondslag kan vormen voor een planschadeclaim als de ontheffing daadwerkelijk is verleend, dit met zich brengt dat de nog niet gebruikte binnenplanse ontheffingsmogelijkheid niet moet worden meegerekend bij de maximale invulling van het bestemmingsplan. Volgens [appellant] heeft de uitleg van de rechtbank tot gevolg dat de verlening van een binnenplanse ontheffing per definitie geen planologische verslechtering oplevert, aangezien bij de maximale invulling van het onderliggende bestemmingsplan rekening moet worden gehouden met die ontheffingsmogelijkheid. Dit kan niet de bedoeling zijn geweest van de wetgever, aldus [appellant].

(...)

2.6.2. Op het verzoek van [appellant] om een tegemoetkoming in planschade is de Wro van toepassing. Ingevolge artikel 6.1, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wro, voor zover hier van belang, is een oorzaak van schade een bepaling van een bestemmingsplan, niet zijnde een bepaling als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid. Artikel 3.6, eerste lid, heeft onder meer betrekking op een binnenplanse ontheffing. Het aanmerken van een binnenplanse ontheffing in artikel 6.1, tweede lid, aanhef en onder b, als een zelfstandige oorzaak van schade dient naar het oordeel van de Afdeling tot gevolg te hebben, dat bij de planvergelijking een in een bestemmingsplan opgenomen ontheffingsmogelijkheid bij de maximale invulling van dat bestemmingsplan buiten beschouwing wordt gelaten. Een ander oordeel zou tot de ongewenste situatie leiden dat de planologische vergelijking nimmer tot een planologische verslechtering kan leiden. Het schadeveroorzakende plan, de verlening van de binnenplanse vrijstelling, valt dan immers weg tegen de maximale invulling van het daaraan voorafgaande plan waarin de mogelijkheid van een binnen-

planse vrijstelling is opgenomen. Het buiten beschouwing laten van ontheffingsmogelijkheden in de planvergelijking dient niet beperkt te worden tot het schadeveroorzakende plan, maar dient ook te geschieden bij de vaststelling van de mogelijkheden die het daaraan voorafgaande plan bood. Het wel rekening houden met niet benutte ontheffingsmogelijkheden in de planvergelijking aan de zijde van het oude plan zou tot een onjuiste vaststelling van door elkaar opvolgende plannen veroorzaakte schade leiden. Er is geen aanleiding hierover anders te oordelen als, zoals in dit geval, zowel het oude als nieuwe planologisch regime onder de oude WRO tot stand zijn gekomen. De Afdeling neemt hierbij in aanmerking dat uit het onder 2.6.1 weergegeven overgangsrecht volgt dat de onder de WRO tot stand gekomen bestemmingsplannen, binnenplanse vrijstellingen alsmede de vrijstellingen als bedoeld in artikel 19, eerste en tweede lid, van de WRO worden gelijkgesteld aan de bestemmingsplannen en ontheffingen die tot stand zijn gekomen onder de Wro. Anders dan de rechtbank heeft geoordeeld, is de Afdeling derhalve van oordeel dat het college de ontheffingsmogelijkheid in artikel 32 van de planvoorschriften ten onrechte heeft betrokken bij de maximale invulling van het bestemmingsplan.

Het betoog slaagt.

Dit register verwijst naar de jurisprudentie die in dit nummer is opgenomen. Het volledige archief van het tijdschrift is te vinden op www.omgevingsrecht-updates.nl.

Milieu/natuur/water

Bodem en grondwater

Bodemonderzoek 12-112
Nulsituatie 12-112

Energie

Energiebesparing 12-106
Energieverbruik 12-106
Onderzoek 12-106

Europees en internationaal recht

Burgerrechten 12-114
Europese richtlijn 12-107, 12-114
Geurhinder 12-114
Mensenrechten 12-110, 12-114
Natura 2000-gebied 12-107, 12-109*, 12-111
Natuurbeschermingswet 12-107, 12-111
Overig 12-110
Verdrag 12-114

Financiële aspecten

Aanvraag 12-102
Dwangsom 12-102
Mensenrechten 12-110, 12-114
Overig 12-110
Schadevergoeding 12-102
Uitzicht op legalisering 12-102

Handhaving

Aanvraag 12-102
Dwangsom 12-102
Gedogen 12-103
Schadevergoeding 12-102
Uitzicht op legalisering 12-102

Inrichtingen en vergunningen

Aanvraag 12-102
Afvalwater 12-104*, 12-105
Dwangsom 12-102
Energiebesparing 12-106
Energieverbruik 12-106
Onderzoek 12-106
Ongewoon voorval 12-104*, 12-105
Schadevergoeding 12-102

Uitzicht op legalisering 12-102

Lucht

Burgerrechten 12-114
Europese richtlijn 12-107, 12-114
Geurhinder 12-114
Mensenrechten 12-110, 12-114
Verdrag 12-114

Natuurbescherming

Bevoegd gezag 12-111
Europese richtlijn 12-107, 12-114
Natura 2000-gebied 12-107, 12-109*, 12-111
Natuurbeschermingswet 12-107, 12-111
Ontvankelijkheid 12-111, 12-113
Passende beoordeling 12-109*
Significante gevolgen 12-109*
Termijn 12-111, 12-113

Procedures

Bekendmaking 12-108
Belanghebbende 12-101
Bevoegd gezag 12-111
Kennisgeving 12-108, 12-113
Natura 2000-gebied 12-107, 12-109*, 12-111
Natuurbeschermingswet 12-107, 12-111
Ontvankelijkheid 12-111, 12-113
Publicatie 12-108
Termijn 12-111, 12-113

Rechtsbescherming

Bevoegd gezag 12-111
Kennisgeving 12-108, 12-113
Natura 2000-gebied 12-107, 12-109*, 12-111
Natuurbeschermingswet 12-107, 12-111
Ontvankelijkheid 12-111, 12-113
Termijn 12-111, 12-113

Water

Afvalwater 12-104*, 12-105
Ongewoon voorval 12-104*, 12-105

Ruimtelijke ordening

Overige wet- en regelgeving

Algemene wet bestuursrecht 12-126, 12-131
 Bebouwingsmogelijkheden 12-115, 12-134, 12-135*
 Bouwregels 12-115
 Buitenplanse ontheffing 12-129
 Crisis- en herstelwet 12-117, 12-128, 12-132
 Geluid- en trillingshinder 12-119, 12-126, 12-128, 12-131
 Landbouw 12-116
 Lucht en geur 12-116, 12-124, 12-133
 Milieueffectrapportage 12-116
 Monumentenwet 1988 12-117
 Overgangsrecht bestaande plannen en besluiten –
 Invoeringswet Wro 12-133
 Projectbesluit 12-123
 Provinciale verordening 12-118, 12-123
 Reconstructiewet (reconstructieplannen) 12-123
 Uit te werken bestemming – uitwerkingsplan 12-128
 Vrijstelling – Artikel 19, leden 1 en 2 12-133
 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 12-115,
 12-120, 12-121, 12-122, 12-123, 12-125, 12-127,
 12-129, 12-130, 12-133, 12-134
 Wet geluidhinder 12-119, 12-128
 Wet geurhinder en veehouderij 12-116, 12-124, 12-133
 Wet milieubeheer en diverse besluiten 12-124, 12-126,
 12-131
 Wijzigingsbevoegdheid – wijzigingsplan 12-124, 12-126,
 12-131
 Woningwet en diverse besluiten 12-130
 Woon- en leefklimaat 12-116, 12-119, 12-126, 12-131,
 12-133

Planologische aspecten

Algemene wet bestuursrecht 12-126, 12-131
 Bebouwingsmogelijkheden 12-115, 12-134, 12-135*
 Besluit ruimtelijke ordening 12-135*
 Bouwregels 12-115
 Crisis- en herstelwet 12-117, 12-128, 12-132
 Geluid- en trillingshinder 12-119, 12-126, 12-128, 12-131
 Landbouw 12-116
 Lucht en geur 12-116, 12-124, 12-133
 Milieueffectrapportage 12-116
 Overgangsbepalingen 12-135*
 Overgangsrecht bestaande plannen en besluiten –
 Invoeringswet Wro 12-133
 Plankaart 12-135*
 Uit te werken bestemming – uitwerkingsplan 12-128
 Vrijstelling – Artikel 19, leden 1 en 2 12-133

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 12-115,
 12-120, 12-121, 12-122, 12-123, 12-125, 12-127,
 12-129, 12-130, 12-133, 12-134
 Wet geluidhinder 12-119, 12-128
 Wet geurhinder en veehouderij 12-116, 12-124, 12-133
 Wet milieubeheer en diverse besluiten 12-124, 12-126,
 12-131
 Wijzigingsbevoegdheid – wijzigingsplan 12-124, 12-126,
 12-131
 Woon- en leefklimaat 12-116, 12-119, 12-126, 12-131,
 12-133

Wet op de Ruimtelijke Ordening oud

Lucht en geur 12-116, 12-124, 12-133
 Overgangsrecht bestaande plannen en besluiten –
 Invoeringswet Wro 12-133
 Vrijstelling – Artikel 19, leden 1 en 2 12-133
 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 12-115,
 12-120, 12-121, 12-122, 12-123, 12-125, 12-127,
 12-129, 12-130, 12-133, 12-134
 Wet geurhinder en veehouderij 12-116, 12-124, 12-133
 Woon- en leefklimaat 12-116, 12-119, 12-126, 12-131,
 12-133

Wet ruimtelijke ordening

Aanwijzing 12-118
 Algemene wet bestuursrecht 12-126, 12-131
 Bebouwingsmogelijkheden 12-115, 12-134, 12-135*
 Besluit ruimtelijke ordening 12-135*
 Bouwregels 12-115
 Buitenplanse ontheffing 12-129
 Crisis- en herstelwet 12-117, 12-128, 12-132
 Geluid- en trillingshinder 12-119, 12-126, 12-128, 12-131
 Lucht en geur 12-116, 12-124, 12-133
 Overgangsbepalingen 12-135*
 Plankaart 12-135*
 Projectbesluit 12-123
 Provinciale verordening 12-118, 12-123
 Reconstructiewet (reconstructieplannen) 12-123
 Structuurvisie 12-118
 Uit te werken bestemming – uitwerkingsplan 12-128
 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) 12-115,
 12-120, 12-121, 12-122, 12-123, 12-125, 12-127,
 12-129, 12-130, 12-133, 12-134
 Wet geluidhinder 12-119, 12-128
 Wet geurhinder en veehouderij 12-116, 12-124, 12-133
 Wet milieubeheer en diverse besluiten 12-124, 12-126,
 12-131

Wijzigingsbevoegdheid – wijzigingsplan 12-124, 12-126,
12-131

Woon- en leefklimaat 12-116, 12-119, 12-126, 12-131,
12-133

Schadevergoeding

Planschade

Aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid 12-136

Anderszins verzekerd 12-137*

Planologische vergelijking 12-138

Dit register verwijst naar de jurisprudentie die in dit nummer is opgenomen. Het volledige archief van het tijdschrift is te vinden op www.omgevingsrecht-updates.nl.

Activiteitenbesluit

artikel 2.15 12-106

Awb

artikel 1:2 lid 1 12-101

artikel 2:14 lid 2 12-108

artikel 3:2 12-126

artikel 3:12 lid 1 12-108

artikel 3:46 12-131

artikel 4:5 12-134

artikel 4:6 lid 1 12-134

artikel 5:32 12-103

artikel 6:6 12-111

artikel 6:7 12-111

artikel 6:11 12-113

artikel 8:72 lid 3 12-126, 12-131

Barim

artikel 2.18 lid 1 aanhef en onder h en i 12-126

artikel 2.20 12-131

Bijlage II Bor

artikel 1 12-120

artikel 1 lid 1 12-122

artikel 2 12-121

artikel 2 lid 12 12-122

artikel 4 12-129

artikel 4 aanhef en lid 1 onderdeel a 12-120

artikel 4 aanhef en lid 4 12-134

artikel 5 lid 2 12-121

Bijlage II Bor

artikel 3 aanhef en onder 1 b 12-121

Bor

artikel 2.3 lid 1 en 2 12-121

artikel 2.3 lid 2 12-127

Bro

artikel 1.2.1 lid 1 aanhef en onder b 12-135*

artikel 1.2.3 lid 1 en 2 12-135*

artikel 3.1.4 12-128

artikel 8.1.1 lid 1 12-135*

Bro 1985

artikel 20 lid 1 12-129

Chw

artikel 1.1 lid 1 aanhef en onder a 12-117

artikel 1.9 12-117, 12-132

EG-Verordening 2371/2002

artikel 9 12-107

artikel 10 12-107

EVRM

artikel 6 12-110

artikel 8 12-114

artikel 14 12-114

Inrichtingen- en vergunningbesluit milieubeheer, hoofdstuk 5 (oud)

12-102

Monw 1988

artikel 11 lid 2 12-117

NB-wet 1998

artikel 2 12-111

artikel 2a 12-111

artikel 16 12-111

artikel 19d 12-107, 12-109*

artikel 19f 12-109*

artikel 57 12-107

Richtlijn 96/61/EG (IPPC)

12-114

Rwc

artikel 27 12-123

VWEU

artikel 191 12-114

Wabo

artikel 2.1 12-115

artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder a en c 12-121

artikel 2.1 lid 1 aanhef en onder c 12-129

artikel 2.1 lid 1 onder a en c 12-122

artikel 2.1 lid 1 onder a 12-130
artikel 2.7 12-125
artikel 2.12 lid 1 aanhef 12-123
artikel 2.12 lid 1 aanhef en onder a sub 2 12-129
artikel 2.12 lid 1 aanhef en onderdeel a 12-120
artikel 2.12 lid 1 aanhef en onderdeel a 2° 12-134
artikel 2.31 12-112
artikel 3.9 lid 3 12-115

Wet RvS

artikel 46 lid 6 12-131, 12-135*
artikel 51 12-110

WGH

artikel 76 lid 1 12-128
artikel 83 lid 2 12-101

Wgv

artikel 1 12-124
artikel 3 12-114
artikel 3 lid 2 12-133

Wm (oud)

artikel 8.1 12-103

WMB

artikel 5.16 lid 1 12-124
artikel 17.1 12-104*

WMB (oud)

artikel 8.11 12-106
artikel 8.24 12-104*

Wonw

artikel 40 12-130
artikel 54 lid 1 12-117

Wro

artikel 3.1 12-115, 12-124
artikel 3.6 lid 1 aanhef en onder a 12-126
artikel 3.6 lid 1 onder a of b 12-128
artikel 3.10 12-133
artikel 3.23 12-129
artikel 6.1 12-138

WRO

artikel 19 lid 1 en 2 12-133
artikel 19 lid 3 12-129

artikel 49 12-136, 12-137*

Wtw

artikel 2.1 12-105
artikel 5.28 12-105
artikel 6.2 12-105
artikel 6.8 12-105
artikel 6.9 12-105